Meander

1 - 2013

11de jaargang nr. 1 januari-februari-maart 2013

Natuur rond Schelde, Leie en Zwalm

natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*

INHOUD EN COLOFON

- 3 Editoriaal
- 4 Allemaal exoten?
- 8 Biodiversiteit in Vlaamse Ardennen *plus*
- 11 Juweeltjes in het Duivenbos - klein hoefblad
- 12 In Memoriam Rik T'Hooft
- 13 Wereldoorlog I en draadklaver
- 15 'Dumortiera' nu gratis op internet
- 16 Kleine landschapselementen, een pleidooi
- 17 Boombrug voor eekhoorns in Kluisbergen?
- 18 Heiderelict aan grens Deinze-Zulte
- 19 De Mediawatcher
- 23 Kalender
- 28 De Boembekemolen
- 30 In het spoor van de strooiwagen (2)
- 31 Vlaamse Libellenstudiedag
- 32 Paardenbijter, laatbloeier onder de libellen
- 33 Mobiel de natuur in met www.natuurenbos.be
- 34 Katten helpen muizen inventariseren
- 35 Dag van de Natuur in Deinze *plus*
- 36 Natuurpunt Herzele - Blauwdruk 2012 - 2022
- 38 Vogelwaarnemingen sept–nov 2012
- 40 Die zien ze vliegen!
- 41 Naar een steenuil-inventarisatiemethode 2.0?
- 42 Cursus beginnend imker te Ename
- 43 Weekend Côte d'Opale augustus 2013
- 44 Jagers, soms wolven in schapenvacht
- 45 Moord en tweestrijd te Petegem-Leie
- 46 Vogelweekend: tel mee met Tom Van Dyck
- 46 Limoniet
- 47 Cursus Natuurgids 2013 in Geraardsbergen
- 47 Een ecologisch poesje
- 47 We delen in de rouw

Teksten voor Meander van januari, april, juli en oktober moeten de redactie bereiken vóór respectievelijk 10 december, 10 maart, 10 juni en 10 september

natuurpunt

is een brede beweging waarin duizenden geëngageerde vrijwilligers, in afdelingen en werkgroepen, elk hun verantwoordelijkheid opnemen voor het behoud van de natuur in Vlaanderen. De vereniging wil het beleid en het behoud, de educatie en de studie van de natuur mede vorm geven. T.: 015/29.72.20
www.natuurpunt.be

Lidmaatschap

Je wordt lid door 24 euro te storten op rek: BE17 2300 0442 3321 van Natuurpunt, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen, of op rekening BE49 3900 6213 0171 van Arsène en Yvette Benoot, Gampelaeredreef 67 te 9800 Deinze, 09/386.38.95; arsene.benoot@skynet.be.
Zij verzorgen de ledenadministratie van alle afdelingen (zie verder) van Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus* behalve van Zwalmvallei.
Ledenadministratie Zwalmvallei:
Bart Magherman, Leonce Roelsstraat 5, 9620 Zottegem, 09/360.09.99, b.magherman@skynet.be.

natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*

http://vlaamseardennenplus.be

Contactpersonen

Regio: Vlaamse Ardennen *plus*
• Guido Tack 0474/90.02.30
guido.tack1@telenet.be
• Peter Breyne 09/384.73.08
peter.breyne@inbo.be

Website en Flits
dominiek.decleyre@gmail.com

Afdelingen
• **Deinze *plus***
Koen Houthoofd 09/328.11.08
koen.houthoofd@ugent.be
• **Herzele**
Herman Van den Broecke 054/50.09.41
herman.vandenbroecke@gmail.com
• **Oudenaarde**
Alexander Van Braeckel 0473/854562
alexander.tine@telenet.be
• **Ronse**
Philippe Moreaux 0476/49.24.61
moreaux.philippe@skynet.be
• **Schelde-Leie**
Geert De Sutter
de.sutter.geert@telenet.be
• **Vlaamse Ardennen**
Norbert Desmet 0494/65.33.91
desmetnorbert@hotmail.com
• **Groot Zingem**
Eddy Van Den Abeele 09/384.43.54
ed.vandenabeele@skynet.be
• **Zwalmvallei**
Chris Nuyens
chris_nuyens@telenet.be

Kernen
• **Rondom Burreken**
Filip Hebbrecht 055/49.55.63
filip.hebbrecht@pandora.be
• **Werkgroep Bos t'Ename**
Guido Tack 0474/90.02.30
guido.tack1@telenet.be

Werkgroepen
• **Invertebraten (Lampyris)**
Gerda Achtergaele 055/60.35.09
g.achtergaele@telenet.be
• **Paddenstoelen**
Eddy Saveyn 09/380.03.00
eddy.saveyn@gmail.com
• **Planten**
Sylvie Decoster
syldec@telenet.be
• **Vogels**
Paul Vandenbulcke 055/49.60.12
paul@vwg-vlaamseardennenplus.be
• **Zoogdieren**
Paul Van Daele 055/23.92.10
paagmys@gmail.com

Limoniet (natuurstudietijdschrift)
• Jo Packet 0499/59.32.57
jo.leenpacket@gmail.com

Reservaten met projectnummer
Giften voor reservaten zijn fiscaal aftrekbaar vanaf 40 euro en stort je op rek. nr. BE56 2930 2120 7588 van Natuurpunt met vermelding van het projectnummer:
• Algemeen reservatenfonds Vlaamse Ardennen *plus* 6699
• Bois Joly 6625
Patrick Alexander
patrick.alexander@scarlet.be
• Bos t'Ename-Volkegembos 6121
Guido Tack 0474/90.02.30
guido.tack1@telenet.be
• Bovenlopen Zwalm 6142
Heidi Demolder 055/42.16.45
heidi.demolder@inbo.be
• Burreken 6602
Ronny De Clercq
ronnydeclercq@pandora.be
• Dikkelvenne
Jacques Vanheuverswyn 09/324.09.42
jacques.vanheuverswyn@telenet.be
• Duivenbos 6632
De Neve Johan 054/50.18.59
natuur.herzele@scarlet.be
• Feelbos-Kalkoven 6185
Lucien Vanden Daele 055/38.70.54
• Grootmeers 6650
André Vandecapelle 0498/45.93.42
andre.vandecapelle@skynet.be
• Heurnemeersen 6063
Gerard Mornie
gerard.mornie@pandora.be
• Kordaelbos 6605
Lieven Kinds 09/383.71.39
lieven.kinds@scarlet.be
• Langemeersen 6076
Alexander Van Braeckel 0473/854562
alexander.tine@telenet.be
• Leiemeersen van Astene en Bachte 6109
Koen Houthoofd 09/328.11.08
koen.houthoofd@ugent.be
• Maarkebeekvallei 6670
Johan Cosijn 055/30.98.10
johan.cosijn@telenet.be
• Middenloop Zwalm 6160
Chris Nuyens
chris_nuyens@telenet.be
• Munkbosbeekvallei 6151
Laurent Flostroy 0498/67.71.09
laurent.flostroy@pandora.be
• Nukerkebos-Bosheide 6641
Guy Cammaert
karien.maes@pandora.be
• Paddenbroek
Thijs Lietaer 0473/58.17.14
thijs.lietaer@telenet.be
• Parkbos-Uilenbroek 6136
Dominiek Decleyre
dominiek.decleyre@gmail.com
• Perlinkbeekvallei 6204
Gert Govaerts 09/324.50.51
gert.govaerts@telenet.be
• Pyreneeën-Tombele 6667
Philippe Moreaux 0476/49.24.61
moreaux.philippe@skynet.be
• Rooigembeekvallei 6669
Gunther Groenez 0486/16.74.30
gunther.groenez@pandora.be
• Vuilbroek 6126
Eddy Saveyn 09/380.03.00
eddy.saveyn@gmail.com
• Wijmier 6141
Johan Cosijn 055/30.98.10
johan.cosijn@telenet.be
• Vallei van de Zeverenbeek 6082
Rik Desmet 09/386.46.63
desmet.rik@scarlet.be

Meander

is het driemaandelijks regionale tijdschrift voor leden uit de regio Vlaamse Ardennen *plus*. Natuurpunt-leden die wonen buiten de regio kunnen Meander ontvangen mits een jaarlijkse bijdrage van 7,5 euro aan onze ledenadministratie.

Redactie
• Jo Buysse 09/385.52.89
jozef.buysse@scarlet.be
• Johan Cosijn 055/30.98.10
johan.cosijn@telenet.be
• Norbert Desmet 0494/65.33.91
desmetnorbert@hotmail.com
• Rik Desmet 09/386.46.63
desmet.rik@scarlet.be

Kalenderverantwoordelijke
Filip Keirse 055/38.78.83
filip.keirse@skynet.be

Verzending Meander: Arsène en Yvette Benoot 09/386.38.95; arsene.benoot@skynet.be.

Kaftfoto: nonnetje door Marc Espeel

Lay-out: Jo Buysse.

Oplage: 3000.

Druk: Drukkerij 'Druk in de Weer', Gent. Papier: Cyclusprint 90 g 100 % kringloop. Gedrukt met plantaardige inkten en oplosmiddelen.

Beste vrienden

Guido Tack

Het bestuur van Vlaamse Ardennen* plus *en de redactie van Meander wensen hierbij aan alle lezers een gelukkig en natuurrijk Nieuwjaar. Bij het begin van de elfde jaargang hebben we Meander in een ander kleedje gestoken. We hopen dat het u bevalt.

Elders in deze Meander vind je een bijdrage over de start van de restauratie van de Boembekemolen op de Zwalm in Michelbeke. De molen werd indertijd door Natuurpunt aangekocht als onderdeel van ons reservaatproject Middenloop Zwalm. In potentie is dit het grootste reservaatproject van onze VA+-regio, met een aaneengesloten visiegebied van ca. 1000 ha tussen Nederbrakel en Munkzwalm. Met de ongeveer 100 ha die reeds verworven zijn is Middenloop Zwalm nu al ons tweede grootste natuurgebied in beheer.

Hoort dit wel, dat Natuurpunt ook tijd, energie en middelen stopt in erfgoed? Moeten we niet alle onze pijlen verschieten op onze absolute core-business, namelijk behoud en zo mogelijk uitbreiding van de biodiversiteit? Deze vraagstelling maakt ook deel uit van de huidige discussieronde over het ontwerp van nieuwe missietekst voor onze vereniging. Ik wil hier geen stelling innemen, maar gewoon een aantal vaststellingen en bedenkingen maken die met deze vraagstelling te maken hebben.

Natuur en cultuur zijn niet te scheiden, en dat gaat des te meer op voor een oeroud cultuurgebied als de Vlaamse Ardennen. Om maar iets te zeggen: de ontginningsgraad van ons heuvellandschap, op de kamlijn van Kluisberg tot Modderodde na, was op het einde van de Gallo-Romeinse periode, anderhalf millennium geleden, sterk vergelijkbaar met de huidige. Ons landschap laat zich lezen als een boek, en zit stampvol met cultuurhistorie, met bouwkundig, landschappelijk en archeologisch erfgoed dat getuigenis aflegt van de manier waarop de mens in het verleden met zijn leefomgeving is omgegaan. Het erfgoed is als de balletjes in de tomatensoep van ons landschap. Boembeke is daar een mooi voorbeeld van.
Watermolens horen net zo goed bij de Zwalmvallei als de wrangwortel (in wiens verbreiding de mens trouwens ook al een rol heeft gespeeld) of de grote gele kwikstaart (die de watermolens als zijn geliefkoosd habitat heeft).

De meeste Natuurpuntafdelingen zijn nu al ook met erfgoed bezig, zo niet expliciet dan toch impliciet.

foto: Jan François

We realiseren het ons niet altijd. Als we in onze bossen aan hakhout- of middelhoutbeheer doen, of in onze meersengebieden hooien, heeft dit niet enkel een ecologische maar ook een cultuurhistorische relevantie. Het valt steeds op dat de mensen die te mobiliseren zijn voor natuurbehoud, grotendeels dezelfden zijn als diegenen die actie voeren als de schoonheid van het landschap wordt aangetast door een infrastructuurwerk, als een kapelletje dreigt afgebroken te worden, als een trage weg wordt afgeschaft… Aandacht voor natuur en cultuur(historie) gaat in het hoofd van velen van ons samen. In Nederland en Engeland bijvoorbeeld zijn verenigingen als Natuurmonumenten en de National Trust net zo goed met het ene als het andere bezig, sterker nog, bestaat het onderscheid niet of nauwelijks.

Spijtig genoeg beschikt het landelijk erfgoed, en het landschap als matrix waarin het gevat zit, over te weinig middenveld. Er bestaan geen gestructureerde vrijwilligersorganisaties die daar expliciet genoeg mee bezig zijn. Aan de ene kant is er Herita, de recente fusie van de zogenaamde erfgoedverenigingen, maar hun interesse gaat toch vooral uit naar het groter bouwkundig erfgoed, en de rest valt al te veel door de mazen van het net. Natuurpunt staat aan de andere kant van het spectrum. Hoewel onze baseline van meet af aan ‘vereniging voor natuur en landschap’ is geweest, prononceert de vereniging zich beleidsmatig vooralsnog te weinig rond landschap en erfgoed. Heemkundige verenigingen en landbouworganisaties (jawel!) hebben op dit vlak verdiensten, maar het is uiteraard al evenmin hun hoofdbekommernis. Om het met een ecologische term te zeggen: er is dus een (maatschappelijke) niche vrij. Als Natuurpunt dit gat opvult, nemen we extra hooi op onze vork maar lijdt het geen twijfel dat ons maatschappelijk draagvlak ook gevoelig vergroot.
Springen we erin?

Allemaal exoten?

Luc Menschaert

Maak dat de ganzen wijs

Dieren en planten kennen geen grenzen, uiteraard ook de snoodaards niet. Daarom wil de Europese Unie de zogenaamde invasieve fauna en flora grensoverschrijdend bestrijden. Vlaanderen en het zuiden van Nederland hebben met dat doel vierentwintig partners samengebracht in het Invexo-project om vier invasieven het leven zuur te maken: de grote waternavel, de Amerikaanse vogelkers, de stierkikker en de zomerganzen.

In de vogelgids staan zes soorten wilde ganzen afgebeeld, vier grauwbruine (grauwe gans, kolgans, rietgans en kleine rietgans) en twee zwartkolganzen. De groei is voor een deel te danken aan een betere bescherming in de broedgebieden. Maar voor de boeren is de aardigheid er stilaan af. Veel meer ganzen op hun velden kunnen ze niet meer hebben. Via schadevergoedingen (13 miljoen euro in 2011), een jaarlijks afschot in de orde van 100 000 ganzen en ruim 800 km² opvanggebieden -waar de ganzen ongestoord kunnen grazen, maar die ze vaak links laten liggen- tracht het beleid de belangen van natuur en landbouw te verzoenen. Op het vlak van ganzen sluit het noorden van de provincies West- en Oost-Vlaanderen aan bij Nederland. Hier overwinteren vooral kolganzen en kleine rietganzen. De rest van Vlaanderen heeft met wilde ganzen weinig te maken, met uitzondering dan van de grauwe gans, die hier al eind oktober op trek verschijnt. Een deel van de grauwe ganzen trekt dieper het zuiden in, om er te overwinteren in centraal Spanje. Heel af en toe vallen de weerkaarten goed en brengt bijzonder winterweer toch massa's

Rietganzen *foto: Paul Vandenbulcke*

witte (brandgans en rotgans). In West-Europa zijn het wintervogels. Hun broedgebieden liggen verspreid langs de poolcirkel, van het noorden van Scandinavië tot ver in Siberië, ook op arctische eilanden als Groenland, Spitsbergen en Nova Zembla. De combinatie van vorst, sneeuw en voedselgebrek jaagt ze in de late herfst onze kant op. Fantastische beelden zijn het, als die ganzen hoog in de lucht overvliegen, rechttoe rechtaan, in strakke V-formaties of golvende slierten van vele tientallen zwoegende vogels. Voor een groot deel van de ganzen houdt de reis in Nederland op. De polders en akkers hebben veel weg van de toendra die ze achter zich hebben gelaten, er is voedsel in overvloed en de uitgestrekte waterplassen waarop ze graag overnachten zijn in ruime mate aanwezig. Nog maar een eeuw geleden overwinterden er enkele honderdduizenden ganzen, nu vangt Nederland ruim twee miljoen ganzen op. De helft daarvan zijn ganzen naar ons land. Zoals in de winter van 1978-'79. Toen was Nederland lange tijd bedekt met een dik sneeuwtapijt, en was het voedsel op het land onbereikbaar. In Vlaanderen viel er veel minder sneeuw, zodat de ganzen massaal naar hier zijn afgezakt. Bij oudere vogelaars is deze memorabele ganzenwinter nog altijd in het geheugen gegrift. Maar ook de jonge generatie kwam de laatste twee winters aan haar trekken. Ook dan viel er flink wat sneeuw en waren er geregeld verplaatsingen van ganzen te zien.

Waar de winterganzen deel uitmaken van de Europese fauna en allemaal enige vorm van bescherming genieten, zijn de zomerganzen die Invexo wil beteugelen een samenraapsel van ganzen met één gemeenschappelijk trekje: ze vertonen alle kenmerken van invasieve vogels. Zomerganzen nestelen met succes, ook in natuurterreinen, breiden zich snel uit en hebben de potentie om inheemse

vogelsoorten te verdringen. Probleemvogels dus, te meer daar ze hier niet alleen gedurende de zomer, maar het jaar rond verblijven.

Eerst een paar cijfers. Een gelijktijdige telling in november 2011 gaf voor Oost-Vlaanderen een verhouding van 4-2-1 voor de drie talrijkste zomerganzen: grofweg 4000 grauwe ganzen, 2000 Canadese ganzen en 1000 Nijlganzen. In de Scheldevallei ten zuiden van Gent zijn de Canadese ganzen de grootste boosdoeners. Deze ganzen leven in het wild in Noord-Amerika. Vanaf de jaren '20 van vorige eeuw werden ganzen van die soort, meer bepaald van de ondersoort die men nu grote Canadese gans noemt, in West-Europa ingevoerd voor de jacht en om als siervogels parken en watervogelcollecties te bevolken. De Canadese gans is vooral talrijk in Zweden en Groot-Brittannië, maar ook in Vlaanderen en Nederland zijn plaatselijk dichte populaties gevestigd. Vlaanderen telt ongeveer 2000 broedparen. Deze ganzen leven lang, hebben hun eerste legsel in hun derde levensjaar en produceren per legsel 4 tot 7 eieren. Bij ons zijn ze nu toch al een tweetal decennia prominent aanwezig, in die mate dat de wandelaar ze wellicht niet meer als exotisch ervaart. Canadese ganzen zijn forse vogels, met lange nekken en voorzien van een al even krachtig stemgeluid. Ze hebben zich al vlug een slechte reputatie opgebouwd. De lijst van grote en minder grote ergernissen is niet min: schade aan landbouwgewassen en overbegrazing in weiden, agressief gedrag ten opzichte van eenden, waterhoenen en meerkoeten, samenscholing in natuurgebieden (oevers van de oude armen van de Schelde), zwemwaters en ligweiden (Puyenbroeck). De ganzen laten er mest en ruiveren achter, wat leidt tot verruiging van de oeverflora en een gevaar voor besmetting inhoudt.

Naast de broedrijpe ganzen zijn er ook een paar duizend onvolwassen ganzen in omloop. Tegelijk met het beperken van de broedparen mikt het bestrijdingsprogramma ook op die laatste ganzen. Een zachte maatregel in het programma is het 'verbeteren van de bereikbaarheid van de broedplaatsen voor predatoren'. Een van de kandidaten om de ganzen op zijn menu te zetten, de vos, wil best meewerken maar wordt op alle manieren uit de natuur weggepest. Gelukkig zijn er ook krachtiger maatregelen ter beschikking. Allereerst is de Canadese gans een bejaagbare soort. De jacht met vuurwapens is geopend van 15 augustus tot 31 januari. Verder wordt om schade te voorkomen voorzien in een bijzondere bejaging in februari en van 15 juli tot 14 augustus. Wanneer er ten slotte schade is aan gewassen of eigendommen en geen andere bevredigende oplossing voorhanden is, kan de grondgebruiker of -eigenaar de Canadese ganzen (laten) bestrijden. Voor het natuurbeheer staat die bestrijding gelijk met het schudden of prikken van de eieren of het vangen van de ruiende vogels in netten van 1 juni tot 15 juli. De bestrijding is het hele jaar toegestaan in de vogelrijke gebieden. Volgens het Invexo-rapport van 27-9-2012 worden in Vlaanderen jaarlijks 3600 Canadese ganzen geschoten en 2000, hoofdzakelijk Canadese ganzen, gevangen. Het is de wetgever menens: de bezem wordt door ganzenland gehaald.

Dezelfde regels voor de jacht, de bijzondere bejaging en de bestrijding gelden ook voor de grauwe gans. Deze gans is helemaal geen exoot, wel een onvervalste Europese soort. Grauwe ganzen nestelen in rietmoerassen en broekbossen met grasland en open water in de omgeving. Ooit kwamen die ganzen in heel het noordwesten van Europa voor, maar nadat veel van hun broedterreinen waren drooggelegd, moesten deze ganzen in grote delen van hun vroegere areaal het veld ruimen. Nederland noteerde een laatste broedpaar rond 1935. De grauwe gans kreeg al

Canadese ganzen

brandgans en kolgans

foto's: Walther De Munter

vlug mythische proporties aangemeten. De vrees leefde dat die imposante vogel voor eeuwig van de broedvogellijst moest worden geschrapt. Pogingen om de soort opnieuw te introduceren, in de jaren '60 op diverse plaatsen in Nederland en in 1956 in het Zwin in Knokke, waren relatief succesrijk, maar vielen bij natuurbeschermers van de harde lijn niet in goede aarde. Zo behoorden de vogels van Knokke tot de Oost-Europese ondersoort, die wat groter is en een roze snavel heeft. Maar wat is het tij toch snel gekeerd! Vanaf 1970 maakten grauwe ganzen weer hun opwachting in nieuwe natuur die hier en daar tot stand was gekomen, onder meer in Flevoland. Dat waren echt wilde vogels, en aanvankelijk werden ze op gejuich onthaald. Want al grazend kregen ze het voor elkaar dat de drassige terreinen niet dichtgroeiden met een oninteressante flora van wilgen en ruigteplanten. Van dan af ging het hard: 100 broedparen in 1977, 8000 in 2000 en nu 25 000 paren, waarbij opnieuw vele duizenden niet-broedende vogels. In Vlaanderen werd in 2010 het bestand op 1300 paren geraamd. De kenmerken van de ingevoerde Oost-Europese grauwe ganzen zijn intussen grotendeels weggekruist.

Waakzame grauwe gans *foto: Gilbert De Ghesquière*

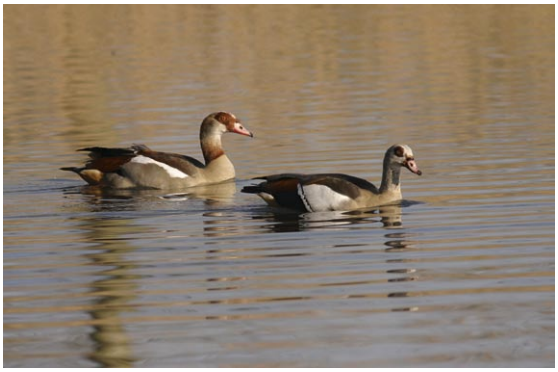

Nijlganzen *foto: Paul Vandenbulcke*

De grauwe gans is de stamvader van de meeste tamme ganzenrassen. Bij de bruine rassen is de verwantschap duidelijk, witte neerhofganzen kan men vaak aan de vorm, en zeker aan hun gekwaak als nazaten van grauwe ganzen herkennen. Ook dergelijke ganzen ontsnappen geregeld uit boerderijen en watervogelcollecties. Wellicht heeft de ophokplicht bij het uitbreken van de vogelpest ertoe bijgedragen dat heel wat tamme ganzen in de natuur zijn gedumpt. Die soepganzen, zoals men ze noemt, kruisen bovendien vlot met grauwe ganzen, zelfs met Canadese ganzen. Soepganzen komen in verspreide aantallen in heel Vlaanderen voor. Ze zijn niet beschermd en mogen te allen tijde worden gevangen en gedood. Landbouwschade aangericht door soepganzen wordt niet vergoed.

Evenmin beschermd is de Nijlgans, geen echte gans maar een grote soort eend. In elk geval een pure exoot, want afkomstig uit Afrika, waar zij allerlei waterrijke gebieden ten zuiden van de Sahara bewoont. Exotisch bovendien van verenkleed, inclusief de bleke ring om de ogen en de opvallende witte vlek op de vleugels. De populatie in Vlaanderen, intussen 1500 broedparen, is eveneens gegroeid vanuit ontsnapte vogels. Nijlganzen nestelen vaak in boomholten en zijn berucht om hun agressieve gedrag tegenover andere holtebewonende soorten. Het zijn overigens wantrouwige beesten. Dat blijven ze als ze ruien. Vandaar dat Nijlganzen zich niet zomaar in de netten laten drijven, in tegenstelling tot Canadese ganzen, die men als lammetjes naar de slachtbank kan leiden. Nog wat andere ganzen staan klaar om hun plaatsje in de natuur te veroveren. Hun namen: Indische gans, Magelhaengans, zwaangans. De aantallen zijn voorlopig beperkt. Om latere ellende te voorkomen, hebben ook die ganzen het statuut 'niet beschermd' meegekregen.

Met de brandgans komt de laatste categorie aan bod. Dit fraaie gansje, een van de twee zwart-witte winterganzen, is volledig beschermd. Erop jagen mag dus niet. De wilde exemplaren broeden hoog in het noorden in kolonies op rotsige kusten. In Nederland overwinteren tot 400 000 brandganzen. In Vlaanderen verschenen deze gansjes vroeger pas wanneer zware sneeuwval ze uit Nederland had verjaagd. Nu overwinteren er ook in zachte winters 2 à 3000 brandganzen, maar de traditionele pieken tijdens koudegolven doen zich nog altijd voor, tot een record van 12 000 exemplaren tijdens de winter 2010-11. Brandganzen liggen goed in de markt bij liefhebbers van waterwild, met het stilaan gekende gevolg dat ontsnapte vogels vrij zijn gaan nestelen in de natuur. Is de weerstand ten opzichte van de brandganzen kleiner omdat ze er zo schattig

uitzien, en qua postuur beter lijken te passen in onze natuur? In heel West-Europa komen nu verwilderde populaties voor. In Nederland ging het opnieuw zeer snel: een eerste broedgeval in 1984, zowat 1000 paren in 2000 en ruw geschat 8300 paren of territoria in 2010. Een deel van de overwinterende vogels zal dus wel uit verwilderde exemplaren bestaan. Maar louter op zicht is dat moeilijk aan te tonen, ook al omdat er van de brandgans geen geografische vormen of ondersoorten bestaan. Voorlopig krijgen de verdachte zomerbrandganzen het voordeel van de twijfel en staat niets hun verdere verspreiding in de weg.

Dank zij een betere bemesting van weiden en hooilanden op het einde van de negentiende eeuw werd het laaggelegen westen van Nederland een waar eldorado voor broedende steltlopers, de zogenaamde weidevogels als grutto, kievit, kemphaan en tureluur. De herinnering aan dit paradijs voor natuurliefhebbers, dat tot diep in de jaren '80 van vorige eeuw overeind bleef, beïnvloedt nog altijd de visie van onze noorderburen over hoe de natuur er in agrarisch gebied hoort uit te zien. De grootschalige landbouw die later als een pletwals over het land werd uitgerold, is voor de weidevogels een catastrofe gebleken, maar is voor robuuste planteneters Luilekkerland. Doorbladert men de vogelgids van voor naar achter, op zoek naar passende bewoners voor het huidige hoogproductieve boerenland, met zijn productie van enorme hoeveelheden hoogwaardig plantaardig materiaal, dan komt men maar op één groep vogels uit, de ganzen. Die zijn er gekomen, jammer genoeg niet de ganzen die men in zijn hoofd had. En als er dan een soort was waarmee iedereen vrede kon nemen, de grauwe gans meer bepaald, dan waren er na verloop van tijd veel te veel van. Als het een troost mag zijn, het laatste woord over de ganzen is nog niet gezegd. Meer nog, de grote omwenteling moet nog komen. De opwarming namelijk, extra versterkt aan de polen, zal de populaties ganzen (en de vele miljoenen steltlopers die de toendra bevolken) in beweging brengen, in de zin dat de ganzen op zoek zullen moeten naar andere broedgebieden en strategieën en aloude overwinteringplaatsen hun belang kunnen verliezen. Dan is het feit dat zich in Vlaanderen en Nederland nu grensoverschrijdend een populatie niet altijd koosjere brandganzen heeft opgebouwd niet meer dan een stormpje in een glas water, integendeel, finaal misschien een godsgeschenk voor de soort.

Plantastische flessen

Onze vernieuwde verpakkingen zijn voor 100% gemaakt uit een plantaardige bron: namelijk suikerriet! Suikerriet blijft groeien en dat is een groot verschil met onze olievoorraden die steeds kleiner worden. Met onze flessen besparen we meer dan 13500 vaten ruwe olie per jaar.

Onze flessen op basis van suikerriet zijn 100% recycleerbaar met andere plastics. Als je voortaan een Ecover-fles koopt, stoot je drie keer minder CO2 uit in vergelijking met vroeger. Een eenvoudige manier om je ecologische voetafdruk te verkleinen... Bovendien zijn de Ecover producten door hun plantaardige ingrediënten zacht voor de huid, maar krachtig tegen vuil.

Greener Packaging Award 2012

Op 20 november 2012 hebben Gondola en Fost Plus de allereerste Greener Packaging Awards uitgereikt. Ecover werd in de bloemetjes gezet omdat we ons op opmerkelijke wijze hebben ingespannen om de milieu-impact van onze verpakkingen terug te schroeven. Veel ecologische spelers werden beoordeeld, maar er kan er maar 1 de winnaar zijn. Ecover won dan ook de award voor de herkomst van de materialen.

ECOVER
surf naar WWW.ECOVER.COM

Biodiversiteit in de gemeenten van VA-plus

Jo Buysse

Naar aanleiding van de gemeenteraadsverkiezingen in oktober ll. bracht Natuurpunt een studie uit getiteld: 'Natuurrapport Vlaamse Steden en Gemeenten 2006-2012' (te vinden op www.natuurpunt.be).

In een eerste luik peilt Natuurpunt in de 308 Vlaamse gemeenten naar de 'totale oppervlakte natuur', hier verder 'natuur' genoemd. Die omvat de oppervlakte natuurgebieden in beheer van terreinbeherende verenigingen en het ANB, (Agentschap voor Natuur en Bos), de domeinbossen, openbare bossen en parken in (technisch) beheer van ANB, militaire domeinen met natuurprotocol en provinciale domeinen op het grondgebied van de gemeente. (Privé) bossen met een uitgebreid bosbeheerplan met toegankelijkheidsreglement werden niet opgenomen bij gebrek aan beschikbare data.

In een tweede luik onderzocht Natuurpunt de biodiversiteit in de gemeenten door analyse van meldingen door de bevolking van vogels, dagvlinders en 'reptielen en amfibieën' op de website www.waarnemingen.be. Soorten binnen die groepen zijn meestal goed herkenbaar en worden waarschijnlijk volledig gemeld dan bv. planten of paddenstoelen. Hoe meer soorten in een gemeente worden genoteerd, des te hoger de biodiversiteit wordt ingeschat. Op basis van het gemelde aantal soorten kent men aan de gemeente een 'biodiversiteitsindicator' (BDI) toe op een schaal van 0 tot 10. Omdat meer vogelsoorten dan dagvlinders en amfibieën worden gemeld geeft men aan een waarneming binnen de laatste twee soortgroepen een groter gewicht dan aan de waarneming van een vogel. In de BDI worden de drie soortgroepen op die wijze evenwaardig opgenomen.

Natuur in de regio Vlaamse Ardennen *plus*

We hebben uit de lijst der Vlaamse gemeenten deze geselecteerd die liggen binnen de regio 'Vlaamse Ardennen *plus'*. Gemeenten die slechts gedeeltelijk tot 'Vlaamse Ardennen *plus'* behoren (Brakel, Gavere, Zulte) zijn toch in hun geheel opgenomen.

In fig. 1 zijn de gemeenten gerangschikt volgens hun oppervlakte in km². Aan de rechterzijde van elke balk is het aandeel natuur in het geel weergegeven. Oudenaarde heeft de grootste oppervlakte natuur maar Kluisbergen heeft het meest natuur in verhouding tot zijn oppervlakte (zie daarvoor ook de rechterkolom in tabel 1). De oppervlakte natuur in elke gemeente vindt u meer gedetailleerd in fig. 2. De oppervlakte natuur per inwoner tenslotte tonen we in fig. 3.

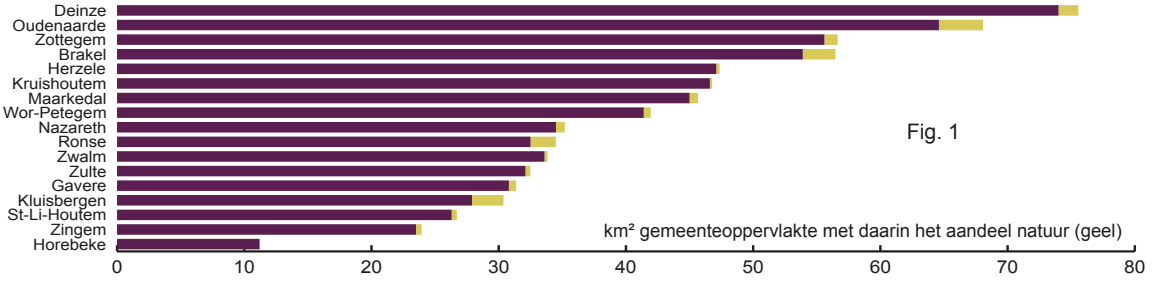

Fig. 1

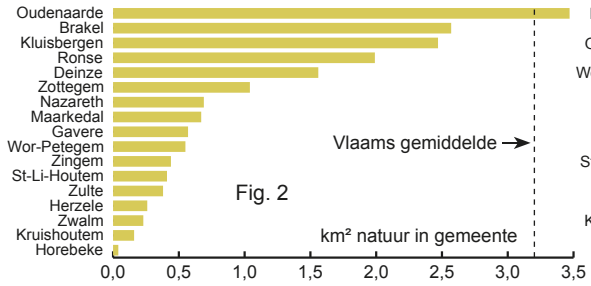

Fig. 2

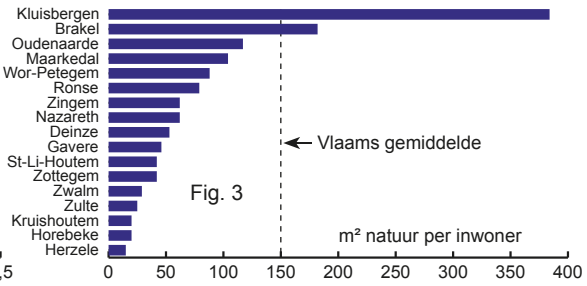

Fig. 3

Biodiversiteit

In tabel 1 is het aantal waargenomen soorten binnen de drie soortgroepen vogels, dagvlinders en 'reptielen en amfibieën' per gemeente opgelijst evenals de

Tabel 1

# vogels		# dagvlinders		reptielen-amfibieën		biodiversiteitsindex		% natuur	
Oudenaarde	303	Oudenaarde	39	Oudenaarde	11	Oudenaarde	8,19	Kluisbergen	8,13
Nazareth	249	Ronse	36	Ronse	9	Ronse	6,1	Ronse	5,77
Zingem	236	Kluisbergen	27	Zwalm	8	Zwalm	5,9	Oudenaarde	5,10
Zwalm	214	Brakel	27	Brakel	8	Zingem	5,57	Brakel	4,55
Gavere	214	Zingem	27	Zottegem	8	Deinze	5,24	Deinze	2,07
Deinze	213	Zottegem	27	Zingem	7	Brakel	4,95	Nazareth	1,96
Wor-Petegem	200	Zwalm	27	Zulte	7	Zottegem	4,95	Zingem	1,84
Kluisbergen	190	Herzele	27	Maarkedal	7	Kluisbergen	4,76	Zottegem	1,84
Kruishoutem	189	Deinze	25	Deinze	6	Zulte	4,62	Gavere	1,82
Ronse	185	Maarkedal	25	Kluisbergen	6	Maarkedal	4,62	St-Li-Houtem	1,54
Brakel	144	Zulte	25	Herzele	6	Gavere	4,57	Maarkedal	1,47
Zottegem	142	Gavere	24	Nazareth	5	Wor-Petegem	4,57	Wor-Petegem	1,31
Zulte	134	Wor-Petegem	22	Gavere	5	Herzele	4,29	Zulte	1,17
Maarkedal	115	Kruishoutem	21	Wor-Petegem	5	Nazareth	3,9	Zwalm	0,68
Herzele	106	St-Li-Houtem	19	Kruishoutem	4	Kruishoutem	3,43	Herzele	0,55
St-Li-Houtem	91	Nazareth	18	St-Li-Houtem	3	St-Li-Houtem	1,14	Horebeke	0,36
Horebeke	85	Horebeke	17	Horebeke	2	Horebeke	1,14	Kruishoutem	0,34

daaruit berekende BDI. Hoe de gemeenten zich op elk van deze 4 parameters onderling verhouden is duidelijk uit fig. 4. De y-as is logaritmisch om de 4 reeksen op een bevredigende wijze in één grafiek te kunnen tonen. Voor de juiste getallen moet men de tabel raadplegen.

In het natuurrapport stelt men vast dat de BDI stijgt met de grootte van een gemeente. Dit is ook het geval in Vlaamse Ardennen *plus* (zie fig. 5). Het rapport noteert ook een stijgende BDI naarmate de oppervlakte natuur in de gemeenten groter is. Ook die trend is in Vlaamse Ardennen *plus* te merken (zie fig. 6). We zien op de x-as de oppervlakte natuur in de gemeenten en vinden op de y-as hun BDI. De curve laat toe te berekenen dat een BDI sprong van 1 naar 3 gemiddeld reeds gerealiseerd wordt bij een toename van de oppervlakte natuur met 0,11 km². Een verdere stijging naar BDI 6 vraagt nog eens een toename van de oppervlakte met 2,5 km². In het natuurrapport waarin alle 308 Vlaamse gemeenten onderzocht werden komt net hetzelfde beeld naar voor, uiteraard ook daar met een zekere spreiding: de oppervlakte natuur bepaalt in grote mate de BDI van de gemeente. Studies tonen overigens aan dat in natuurgebieden 60 tot 80% meer soorten worden gezien dan in landbouw- of verstedelijkt gebied.

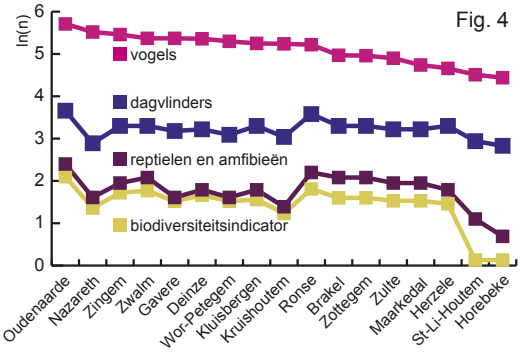

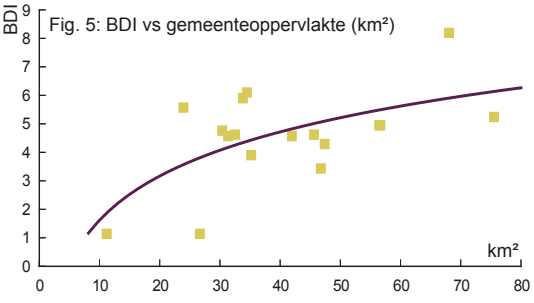

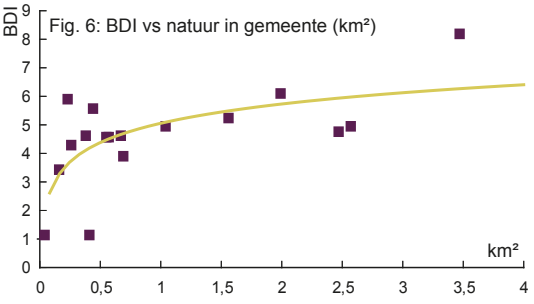

Uitschieters

- Oudenaarde scoort in onze regio op bijna alle vlakken het best en staat, met een BDI van 8,19 zelfs op plaats 12 in Vlaanderen, overigens als best gerangschikte gemeente in de westelijke helft

Tabel 2	vlinders	vogels	amf-rept	BDI
Sint-Li-Houtem	19	91	3	1,14
Horebeke	17	85	2	1,14
Bever	14	80	1	1,14
Moorslede	13	78	1	1,14
Oostrozebeke	17	58	1	1,14
Lendelede	14	60	0	1,14
Meulebeke	11	53	0	1,14
Ingelmunster	13	51	0	1,14

van Vlaanderen. Niet zozeer de oppervlakte natuur speelt hier de grootste rol - met 3,47 km² natuur staat Oudenaarde slechts op plaats 88 in Vlaanderen -, maar eerder de kwaliteit van zijn natuurgebieden.

- Aan de onderkant van de tabel vinden we de kleine gemeente Horebeke. Met nauwelijks 4 ha natuur of 0,36% van zijn grondgebied is dit niet onverwacht.
- Kluisbergen is koploper wat betreft de oppervlakte natuur per inwoner (384 m²) en de fractie natuur van zijn oppervlakte (8,13 %). Enigszins verrassend is daarom zijn eerder lage BDI (4,76).

Een paar kanttekeningen

- Alle gegevens waaruit de BDI wordt berekend berusten op de vrijwillige melding van soorten op www.waarnemingen.be door de bevolking. Binnen natuurgebieden kan men aannemen dat soorten goed opgemerkt en doorgegeven worden en dat daar vrij juist wordt gemeten. Dat er op sommige andere plaatsen een onderschatting van de BDI zou kunnen bestaan is waarschijnlijk. Een extreem geval is de piepkleine taalgrensgemeente Mesen (3,5 km² met BDI = 0!) waaruit slechts 19 vogelsoorten zijn doorgegeven waaronder een aantal zeldzame als smelleken en visarend, terwijl gewone soorten als huismus, merel, houtduif... niet gemeld werden. Hieruit blijkt hoe belangrijk het is ook de 'banale' soorten op waarnemingen.be te posten. Anderzijds moeten we bedenken dat er sinds de ingebruikname van de website op 15 mei 2008 tot vandaag een gemiddeld aantal meldingen **per dag** werd gepost van 2865 vogels, 275 dagvlinders en 35 'reptielen en amfibieën' uit alle uithoeken van Vlaanderen, ook waarnemingen van voor 2008, waardoor we kunnen vermoeden dat die onderschatting op de meeste plaatsen wellicht gering is.
- Een ander soort onderschatting (of overschatting naargelang het standpunt) kan men opmerken in de gegevensbank van de Natuurpunt-studie zelf. Veel BDI's blijken daarin clusters te vormen, d.w.z. dat groepen gemeenten eenzelfde BDI krijgen hoewel het aantal waargenomen soorten soms erg verschilt. Zo komt Kluisbergen voor in een cluster van 20 gemeenten met BDI 4,76. Een ander voorbeeld is de cluster met BDI 1,14 waarin Sint-Lievens-Houtem en Horebeke voorkomen (zie tabel 2 hiernaast). De BDI wordt uitgedrukt door een getal met 3 beduidende cijfers (1,14 en niet 1,1 of 1) wat betekent dat de meetmethode in staat moet zijn om, op een schaal van 0 tot 10, elk van de 308 gemeenten nauwkeurig te plaatsen op een as met 1000 indelingen. Daarom, en omdat we slechts 4 koppels van gemeenten konden vinden met een identieke samenstelling van de soortenkorf, is het voorkomen van die clusters op zijn minst verrassend te noemen. In ons voorbeeld van tabel 2 is het daarom ook moeilijk te begrijpen dat bv. Sint-Lievens-Houtem of Horebeke dezelfde BDI krijgen als Ingelmunster.
- De meting van de BDI met slechts drie soortgroepen maakt het tot een handig maar tegelijk onvolledig meetinstrument. Het is duidelijk dat de waarde van een natuurgebied door de aanwezigheid van nog veel andere organismen en factoren bepaald wordt, al dan niet meetbaar. Zo vervullen natuurgebieden functies zoals het scheppen van rust, een aangename leefomgeving, recreatiemogelijkheden, en zorgen ze voor zuiver water, waterberging, zuivere lucht en nog zoveel meer. Maar al deze functies kunnen maar tenvolle renderen bij voldoende grote oppervlakten.

Is Vlaamse Ardennen *plus* natuurrijk?

Om op die vraag een antwoord te geven vergelijken we in tabel 3 de gemiddelde waarden van de verschillende parameters in Vlaanderen enerzijds en Vlaamse Ardennen *plus* anderzijds.

Tabel 3	Vlaanderen	VA-*plus*
# Vogels	184,0	177,1
# Dagvlinders	26,6	25,5
# Reptielen-Amfibieën	6,4	6,3
Biodiversiteitsindicator	4,9	4,6
Oppervlakte natuur (%)	6,7	2,4
Natuur (km²)	3,2	1,0
Natuur / inwoner (m²)	150	80,5

We zien dat onze regio voor de soortgroepen en BDI nabij het Vlaams gemiddelde scoort, zij het wel steeds iets lager. Als we echter de oppervlakte natuur bekijken dan is Vlaamse Ardennen *plus* met gemiddeld 2,4 % van het grondgebied wel erg karig bedeeld vergeleken met het gemiddelde van 6,7 % voor Vlaanderen. Alleen Kluisbergen steekt met 8,13 % boven dat Vlaams gemiddelde uit (zie tabel 1). Met het voorgaande hangt ook samen een lage gemiddelde oppervlakte natuur. Met 1,0 km² per

gemeente bevinden we ons meer dan driemaal lager dan het gemiddelde van 3,2 km² voor Vlaanderen. Alleen Oudenaarde met 3,47 km² doet beter (zie fig. 2). Tenslotte telt Vlaanderen gemiddeld 150 m² natuur per inwoner maar Vlaamse Ardennen *plus* slechts 80,5 m² (fig. 3). Hier doen voor onze regio alleen Kluisbergen met 384 m² en Brakel met 182 m² beter dan het Vlaams gemiddelde.

Aanbevelingen

Natuurpunt formuleert enkele aanbevelingen om de gemeenten natuurrijker te maken.

- Een eerste aanbeveling houdt in dat de gemeente per inwoner en per jaar 1 m² nieuw natuurgebied realiseert. Is dit veel? We berekenden hoe lang de gemeenten zouden moeten sparen om bij constante bevolking en het voorgestelde tempo tot het huidig Vlaams gemiddelde van 6,7 % natuur te komen. Kluisbergen heeft dit gemiddelde al overschreden en Ronse zou het op 13 jaar kunnen bereiken. Ook Oudenaarde met 37 jaar zit nog goed en pasgeboren baby's zouden het binnen 86 jaar in Brakel ook nog kunnen meemaken. Alle andere gemeenten zitten vrolijk boven de 100 en Maarkedal viert feest in het jaar 2384!
- Omdat natuur bijdraagt tot een kwaliteitsvolle en mooie gemeente is het zinvol dat deze de aankoop van natuurgebied door aankoopsubsidies ondersteunt. 37 % van de gemeenten waar aankopen gebeurden deden dit al in de periode 2006-2012. Waar een lokaal verankerde Natuurpunt afdeling werkzaam is suggereert Natuurpunt ook de ondersteuning ervan door een toelage van minstens 3 euro per lid.
- Tenslotte vraagt Natuurpunt aan de lokale besturen om per soortengroep één of meer soorten die voorkomen op de 'Rode Lijst' (http://www.inbo.be/content/page.asp?pid=BEL_VLA_SOO_rodelijst) te adopteren en daar beschermingsacties voor uit te werken.

Noteer nu alvast in je agenda!!

Dé Vlaamse ArdennenDAG van de Biodiversiteit zondag 26 mei 2013

Het is dé trefdag voor alle gezinnen en organisaties met een hart voor natuur, bos en landschap in zijn diversiteit.

Deze 35e Vlaamse ArdennenDAG vindt plaats op en rond de terreinen van het PNEC De Kaaihoeve te Zwalm. Dit is de uitvalsbasis voor wandelingen en fietstochten in de Scheldevallei, doe-activiteiten voor groot en klein op en rondom de Kaaihoeve, overzetten met de veerboot en zo veel meer...

Info: www.vlaamseardennendag.be

Juweeltjes in het Duivenbos - klein hoefblad

Johan De Neve, Natuurpunt Herzele

Ik weet het, de winter is nog maar pas begonnen, maar toch durf ik al dromen van de eerste bloemen in het Duivenbos. En natuurlijk, de winter heeft ook zijn charmes: sneeuw op de Hooiweide, berijmde lisdodde, mist over de Poel. Maar wat is er mooier dan de eerste kleurstippen tussen het kale gras. Op het einde van de winter zien we zowat overal in en rond het Duivenbos het klein hoefblad (*Tussilago farfara*) opduiken. Vanaf maart, en bij gunstig weer reeds in februari, lokt deze gele bloem de eerste bijen. Het Klein Hoefblad is gemakkelijk herkenbaar aan de goudgele bloemkorfjes. Na de bloei verschijnen de bladeren.

Klein hoefblad *foto: Johan De Neve*

Klein hoefblad werd vroeger gebruikt tegen hoest. De Latijnse naam *Tussilago* is afgeleid van *tussis* = hoesten en *agere* = verdrijven. Misschien is de naam dan ook een verbastering van hoestblad.

Kom het zelf ontdekken tijdens onze **Voorjaarswandeling op zondag 7 april**. Alle info op www.natuurpunt.be/herzele. Je kan er ook een wandelkaart van het Duivenbos afhalen.

Cursus 'Natuur in je tuin' met Natuurpunt Zwalmvallei

Je leest er alles over in de kalender op datum van 16 januari; activiteiten op 16 en 30 januari; 2, 3 en 16 februari; 13 maart; 7, 17 en 20 april; 8 en 26 mei; en op 9 juni

In Memoriam Rik T'Hooft

Ulrich Libbrecht

En nu nog maar alleen
Het lichaam los te laten –
De liefste en de kinderen te laten gaan
Alleen nog maar het sterke licht
Het rode, zuivere van de late zon
Te zien, te volgen – en de eigen weg te gaan.
Het werd, het was, het is gedaan.

(M. Vasalis)

Ik ben waarschijnlijk de enige die Rik 60 jaar lang gekend heeft. Toen ik in 1952 als jonge leraar in St. Lucas kwam, was Rik een van mijn leerlingen – en een van de beste. Hij had iets wat maar weinig leerlingen hadden: een zonnig karakter en zin voor humor. Toen ik in 1957 in de streek kwam wonen ontmoette ik hem vele jaren lang in velerlei culturele activiteiten in Oudenaarde. Hij was een van de meest gezellige vrienden met wie je zo heerlijk kon gekscheren tussen pot en pint. Het verbaasde mij niet dat hij graag vergeleken werd met Adriaan Brouwer. Maar dat was slechts zijn buitenkant. Want hij had een rijke binnenkant, die zich uitte in zijn bereidwilligheid om zich voor zoveel dingen in te zetten.

We zijn mekaar echter het dichtst benaderd in onze strijd voor de bescherming van de Vlaamse Ardennen. Dan heb ik hem leren kennen als een idealist van de oude stempel – een ras dat jammer genoeg aan het uitsterven is. Toen ik in 1972 rondliep met de idee een organisatie te stichten die onze mooie streek zou verdedigen, ging ik – die toen alleen voorzitter was van de Wielewaal (later Natuurpunt) – op zoek naar medestrijders. Ik dacht daarbij eerst aan het Groencomité van Paul Baekeland en aan de VTB Oudenaarde. En zo heb ik Rik leren kennen als iemand die voluit bereid was zich in te zetten voor de Omer Wattez Stichting (Milieufront O.W.), die al direct in de frontlijn belandde in de strijd tegen de autoweg A9, die onze mooie streek zou opofferen aan louter economische doeleinden. Gelukkig hebben we die strijd gewonnen en kunnen nu zoveel mensen vreugde beleven aan onze groene streek. En daarbij was Rik altijd bereid zich in te zetten (wie weet er nog dat hij mijn rustbank heeft gemaakt – hij was inderdaad een kunstzinnig stielman.) En tot zijn laatste dagen bleef hij een vechter: hij werd de lijstsluiter van Groen in de laatste verkiezingen – wat jammer dat hij het niet heeft mogen meemaken dat hij gekozen werd – zelfs na zijn dood bleef hij een vechter voor zijn 'mooi land'.

Maar hij was ook een vriend. Hoeveel uren heb ik met hem doorgebracht lachend en schertsend – zo'n gezellige vriend zullen wij nooit meer vinden. Maar, al heeft hij goed geleefd, hij had ook een verstilde diepte, hij was een edel mens, ook in harde tijden. Ik heb het gevoel dat het moeilijk zal zijn deze nagelaten eenzaamheid te boven te komen: overal waar we zullen komen, zullen we hem missen, maar ook in herinnering blijven ontmoeten. In zo korte tijd Marcel Nachtergaele en Rik verliezen is mij welhaast te veel om dragen: mijn groene wereld sterft.

foto: Johan Cosijn

Rik, we zijn u dankbaar voor het rijke leven en voor de rijke droom die we samen hebben gedroomd en die nooit in nevel zal verdwijnen. Ik – en niet ik alleen – zal je missen in de korte tijd die mij nog rest. Maar ik weet dat ons milieufront ons zal overleven en dat wij daar zullen verder leven in de goede herinnering van zoveel vrienden.

Vaarwel, groene jongen. Vaarwel, mijn broeder, ik zie u niet meer weer, maar ik vergeet je nooit.

De rol van Wereldoorlog I op de verspreiding van draadklaver

Peter Breyne

In Meander 2012/4 las ik met interesse het leuke verhaal 'aan mijn botten blijven plakken' van Henk Coudenys. Daarin beschreef hij hoe de mens ongewild zorgt voor de verspreiding van planten via bijvoorbeeld maaimachines of omdat zaden aan schoeisel blijven plakken. Dat dit effectief gebeurt, is ook reeds uitvoerig beschreven in de wetenschappelijke literatuur. Maar hoe de genetische populatiestructuur van een soort wordt bepaald of beïnvloed door menselijke verspreiding, is minder goed gekend. Onlangs publiceerden we daaromtrent een artikel in Natuur.focus (D'hondt et al. 2012). Voor diegenen die Natuur.focus niet lezen, vat ik het hier nog eens samen als aanvulling op 'aan mijn botten blijven plakken' en zoals je zal merken, kan je botten iets anders opvatten. Dit verhaal speelt zich voor één keer niet af in onze vertrouwde Vlaamse Ardennen. Deze keer trekken we naar de kuststreek op zoek naar draadklaver (*Trifolium micrantum*) (Fig. 1).

Fig 1: Draadklaver *foto: Indra Jacobs*

Draadklaver is in Vlaanderen vrij zeldzaam en wordt vooral in West-Vlaanderen aangetroffen (Fig. 2).

Fig. 2: De verspreiding van draadklaver in Vlaanderen

Het is een klein, eenjarig plantje dat voornamelijk zelfbestuivend is en waarvan de zaadjes geen duidelijke aanpassingen voor dispersie bezitten. De verspreiding van zaad of stuifmeel is dus wellicht uiterst gelimiteerd. Bovendien is draadklaver geen sterke, competitieve soort en is ze nogal kieskeurig wat groeiplaatsen betreft: licht bemeste graslanden die kort zijn gemaaid of begraasd, zijn het favoriete biotoop (Fig. 3). In dit opzicht is het een cultuurvolger en kunnen we niet echt spreken van natuurlijke populaties. Zonder beheermaatregelen zou het biotoop snel ongeschikt worden en zouden de populaties verdwijnen. We moeten dus eerder spreken van seminatuurlijke populaties.

Fig 3: geschikte groeiplaats voor draadklaver, begraasd door konikpaarden (reservaat D'Heye); foto: Johan Cosijn

Heel wat populaties worden aangetroffen in duingraslanden in de Westhoek. Dit zijn bijna allemaal reservaten die worden beheerd door middel van begrazing. Daarnaast vinden we ook populaties zo'n 30 km landinwaarts, in de streek rond Ieper, op militaire begraafplaatsen voor gesneuvelden van Wereldoorlog I. Niet de botten van de gesneuvelden maken deze kerkhoven geschikte groeiplaatsen, wel het feit dat de gazons intensief en nauwlettend worden beheerd. De lengte van het gras wordt door maaien op 3 cm gehouden en de gazons worden licht bemest. Een ideaal biotoop dus voor draadklaver. Niet alleen rond Ieper, maar ook langs de kust bevinden zich enkele oorlogskerkhoven en ook daar vinden we draadklaver terug. Deze begraafplaatsen liggen niet ver verwijderd van de seminatuurlijke populaties in de bovenvermelde reservaten. In Adinkerke bijvoorbeeld ligt een kerkhofpopulatie slechts een paar honderd meter verwijderd van een seminatuurlijke populatie in een reservaat (Fig. 4).

Fig. 4. Een seminatuurlijke populatie in een reservaat (links, naast de boerderij) gelegen op circa 200 meter van een populatie op een militair kerkhof (rechts). (Google Maps)

Er werd dan ook verondersteld dat draadklaver vanuit het reservaat het kerkhof op natuurlijke wijze heeft gekoloniseerd via zaadverspreiding. Met veronderstellingen raken we echter niet ver

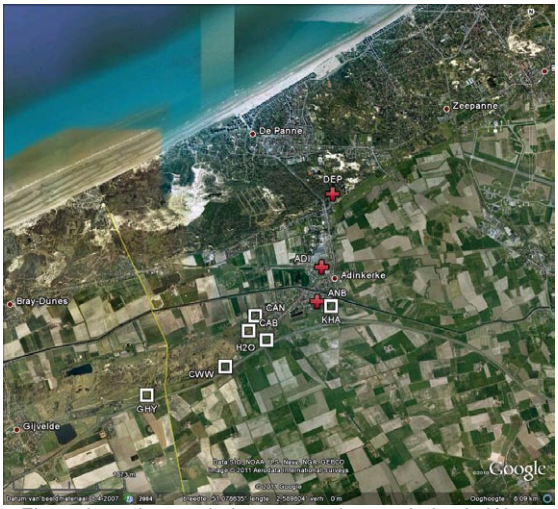

Fig. 5. Locatie van de bemonsterde populaties in West-Vlaanderen (boven) en in de Westhoek (onder). Witte vierkantjes: reservaten; rode kruisjes: kerkhoven

en hypotheses moeten hard gemaakt worden. Daarom hebben we een populatiegenetische studie uitgevoerd op draadklaver.

In totaal werden 13 populaties bemonsterd. Zes bevinden zich in reservaten in de Westhoek (P1-P6), 3 op kerkhoven gelegen aan de kust (P7-P9) en 3 op binnenlandse kerkhoven (P10-P12) (Fig. 6).
Een bijkomende kustpopulatie (P13) is afkomstig uit het natuurreservaat D'Heye gelegen tussen Bredene en De Haan. Op basis van genetische data (D'Hondt et al. 2012) werd de verwantschap tussen de verschillende populaties bepaald en uitgezet in een assenstelsel (Fig. 7).

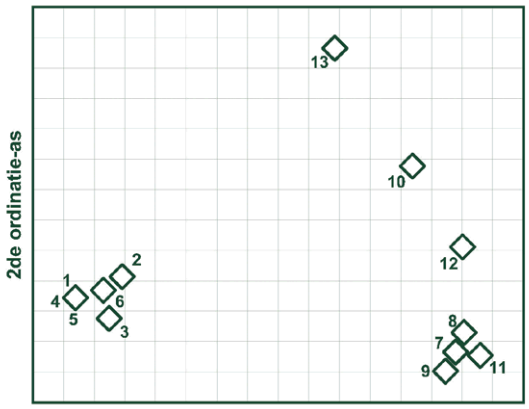

Fig. 7. Groepering van populaties op basis van genetische verwantschap

Daaruit blijkt meteen dat de populatie van D'Heye (13) meest geïsoleerd is van de rest van de populaties. Logisch en niet onverwacht gezien de ruimtelijke afscheiding en geografische afstand tot de andere populaties, maar dit is niet waar we naar op zoek waren. Opvallender en interessanter is dat alle kerkhofpopulaties min of meer samen groeperen ongeacht hun ligging en zich duidelijk afscheiden van de populaties van de reservaten van de Westhoek. De 3 kerkhofpopulaties van de kust blijken het meest verwant met populatie 11 van Ieper. Genetische differentiatie op basis van onderlinge afstand of 'isolation-by-distance' (hoe groter de geografische afstand, hoe groter de genetische afstand) verklaart dit fenomeen dus niet. Wat is er dan wel aan de hand?

De populaties op de kustkerkhoven zijn dus niet afkomstig uit de reservaten ook al liggen ze soms vlak bij elkaar. Gezien de grote afstand tussen Ieper en de Westhoek en gelet op het feit dat draadklaver een zelfbestuiver is en de zaden niet zijn aangepast voor langeafstandsverbreiding, is het heel onwaarschijnlijk dat de soort op eigen houtje de reis heeft afgelegd. Zou de mens er voor iets tussen zitten? Uitwisseling van maaimachines tussen beide regio's gebeurt niet. Sporadisch worden wel minder vaak gebruikte machines van Ieper ingezet op de

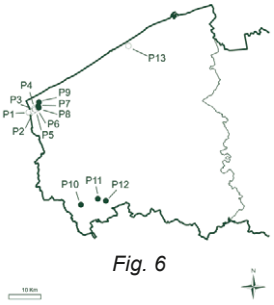

Fig. 6

begraafplaatsen in de Westhoek. Zaden zouden op deze manier de tocht kunnen gemaakt hebben. Een nog meer plausibele verklaring is compost. Alle maaisel van de verschillende kerkhoven wordt op een centrale plaats gecomposteerd waarna het compost terug wordt gebruikt op alle begraafplaatsen. Als er zaad van draadklaver in de compost zit, raakt het snel van de ene plaats naar de andere. Hoe vaak dit gebeurt, is moeilijk te zeggen, maar het zal niet frequent zijn. De genetische variatie binnen de populaties van de kustkerkhoven is beduidend lager dan bij de inlandse populaties. We spreken van een stichterseffect waarbij een klein aantal individuen (en dus een beperkte gezamenlijke genetische variatie) een nieuwe biotoop koloniseert. Als er weinig vers genetisch materiaal wordt bijgevoegd onder de vorm van nieuwe zaden, zal de variatie laag blijven. Eenmaal een eerste populatie is gevestigd, kan de verspreiding naar andere begraafplaatsen snel gebeuren aangezien op de verschillende kerkhoven binnen eenzelfde regio wel dezelfde maaimachines worden ingezet. De mens heeft er dus op relatief korte tijd voor gezorgd dat een van nature moeilijk verbreidende plantensoort toch een groot aantal geschikte biotopen kan inpalmen. Blijft nog de vraag waar de eerste populaties op de kerkhoven van Ieper vandaan komen.

Voor meer informatie, zie B. D'hondt, P. Breyne, W. Van Landuyt & M. Hoffmann (2012). Natuur.focus 11 (3) en B. D'hondt, P. Breyne, W. Van Landuyt & M. Hoffmann (2012). Plant Ecology 213 (8).

Dumortiera nu gratis op internet

Karel De Waele

Ik vermoed dat tot nu toe enkel de fanatieke botanisten geabonneerd waren op het botanisch tijdschrift 'Dumortiera', uitgegeven door de Nationale Plantentuin van Meise. Dit meestal erg onregelmatig verschijnend blad was immers betalend én niet alle artikels hierin waren even interessant voor ons amateur-botanisten (maar misschien wél interessant voor mossen- of lichenenliefhebbers?).
Maar de tijden staan niet stil en de digitale mogelijkheden van het internet gecombineerd met de stijgende kosten van het drukken en versturen van dit tijdschrift hebben de Nationale Plantentuin doen beslissen om vanaf nu dit tijdschrift enkel elektronisch te versturen naar hen die zich hiervoor inschrijven. Het inschrijvingsformulier vind je als je dit invoert op je computer: http://www.br.fgov.be/public/general/generalnl/publicationsplanten_dumortieranl.php.
Aangenaam bijverschijnsel hierbij is dat dit nu gratis aangeboden wordt. Maar dit veronderstelt dan wel dat je het blad op jouw computerscherm leest. Tenzij je het afprint, maar dan is dit uiteraard niet meer zo kostenloos! Maar je moet uiteraard niet alles afdrukken: je kan ook enkel die artikels (of fragmenten ervan) afdrukken die je echt interessant vindt.

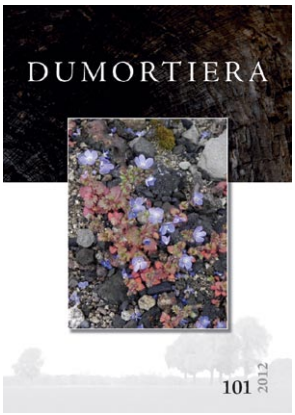

En dergelijke artikels zijn er genoeg. Om enkele voorbeelden te geven: in het laatste nummer 101 staat een 'Sleutel voor het geslacht *Oxalis* in België' en een artikel over '*Potamogeton x angustifolius*' (aan dit laatste heeft Jo Packet, niet onbekend in onze afdeling, meegewerkt). In het nummer 100 (ook vroegere papieren edities zijn vanaf nu raadpleegbaar op het internet) staat een interessant artikel over 'Drie slecht bekende taxa van het geslacht *Calystegia* in België'. En zo kunnen we verder teruggaan tot nr. 91 waar we kennis kunnen maken met 'Vier in België voorkomende drijvende *Lemna*-soorten'. Het is de bedoeling dat beetje bij beetje ook de vroegere edities elektronisch raadpleegbaar zullen worden op deze website.
Een aanrader dus voor wie op de hoogte wil blijven van de laatste ontwikkelingen in de botanie in België.
Ben je geïnteresseerd in alle artikels typ dan volgende lange code in: http://www.br.fgov.be/public/general/generalnl/publicationsplanten_dumortieranl.php.
Je kan uiteraard op de eerste site nog wat surfen, er staan zeker nog zaken op die je kunnen interesseren.

Kleine landschapselementen, een pleidooi

Frederik Dierickx

Ontstaan

Tot halfweg de vorige eeuw lagen de natuurwaarden over het gehele landschap verspreid. Hier en daar waren er nog uitgestrekte bossen, heide en moerassen. Maar ook het meer gecultiveerde landschap daartussen was nog rijk aan natuur. Deze natuur werd gevormd door de kleine landschapselementen, ook natuurelementen in het cultuurlandschap genoemd of, wat technischer, de "ecologische infrastructuur van het landschap". Een andere omschrijving is 'groene en blauwe lijnen en punten in het landschap', omdat ze op die manier afgebeeld staan op de topografische kaarten.
Intensivering en schaalvergroting van de landbouw hebben op vele plaatsen deze kleine landschapselementen doen verdwijnen. Slechts hier en daar zijn er relictlandschappen over waar de vroegere toestand nog waar te nemen is. Ook in het Duivenbos te Herzele zijn er stukken van dit oude landschap bewaard gebleven. Hagen van slee- en meidoorn vormen er natuurlijke grenzen tussen de verschillende percelen. Knotwilgen staan er als stille getuigen van het authentieke landschap en vooral de oudste exemplaren vertonen typische microstructuren. Hierdoor gaan er allerlei planten op groeien en worden ze bewoond door o.a. steenuil. Knotwilgen werden vroeger aangeplant voor de houtproductie terwijl meidoornhagen gebruikt werden als veekering. Betonnen palen en prikkeldraad zijn echter in de plaats gekomen en alle subsidieregelingen voor het behoud en aanleg van kleine landschapselementen ten spijt, zijn ze nog steeds massaal aanwezig in ons landschap.

Poelen

Veedrinkpoelen zijn ook een goed voorbeeld van een ecologisch waardevol natuurelement dat teloor gegaan is. Een oude bomput gevuld met water of een uitgegraven poel kon niet concurreren met een mechanische pomp die het vee zelf kan bedienen. Ook het besmettingsgevaar voor het vee werd als belangrijk argument naar voor gebracht om de veedrinkpoelen vol te storten, vaak gebeurde dit eerst met afval en dan 'zand erover'. Vandaag de dag worden poelen in de reservaten om redenen van natuurbehoud terug uitgegraven of aangelegd, zo ook in Herzele waar volgend jaar zelfs een project

Poel Duivenbos *foto: Johan De Neve*

start met als titel "Waterlanders". Een poelenproject waarin het behoud van de kamsalamander centraal staat. De poelen zijn van groot belang voor amfibieën, aangezien er meestal geen vis op uitgezet wordt. Ook libellen en andere waterbewonende insecten maker er gebruik van.

Renen en overhoekjes

Het woord reen is nog nauwelijks bekend maar staat nog steeds in Van Dale. Renen zijn verruigde stroken tussen percelen. Vaak liggen ze tussen twee prikkeldraden in. De 16e eeuwse benaming voor boerenwormkruid was 'reinvaer', een plant die vaak op renen groeit. In vele streken zijn de natuurwaarden tot deze kleine landschapselementen beperkt. Aan de rand van percelen worden soms overhoekjes aangetroffen. Ze worden niet bewerkt zodat ruigten en bramen er overheersen. Vroeger werd er door de boer afgedankte materialen achtergelaten, zoals rotte weipalen. Zulke plekjes leverden extra schuilplaatsen voor dieren op. Nu vinden we op dergelijke plaatsen allerlei rommel die niet meer biologisch afbreekbaar is.

Toekomst

Natuurverenigingen zijn al lang tot het besef gekomen dat het niet volstaat om alleen de waardevolste natuurgebieden te beschermen. Ook de natuurkwaliteit van het grotere cultuurlandschap

Kaasavond Natuurpunt Herzele

Op zaterdag 8 december 2012 hield Natuurpunt Herzele haar 3de Kaasavond. Het werd een gezellige avond voor alle aanwezigen. De familie Ringoot uit de Zavelstraat in Sint-Lievens-Esse schatte het exacte gewicht (6,250 kg) van een korf met bio etenswaren en drank geschonken door De Kollebloem uit Sint-Lievens-Esse. Proficiat aan de de familie Ringoot.

waarin deze natuurgebieden gelegen zijn, is essentieel. Kleine landschapselementen leveren, als corridors, de nodige verbindingen tussen de geïsoleerde natuurgebieden. Wegens de sterke versnippering van de open ruimte in Vlaanderen is deze connectiviteit van groot belang voor het overleven van de natuur in onze streken. Maar het gaat verder dan dit. Kleine landschapselementen zorgen ook voor het in stand houden van het natuurlijk evenwicht. Zo kunnen insectenplagen op landbouwgewassen voorkomen worden als hun predators zich in kleine landschapselementen kunnen vestigen. Heggen kunnen als windbrekers het microklimaat op akkers en weilanden gunstig beïnvloeden. Hierdoor kunnen ze de minderopbrengst die vlak naast de heg optreedt, compenseren.
Kortom, we moeten blijven ijveren voor het behoud en aanleg van kleine landschapselementen. Een prioriteit voor het natuurbeleid in Vlaanderen en een must voor elke natuurvereniging die een gebied beheert en werkdagen organiseert. Een klein element in het landschap maar een grote invloed voor mens en natuur.
(bron: CVN cursus natuurgids, Paul Strykers)

Boombrug voor eekhoorns in Kluisbergen?

Robin Vanheuverswyn

Eind oktober ‘12 troffen we op de Ronsebaan aan het Feelbos te Kluisbergen (net onder ‘t Konijntje) het zoveelste doodgereden eekhoorntje aan. De verbinding tussen de 2 bosgedeelten is voor de pluimstaarten blijkbaar een probleem: bij gevaar houden ze zich stil in en worden zo makkelijk aangereden overdag.
Zoogdierenspecialist Dirk Criel van Natuurpunt kent deze problematiek. Mogelijke oplossing is een ‘boombrug’ voor de eekhoorns; 2 palen en enkele dikke touwen zijn voldoende als overspanning. Op internet is hierover een mooi filmpje te zien, het zijn immers zeer behendige klimmers (zie: http://www.wat.tv/video/passage-pieton-pour-ecureuil-ipvu_2f1rz_.html). Een aangepaste snelheid van de bestuurders op deze rechte strook zou wellicht ook helpen...

Eekhoorns geraken de Ronsebaan niet veilig over...een boombrug met touwen is misschien de oplossing?

De verkeersslachtoffers worden momenteel ingezameld voor de Gentse Universiteit. Wetenschappers onderzoeken de maaginhoud naar sporen van truffels, een ondergrondse lekkernij voor de eekhoorns! Ook via de diepvriezers van het Marternetwerk worden de dieren ingezameld o.a. door het Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen te Ronse.
Op www.waarnemingen.be (Natuurpunt) kunnen de vondsten en de levende waarnemingen ingegeven worden.
Voor Kluisbergen is het wat gissen naar de grootte van de populatie. Ongeveer 30 tot 40 exemplaren bij goede notenjaren, denkt natuurkenner Norbert Desmet. Bewoners rond en in het Kluisbos kennen deze guitige klimmers wellicht van op de voedertafels. Het zijn steeds leuke momenten voor de kinderen en de fotografen.
Hieronder vind je enkele cijfers van de verkeersslachtoffers 2011 uit het onderzoek “Dieren onder de wielen”.
Deze trieste top 10, ook voor 2012, kan je ook terugvinden op www.waarnemingen.be bij ‘Projecten’.

Top 10 van verkeersslachtoffers in 2011 (België)
1. Egel 1000 ex.
2. Vos 705 ex.
3. Gewone pad 523 ex.
4. Das 327 ex.
5. Steenmarter 300 ex.
6. Eekhoorn 279 ex.
7. Bunzing 268 ex.
8. Merel 208 ex.
9. Konijn 180 ex.
10. Bruine rat 152 ex.

Het Rapport Werkgroep Invertebraten Denderstreek (WID) werd onlangs voorgesteld met de titel: ‘Verspreiding, status en ecologie van ongewervelden in de Denderstreek (België, Oost-Vlaanderen) 2002-2011, De Tré, Eric (ed.) et al., 2011. Alles daarover vind je op www/users.telenet.be/WID.

Heiderelict aan grens Deinze-Zulte

Eddy Vervynck

Hoe ontstaat Heide?

Na de laatste grote klimaatsverbeteringen die volgden op de laatste ijstijd, bedekten ongerepte wouden onze gewesten. De mens leefde als voedselverzamelaar in het oerbos. Zijn invloed op het landschap was zeer gering. Na de laatste ijstijd werd een oorspronkelijk boomloos landschap gekoloniseerd door den en berk, later ook door hazelaar. Ongeveer 5000 jr. geleden was er een belangrijke ommekeer met de omschakeling naar landbouw. Het natuurlijk landschap met zijn oerbos moest plaats maken voor een half-natuurlijk landschap, waarbij het oorspronkelijk bos, beetje bij beetje vernietigd werd en het loslopend vee de terugkeer van dicht bos verhinderde. Door

Struikheide *foto: Gilbert De Ghesquière*

een sterke begrazing en een uitputting van de bodem ontstonden langzamerhand open vlakten. Die werden op de zandgronden snel ingenomen door heidestruiken, die hier en daar reeds langs bosranden en op open plekken voorkwamen. Niet alleen in Antwerpen en Limburg kwamen grote heidegebieden voor maar ook in West- en Oost-Vlaanderen waar men sprak over de 'Velden' zoals Bulskampveld, Scheldeveld… In die velden werden vaak visvijvers aangelegd, de Kraenepoel in Aalter is daar nog een voorbeeld van.

De heide had in het Middeleeuwse landbouwsysteem een belangrijke functie: er graasden schapen die zo lang mogelijk op stal werden gehouden om zo veel mogelijk mest te produceren. Als strooisel in de stal gebruikte men plaggen die men van de heide haalde. De mest werd dan gebruikt om de schrale akkertjes te bemesten.
Met de opkomst van de steenkool werden veel heiden vol geplant met naaldhout als stuthout voor de mijnen. Nog later werden ze, na de uitvinding van de kunstmest, rendabel voor de intensieve landbouw.

Struikheide in de winter

De belangrijkste plantensoort van de droge heide is de struikheide. Een houtige dwergstruik die niet groter wordt dan 50 cm. Struikheide produceert na bloei een enorme hoeveelheid zaad van uiterst kleine afmetingen. Men schat dat een volwassen plant in een jaar ongeveer 160 000 zaden kan voortbrengen. De zaadjes zijn licht en kunnen gemakkelijk door de wind worden meegevoerd. Ze zijn erg kiemkrachtig, maar kunnen ook jaren in de bodem blijven rusten om pas te kiemen wanneer de omstandigheden gunstig zijn.
De blaadjes van struikheide blijven ook in de winter groen, de vochtverdamping van de plant kan bij hitte, droogte of veel wind sterk verminderd worden doordat de blaadjes kunnen dichtkrullen.

Het heiderelict in de Bisdonkstraat

Begin de jaren '70 ontdekte iemand van de toenmalige afdeling Wielewaal in het eerste deel van het Bisdonkstraatje enkele exemplaren van klokjesgentiaan! Bijna niet te geloven want dit is een typische plant van de heide, die men bv. kan vinden in de Antwerpse (Kalmthout) en Limburgse heidegebieden (en daar is ze ook al niet zo algemeen meer). Deze vindplaats lag dus zéér ver van de bekende vindplaatsen. Zo ver dat de botanisten van de Nationale Plantentuin van Meise dit eerst niet geloofden, wat veranderde na een plaatsbezoek. Gezien de geïsoleerde vindplaats en de geringe oppervlakte met slechts enkele heiderestantjes (waaronder ook enkele ex. dopheide en stekelbrem) waren ze - achteraf gezien terecht - van oordeel dat deze populatie op uitsterven stond.

In diezelfde periode werden de eerste gewestplannen opgemaakt en dank zij de aanwezigheid van klokjesgentiaan kwam er op die plek een klein driehoekig stukje 'reservaatgebied' (een term die enkel op papier veelbelovend was, maar in de praktijk geen effectieve betekenis had). In de daaropvolgende jaren (twee tot vier jaar) werden er door Wielewaal en Wielewaaljongeren beheerwerken uitgevoerd, vnl. kleinschalig plaggen en maaien. De doodsteek voor die klokjesgentiaan kwam er doordat het aanpalend varkensbedrijf intensiever werd én de aanpalende

landbouwgrond omgezet werd in maïsakker met de erbij gepaard gaande overbemesting. Eenmaal de klokjesgentiaan verdwenen... en de generatie wielewalers en wielewaaljongeren wat ouder... doofden ook die beheerwerken uit... tot, met de cursus natuurgids en de oprichting van NP Deinze *plus*, het enthousiasme weer oplaaide.

Ondertussen heeft Natuurpunt Deinze *plus* al verschillende keren beheerwerken uitgevoerd in het heiderelict in de Bisdonkstraat. Zo werden in 2009 al kleine stukken geplagd, en werd ook wilgenopslag verwijderd. Deze beheerwerken werden telkens op de 'Dag van de Natuur' uitgevoerd door de JNM en vrijwilligers van Natuurpunt Deinze *plus*. Op deze stukken werd in 2011 al terug jonge struikhei waargenomen. Het beheer van deze uiterst waardevolle dreef werd in 2011 overgedragen aan Natuurpunt Deinze *plus*, dat de zeldzame heideflora verder zal beschermen. Hier groeien onder meer echt duizendguldenkruid, struikheide, tormentil, zandblauwtje en stijve ogentroost, soorten die stuk voor stuk zeer zeldzaam zijn in de ruime regio

... een infobord werd geplaatst... foto: Eddy Vervynck

Begin 2011 werd een door Natuurpunt Deinze aangevraagd VLM project (een plattelandsproject van de Vlaamse Landmaatschappij) goedgekeurd en werd een beheerovereenkomst getekend met de gemeente Zulte voor het heiderelict in het Bisdonkstraatje. Er werden zomereiken aangeplant in de Langedreef en een infobord werd geplaatst door Natuurpunt Deinze *plus*. Als conservator van dit gebied werd Jeroen Bossaer aangesteld. De inhuldiging van dit infobord vond plaats op 19 november 2011 in aanwezigheid van de toenmalige burgemeester H. Heyerick, met vooraf een natuurwandeling en achteraf een receptie aangeboden door Natuurpunt Deinze *plus*. Die dag werden ook nog beheerwerken uitgevoerd door de JNM en Natuurpunt Deinze *plus*.

De Mediawatcher

Veldleeuwerik foto: Gerard Mornie

B.akkerbrood

Het b.akkerbrood is een ambachtelijk Haspengouws brood zonder poespas dat zich onderscheidt door de solidariteit met akkervogels tijdens het productieproces. Een gedeelte van het graan blijft namelijk achter op de velden zodat akkervogels letterlijk een graantje kunnen meepikken.
Door de steeds efficiëntere landbouwmethoden blijven weinig oogstresten achter op de velden. Graanstroken die onaangeroerd blijven, zijn broodnodig tijdens de wintermaanden wanneer ander voedsel schaars is. Door een gebrek aan voedsel en schuil- en nestgelegenheid in het akkerlandschap is het aantal akkervogels gedecimeerd. Haspengouwse boeren telen het graan, een lokale molenaar verwerkt het graan en 41 ambachtelijke bakkers wenden al hun stielkennis aan om er (h)eerlijk b.akkerbrood van te maken. Met zo weinig mogelijk tussenstappen komt het brood bij de consument terecht. Dat bevordert de eerlijke handel en verkleint de ecologische voetafdruk. (Vilt Nieuwsbrief, 14-09-2012)

Aantoonbaar effect van landbouwbeheer op biodiversiteit

Inspanningen die landbouwers in het kader van beheerovereenkomsten leveren om hun bedrijfsvoering te verzoenen met milieu- en natuurdoelstellingen hebben een aantoonbaar effect op de biodiversiteit, maar er blijft nog ruimte voor verbetering. Dat blijkt uit het Natuurrapport Beleidsevaluatie 2012 van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO). Om de biodiversiteit in landbouwgebied te verbeteren, heeft de Vlaamse overheid de beheerovereenkomsten in het leven geroepen. Door hun bedrijfsvoering aan te passen,

helpen landbouwers om milieu- of natuurdoelstellingen te realiseren. Voor maatregelen die verder gaan dan de wettelijke bepalingen krijgen ze een financiële tegemoetkoming. In 2012 (werkjaar 2011) kregen 3240 landbouwers in Vlaanderen 11 miljoen euro uitbetaald, waarvan 7 miljoen door Vlaanderen en 4 miljoen door Europa. (voor een video zie: http://vimeo.com/54189160#) (Vilt Nieuwsbrief, 07/12/2012)

Hommels en insecticiden

Britse onderzoekers hebben aangetoond dat blootstelling aan een combinatie van twee gewasbeschermingsmiddelen schadelijker is voor hommels dan blootstelling aan lage dosissen van elk middel afzonderlijk. Biologen voerden proeven uit met twee insecticiden: imidacloprid - onder meer gebruikt bij de behandeling van zaaizaad - en lambda-cyhalothrin dat tientallen teelten beschermt tegen insectenschade. (Vilt Nieuwsbrief, 28-11-2012)

Volksvertegenwoordigers vragen aandacht voor vlinders

Oranjetipje *foto: Lucien Vanden Daele*

Gwenny De Vroe (Open VLD), Dirk Peeters (Groen), Ivan Sabbe (LDD), Bart Martens (Sp.a), Tine Eerlingen (N-VA) en Tinne Rombouts (CD&V) vragen de realisatie van geschikte vlinderbiotopen in de natuur- en bosgebieden in eigendom of beheer van de Vlaamse overheid aan te moedigen en te bevorderen, en daarvoor maatregelen op te nemen in het beheerplan. Daarenboven moet volgens hen ingezet worden op sensibilisering en kennisverspreiding, ook op lokaal niveau. Ze dienden daartoe een voorstel van resolutie inde plenaire vergadering van het Vlaams Parlement besproken én goedgekeurd werd. (Vilt Nieuwsbrief, 07/11/201)

Leve de mechanisatie..

Onderzoekers in Harvard bouwen aan een mechanische bij die in staat is om fruitbomen te bestuiven. De achteruitgang van de bijenpopulatie vormt de drijvende kracht achter het project. (Vilt Nieuwsbrief, 08-10-2012)

GGO

Op akkers met ggo's spuiten Amerikaanse boeren een vijfde meer gewasbeschermingsmiddelen dan op akkers met conventionele katoen, soja en maïs. Onderzoek brengt een groot verschil aan het licht tussen twee soorten ggo's: Bt-gewassen konden het insecticidengebruik effectief verminderen, maar glyfosaatresistente ggo's lijken de strijd tegen onkruid te verliezen. Onkruiden hebben zich aangepast en werden resistent voor het totaalherbicide glyfosaat. Daardoor zijn boeren die glyfosaatresistente ggo's telen meer bespuitingen gaan toepassen en hebben ze nieuwe herbiciden toegevoegd aan hun bespuitingsschema. Anders dan glyfosaatresistente ggo's slagen insectenresistente Bt-gewassen er wel in om het pesticidengebruik duurzaam te verlagen. Maar ook hier loert het gevaar van resistentie om de hoek want er duiken insecten op die bestand zijn tegen het Bt-gif in de ggo's. (Vilt, Nieuwsbrief, 17/10/2012)

Steenmarter

Op één maand tijd werden er in Kluisbergen 4 steenmarters doodgereden. Dankzij Robin Vanheuverswyn haalde dit de nationale pers! (De Standaard 23-10-2012)

Geen hoera stemming

Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) bespreekt in de brochure 'Natuurindicatoren 2012' 30 natuurindicatoren in Vlaanderen, van het aantal bedreigde soorten tot de oppervlakte natuur. Het is duidelijk dat het verlies aan biodiversiteit in 2012 niet gestopt is. Met de verschillende diersoorten gaat het alvast niet goed, zo blijkt. De dalende kwaliteit van habitats die steeds schaarser worden, geldt algemeen als oorzaak voor het verdwijnen van soorten. Momenteel is 89 300 hectare van het Vlaams Ecologisch Netwerk afgebakend terwijl dat 125 000 hectare moet zijn. De realisatie van natuurverwevingsgebied gaat amper vooruit. Van de 38 000 hectare extra natuur en 10 000 hectare extra bos die het Ruimtelijk Structuurplan tegen 2012 wou realiseren, was vorig jaar 37 procent een feit. Het aantal uitheemse soorten die een bedreiging voor de natuur kunnen vormen, neemt exponentieel toe. En ook in Vlaanderen zijn er steeds meer aanwijzingen van de klimaatopwarming. Vermesting blijft één van de grootste problemen. (Info: http://www.natuurindicatoren.be/) (Vilt Nieuwsbrief, 26-10-2012)

Altijd weer de everzwijnen…

De Hubertus Vereniging Vlaanderen roept op tot een uitbreiding van de bejagingsmogelijkheden. Zo wil de vereniging het hele jaar door op everzwijnen kunnen jagen, ook 's nachts en in beschermde gebieden. Volgens de jachtvereniging is het afschot van everzwijnen tussen 2009 en 2011 met 143 procent gestegen, en wijzen ook de cijfers van 2012 op een sterke toename van de populatie in zowel aantal als verspreiding.(Vilt Nieuwsbrief, 15-10-2012)

Anderzijds gaan de everzwijnen overal in noordwest Europa een moeilijke winter tegemoet omdat er te weinig eikels en beukennootjes zijn. Dat meldt de Nederlandse natuurwebsite natuurbericht.nl. Het tekort aan eikels en beukennootjes komt doordat de bomen het afgelopen voorjaar niet of nauwelijks hebben gebloeid. Ook late nachtvorst en rupsen zorgden ervoor dat plaatselijk helemaal geen eikels zijn gevormd (25-11-2012)

Tenslotte kondigde minister Schauvliege maatregelen aan tegen everzwijnen: het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) zal binnenkort alle Limburgse wildbeheereenheden schriftelijk toestemming geven voor het installeren van een hoogzit aan de rand van zijn natuurgebieden. Volgend jaar wil de minister enkele versoepelingen doorvoeren bij de invoering van het nieuw jachtopeningsbesluit in juli. Zo wil ze de jacht op het everzwijn vaker door het jaar en ook 's nachts toelaten. (Vilt Nieuwsbrief, 23-10-2012)

In de stront roeren…

Mestkevers met mestbal f: Gilbert De Ghesquière

Natuurpunt Studie voerde recent een onderzoek uit naar de coprofiele of mestbewonende fauna in koeienvlaaien. Daaruit bleek dat enorme aantallen ongewervelden tot ontwikkeling komen in mest. Deze vormen op hun beurt een belangrijke voedselbron voor vogels en vleermuizen. In totaal werden meer dan 200 000 ongewervelden in de 68 koeienvlaaien vastgesteld. Een onoordeelkundig gebruik van ontwormingsmiddelen kan een nefaste invloed hebben op de coprofiele insectenfauna en kan zo indirect voor een verminderd voedselaanbod zorgen voor insectenetende soorten. (Natuurpuntbericht, 19-10-2012)

Wie niet in het gebied 'Vlaamse Ardennen *plus*' woont en toch in 2013 Meander wil blijven ontvangen vragen we 7,5 euro te storten op rek. BE49 3900 6213 0171 van Arsène en Yvette Benoot, Gampelaeredreef 67 te 9800 Deinze. Tel. 09/386.38.95. Met dank bij voorbaat.

Exoten

In de strijd tegen invasieve exotische planten en dieren, is preventie het belangrijkste. En als ze toch in de natuur opduiken, is het zaak zo snel mogelijk in te grijpen. Zo luiden enkele van de conclusies van het Interreg-project Invexo. Daarbij onderzochten 24 organisaties uit Vlaanderen en Nederland hoe invasieve exoten kostenefficiënt bestreden kunnen worden. Invasieve exoten kunnen aanzienlijke schade veroorzaken aan natuur, economie, veiligheid of gezondheid van mens en dier. De aanpak van een invasieve soort vergt altijd maatwerk: de aanpak hangt af van de soort, de plaats, het doel en de nazorg. Consumenten kunnen thuis zelf ook maatregelen nemen. Door géén soorten toe te voegen aan uw vijver bijvoorbeeld. Inheemse kikkers en salamanders komen er vanzelf wel op af. Kies verder voor inheemse, niet-invasieve planten, en zorg dat uitheemse planten of dieren niet 'ontsnappen' naar de vrije natuur. (Vilt Nieuwsbrief, 28/09/2012)

Winter

Het strenge winterweer van de afgelopen twee jaar heeft bij de populatie standvogels zijn tol geëist. Uit een vergelijkende analyse van het Instituut voor Natuur en Bos (INBO), blijkt dat de populatie fuut en waterhoen in de periode 2010 tot 2012 respectievelijk 36 en 37 procent kleiner is dan in de periode 2007 tot 2009. In bossen en tuinen nam ook het aantal groene spechten (-17 %), goudhaantjes (-48 %), zwarte mezen (- 57 %) en winterkoningen (-15 %) sterk af. Andere meetnetten toonden bovendien eerder al aan dat ook bekendere soorten zoals de ijsvogel en blauwe reiger tijdens de voorbije vorstperiodes gedecimeerd werden. Toch is er volgens INBO nog geen reden voor bezorgdheid. "Afnames bij algemene soorten ten gevolge van winterse omstandigheden zijn perfect normaal in ons klimaat en wanneer er een reeks zachtere winters voorkomt, zullen die soorten zich naar verwachting weer snel herstellen", stelt het INBO. (Vilt Nieuwsbrief, 03/12/2012)

Uw reclame in Meander bereikt 2650 leden-gezinnen in de regio Vlaamse Ardennen *plus* en meer dan 250 sympathisanten over gans Vlaanderen
Geïnteresseerd? Contacteer voor meer inlichtingen één der redactieleden (zie colofon)

Dierenartsenpraktijk 'Blauwesteen'

Dierenartsen De Pourcq Bernard
en Moreaux Philippe

Blauwesteen 43 te 9600 Ronse

www.dierenartsenpraktijkblauwesteen.be
tel: 055/21.38.19

uit sympathie

P.V.S. electronic developments b.v.b.a.

E L E K T R O N I C A
ontwerp - productie - repair

+ ZAKLAMPEN www.pvsed.com/zaklampen

voor alle inlichtingen:
info@pvsed.com of 055/49.60.12
Neerstraat 28, 9636 Nederzwalm. BE 866.983.228

Jan FRANCOIS
Landmeter-expert

Gentse Steenweg 138
9620 Zottegem

09/361 03 00
jan.francois@telenet.be
www.aardbol.be

BEATRIJS
boeken, boeken & boeken
www.beatrijs.be

BOEKHANDEL
Nederstraat 42 - Hoogstraat 37
9700 Oudenaarde
Tel: 055/31.44.77
Fax: 055/30.03.45

BIO SHOP®

De Zonnebloem

Al meer dan 25 jaar vind je bij ons
alles voor een gezonde levenswijze

Het grootste gamma biologische voeding in de streek
massa's alternatieve en fair trade geschenkartikelen

Steeds 10 % korting voor NP-leden
op het ruimste aanbod natuurstudieboeken

Kom eens gezellig snuisteren in de Parkstraat 25, 9700 Oudenaarde
Tel. 055/31.64.30 de.zonnebloem@skynet.be www.bioshop.be

LE ROY RINASSUR BVBA
Warandestraat 17, 9810 Nazareth
Tel: 09/385.44.60 - 09/385.61.32
e-mail: leroy@rinassur.be

centea

verzekeringsmakelaar nr. 13839

ALLE BELEGGINGEN - LENINGEN
VERZEKERINGEN

TUINAANLEG
EN -ONDERHOUD

alle snoeiwerken
ook verlagen van bomen

MICHAEL BEKAERT

Ganzendam 9 - 9890 Vurste
Tel: 0497/43.01.79

DE-*plus*: Natuurpunt afdeling Deinze-*plus*
GZ: Natuurpunt afdeling Groot Zingem
HRZ: Natuurpunt afdeling Herzele
HOU: Natuurpunt afdeling Houtem
IWG: Invertebratenwerkgroep Lampyris
JNM: Jeugdbond voor Natuur en Milieu
KBE: Kern Werkgroep bos t'Ename
KRB: Kern Rondom Burreken
MOW: Milieufront Omer Wattez
NWB: Nationale Werkgroep Botanie
NWG: NatuurstudieWerkGroepen Vlaamse Ardennen *plus*
OUD-WP: Natuurpunt afdeling Oudenaarde- Wortegem-Petegem
PWG: Plantenwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*
PAWG: Paddenstoelenwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*
RLVA: Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen
RO: Natuurpunt afdeling Ronse
SL: Natuurpunt afdeling Schelde-Leie
SV: Natuurpunt afdeling Scheldevallei
TW: Trage Wegen vzw
VA: Natuurpunt afdeling Vlaamse Ardennen
VA-*plus*: Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*
VUB: Vrienden van het Uilenbroek
VWG: Vogelwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*
WMB: Werkgroep Munkbosbeekvallei
WMBV: Werkgroep Maarkebeekvallei
ZV: Natuurpunt afdeling Zwalmvallei
ZWG: Zoogdierenwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*

Woensdag 9 januari 2013

VWG +SL: Bijeenkomst van de Vogelwerkgroep in het Stedelijk Centrum te Heurne, o.l.v. Paul Vandenbulcke. tel 0475/34.65.86. Aanvang om 20u. Einde rond 22u30. Op deze bijeenkomst van de vogelkijkers uit de regio (of daarbuiten) zul je ongetwijfeld nieuwe zaken bijleren. Er worden enkele voorstellingen gebracht, die kunnen gaan over diverse thema's: determinatie, reisverslagen, projectresultaten,… Dit zowel voor de beginnende vogelkijker als de meer gevorderde. De exacte inhoud maken we op voorhand bekend op ons forum www.natuurforum.be --> Vlaamse Ardennen *Plus*.

Donderdag 10 januari 2013

OUD-WP + IWG: Systematiek van de *Arthropoda* indeling van de Geleedpotigen. Gidsen: Bryan Goethals, tel. 0474/94.22.40. bryan.goethals@telenet.be. Samenkomst om 20u in het Liedtskasteel, Parkstraat 4 te Oudenaarde. Een theoretische avond over de indeling van de Geleedpotigen. Hoe krijgen we zicht op de systematiek bij de ongewervelden? Hoe verwant zijn de verschillende groepen aan elkaar? Bryan Goethals legt het ons op zijn gebruikelijke, schalkse maar leerrijke manier uit. Einde omstreeks 22u30.

Vrijdag 11 januari 2013

Gezamelijke nieuwjaarsreceptie van natuurpunt VA-*plus* en Milieufront Omer Wattez. We zetten het nieuwe jaar in met een hapje en een drankje. Afspraak om 19u30 in de parochiezaal te Leupegem-Oudenaarde (Sompelplein). Graag vooraf een seintje aan MOW vzw, Kattestraat 23 te Oudenaarde, tel. 055/30.96.66 of info@milieufrontomerwattez.be

Zaterdag 12 januari 2013

KBE: Werkdag in het bos t'Ename. Begeleiders: Guido Tack, tel. 0474/90.02.30 en Pieter Blondé, 0488/36.22.79. Samenkomst om 9u en 13u30 aan de loods in de Braamburgstraat 43 te Mater. 's Middags gratis soep en boterhammen met beleg voorzien. Elke laatste zaterdag van de maand is het verzamelen geblazen om vele klusjes te doen in het natuurreservaat Bos t'Ename. In de wintermaanden wordt er voornamelijk gekapt, in de zomermaanden voornamelijk gemaaid. Brandhout wordt verdeeld onder de deelnemers. Meebrengen: Hakmes/bijl en/of motorzaag, werkhandschoenen, laarzen. Einde omstreeks 17u.

Zondag 13 januari 2013

SL+VWG: Vogeltocht voor beginnende vogelkijkers te Zingem. Gids: Jacques Vanheuverswyn, tel 09/324.09.42. Samenkomst om 8u30 aan de Scheldebrug te Zingem. Einde om 11u30. We tellen Spettekraai, Weiput en Grooten Bulck. Meebrengen: verrekijker, laarzen noodzakelijk, vogelgids.

Woensdag 16 januari 2013

ZV: unieke cursus 'natuur in je tuin'. Met een beetje kennis, een aantal eenvoudige technieken en een deugddoende inspanning, kan je de biodiversiteit in jouw tuin doen toenemen. Jouw tuin als een mininatuurgebiedje! De cursus is ingedeeld in 5 modules en 10 activiteiten: 5 lessen (de kennis) en 5 'handen-uit-de-mouwen-momenten' (de technieken), verspreid over 5 maanden. Lessen en activiteiten worden verzorgd door professionele natuureducatieve medewerkers van Natuurpunt. Op het eind van de cursus ontvang je een leerbewijs. Prijs: 40 euro voor leden, 50 euro voor niet-leden. Inschrijven: via vincent.decroock@fulladsl.be en overschrijving op rekeningnummer BE57 9201 0163 2135 van Natuurpunt Zwalmvallei, p.a. Ommegangstraat te Brakel met vermelding 'cursus Natuur in je tuin'. Wens je slechts één of twee modules te volgen is de prijs per module 12 euro, behalve voor 'Vogels voeren en beloeren': 6 euro. Inschrijven via dezelfde weg met vermelding van de module die je wenst te volgen. Contact: Vincent Decroock, 0498/10.95.39.

Woensdag 16 januari 2013

ZV: cursus 'natuur in je tuin' - Module 1: de ecologische siertuin. Lesgever Joeri Cortens. Om 20u in 't Verval, Gentse Steenweg 137, Zottegem (Grotenberge). Tijdens de eerste les starten we een Natuur-in-je-tuin-blog op zodat je info kan uitwisselen, vragen stellen en foto's van je eigen tuinactiviteiten kan delen met de andere cursisten.

Vrijdag 18 januari 2013

HRZ: Nieuwjaarsreceptie in Sint-Lievens-Esse. Samenkomst om 20u in 't Kelderken, Populierestraat 8, Sint-Lievens-Esse. Na de evaluatie van 2012 en de voorstelling van het werkjaar 2013 door de voorzitter en het financieel verslag door de penningmeester, krijgen we de voorstelling van de Blauwdruk 2012 - 2022 door Dries Van Nieuwenhuyse. Einde rond 22u. Iedereen is welkom. Inkom gratis. Er is ook tijd voor een babbel en een drankje. www.natuurpunt.be/herzele.

Zaterdag 19 januari 2013

RO: Algemene vergadering met receptie om 19u30 in het Vrijzinnig Centrum de Branderij, Zuidstraat 13 te Ronse.

Zondag 20 januari 2013

VUB + VWG: Winterse Vogeltocht in Parkbos-Uilenbroek. Gidsen: Luk Neujens en Dominiek Decleyre, 0499/80.89.20. Afspraak om 9u aan de picknickplaats bij de ingang van het Uilenbroek t.h.v. de Waesberg te Sint-Maria-Lierde. De wandeling gaat door een gevarieerd landschap met akkers, bos, boomgaard en het kleinschalig bocagelandschap van het Uilenbroek. Onderweg onderzoeken we welke wintergasten er te vinden zijn. Einde omstreeks 12u. Meebrengen: verrekijker, vogelgidsen, warme kledij. Dit is een actie in het kader van 20 jaar Uilenbroek. Achteraf schenken we een druppelke.

Zaterdag 26 januari 2013

KBE: Werkdag in het bos t'Ename. Begeleiders: Guido Tack, tel. 0474/90.02.30 en Pieter Blondé, 0488/36.22.79. Samenkomst om 9u en 13u30 aan de loods in de Braamburgstraat 43 te Mater. laarzen. Einde omstreeks 17u. Voor meer info: zie 12 januari.

Zondag 27 januari 2013

KBE + OUD-WP: Winterwandeling in Bos t' Ename + nieuwjaarsreceptie Bos t' Ename. Gids: Guido

Tack, tel. 0474/90.02.30. Samenkomst om 9u aan het Provinciaal Archeologisch Museum (PAM), Lijnwaadmarkt 20 te Ename of om 11u45 in de Loods van Bos t' Ename, Braambrugstraat 37 te Mater.

■ **KRB: Winterwandeling + nieuwjaarsdrink in het Burreken.** Gids: Ronny De Clercq, tel.055/45.63.42 of ronnydeclercq@pandora.be. Afspraak om 14u aan Perreveld t.h.v. N°14 te Zegelsem. Een mooie landschapswandeling door het hart van Het Burreken. Aansluitend nieuwjaarsdrink om 17u.

■ **DE-*plus*: Start van het Natuurpuntjaar met pannenkoeken in Machelen.** Info Koen Houthoofd, tel 09/328.11.08. Afspraak om 14u aan zaal Guldepoort te Machelen (Dorpsstraat 46, Machelen-Zulte) voor de start van het nieuwe Natuurpuntjaar. We verkennen hierbij de winterse natuur in een van de mooiste dorpjes die de Leiestreek rijk is. Voor de kinderen is er een aparte kinderactiviteit. Vanaf 16u30 serveren we de traditionele gratis natuurpuntpannenkoeken en geven we een woordje uitleg over Natuurpunt Deinze *plus* in 2013. Einde omstreeks 18u.

■ **ZV: Nieuwjaarsreceptiewandeling.** Info: Leen De Temmerman, 0499/59.36.24. Samenkomst om 10u aan Penitentenlaan (kruispunt met Romeins Plein) te Zottegem (Velzeke). Wandeling in het natuurgebied Jan de Lichte. Vanaf 11u30 nieuwjaarsreceptie in 'café St-Cecilia'. Einde rond 13u. Voorzie je van aangepast schoeisel.

Woensdag 30 januari 2013

■ **ZV: cursus 'natuur in je tuin' - Module 2: Vogels voeren en beloeren.** Lesgever: Vincent Decroock. Om 20u00 in 't Verval, Gentse Steenweg 137, Zottegem (Grotenberge). Meer details zie 16/01/2012.

Vrijdag 1 februari 2013

■ **ZV: Algemene vergadering.** Info: Jan François, 09/361.03.00. Afspraak om 20u in de B&B De Notelaar, Biestmolenstraat 14, te Zwalm (Nederzwalm). Evaluatie afgelopen jaar en planning nieuw werkjaar. Tussendoor en nadien gezellige babbel met hapje en drankje. Einde rond 23u.

Zaterdag 2 februari 2013

■ **DE-*plus*: powerpointvoorstelling 'met Karel en Alma door Australie'.** Begin om 20u, einde rond 23u. Toegangsprijs 2;50 euro/persoon of 5 euro/gezin. Voor meer info: zie de achterflap en bij Karel De Waele, tel 09/386.45.60.

Zaterdag en zondag 2-3 februari 2013

■ **OUD-WP: Knotweekend in de Langemeersen.** Info: Alexander Van Braeckel, tel. 0473/85.45.62 en Paul Cardon 055/31.19.92. Samenkomst om 9u in de Meersstraat in Petegem a/d Schelde ter hoogte van het moeras. Er worden knotwilgen geknot. Hout wordt verdeeld onder de deelnemers, afhalen pas in de zomer. Meebrengen: zaag, bijl, werkhandschoenen. Einde omstreeks 15u.

■ **ZV: cursus 'natuur in je tuin' - Module 2: het Grote Vogelweekend.** Vogels tellen in eigen tuin. We houden contact met elkaar via de Natuur-in-je-tuin-blog. Meer details zie 16/01/2012.

Zondag 3 februari 2013

■ **VWG + OUD-WP: Overwinterende vogels op de Donkvijver en in de Langemeersen.** Gidsen: Ludo Vanderlinden en Alexander Van Braeckel, tel. 0473/85.45.62. Samenkomst om 14u op de zuidelijke parking van de Donkstraat te Oudenaarde (straatje naar surfclub en Outsider). We bekijken de overwinterende watervogels van de Donkvijver en gaan daarna de Langemeersen in voor een flinke vogelwandeling met de blauwe kiekendief als doelsoort. Einde om 18u. Meebrengen: warme kledij, laarzen, verrekijker, eventueel telescoop,...

Zaterdag 9 februari 2013

■ **VWG+VA: Bosuilenwandeling op de Kluisberg te Ruien.** Gidsen: Norbert Desmet, tel. 0494/65.33.91 en Willy Aelvoet, tel. 055/31.67.30. Samenkomst om 16u op de parking van de zwemkom 'Kluisbos'. Na een inleiding over leef -en voedingswijze van de bosuil worden de rustende bosuilen opgezocht en bewonderd met verrekijker of telescoop. Bij valavond horen we de typische bosuilenroep. Einde rond 19u. Meebrengen: laarzen, verrekijker, vogelgidsen, evt. zaklamp voor de terugtocht.

■ **VA: Kijken naar sterren en sterrenbeelden op de Kluisberg te Ruien,** aansluitend bij vorige tocht. Gids: Gunther Groenez, tel. 0486/16.74.30. Samenkomst om 19u op de parking van de Toren. Einde omstreeks 21u. Deze activiteit sluit naadloos aan bij de bosuilentocht maar gaat enkel door als de weersomstandigheden het toelaten (heldere hemel, enkele wolkjes kunnen geen kwaad; maar statistisch gezien is februari de maand met de meeste heldere nachten). Indien je twijfelt of deze activiteit wel zal kunnen doorgaan, kan je altijd bellen in de loop van de dag (tot 15u) naar Gunther. Het best is gewoon reeds mee te wandelen vanaf 16u voor de bosuilen, maar je kan ook aansluiten om 19u. Meebrengen: warme kledij, goed schoeisel, verrekijker, eventueel telescoop.

■ **KBE: Werkdag in het bos t'Ename.** Begeleiders: Guido Tack, tel. 0474/90.02.30 en Pieter Blondé, 0488/36.22.79. Samenkomst om 9u en 13u30 aan de loods in de Braamburgstraat 43 te Mater. Einde omstreeks 17u. Voor meer info: zie 12 januari.

Zondag 10 februari 2013.

■ **DE-*plus*: Familiale wandeling 'op zoek naar natuur in Meigem'.** Gidsen: Noël De Loof, tel. 09/386.21.43 en Paul Geeroms i.s.m. Stad Deinze. Start om 9u30 aan de kerk van Meigem. Wandeling in Meigem met aandacht voor de natuur en het open landschap. Einde rond 11u30. Meebrengen: goed schoeisel.

Zaterdag 16 februari 2013

■ **ZV: cursus 'natuur in je tuin' – Module 1: De ecotuin, creatief met snoeihout.** Lesgever: Joeri Cortens. Om 13u30 in 't Molenaarshuis, Molenberg 9, Zwalm (Sint-Denijs-Boekel). Wilgentenen vlechten, egelschuilplaats bouwen. Meer details zie 16/01/2012.

■ **GZ: Op zoek naar steenuilen in de Zingemse Scheldemeersen.** Info: Eddy Van Den Abeele 0474/62.20.52. Samenkomst om 18u aan huize Adelgoed, Omgangstraat 41 in Zingem. Einde omstreeks 21u. Meebrengen: laarzen, veldgidsen.

■ **VA-*plus*: Snelcursus braakballen pluizen.** Op algemene vraag houden we een 'snelcursus' braakballen pluizen om de materie even op te frissen. Die gaat door te Deinze, in de kelder van de Bibliotheek op de markt. Afspraak vanaf 16u00, einde 19u30. Na een inleiding splitsen we op in 'gevorderden' en 'beginners' zodat eigenlijk iedereen kan meedoen. Eigen loep en pincet is handig, maar alle materiaal is voorradig, ook braakballen. Verwittig best vooraf Rik Desmet (09/386.46.63) of Norbert Desmet (0494/35.66.91).

Zondag 17 februari 2013

■ **SL+VWG: Vogeltocht voor beginnende vogelkijkers te Zingem.** Gids: Jacques Vanheuverswyn, tel 09/324.09.42. Samenkomst om 8u30 aan de Scheldebrug te Zingem. Einde om 11u30. We tellen Spettekraai, Weiput en Grooten Bulck. Meebrengen: verrekijker, laarzen noodzakelijk, vogelgids.

■ **HRZ: Winterse wandeling in het Duivenbos in Sint-Antelinks.** Gids: Frederik Dierickx. Samenkomst om 9u30 aan de kerk van Sint-Antelinks. Is er tijdens de winter leven te bespeuren in het Duivenbos? Einde om 12u. Meebrengen: laarzen, verrekijker. www.natuurpunt.be/herzele.

Dinsdag 19 februari 2013

■ **DE-*plus* + VWG: cursus ' leren kijken naar vogels ':**

les 1. Info: Koen Bilcke, tel 0473/81.43.58, lesgever Koen Leysen (Natuurpunt Educatie). Start om 19u30 in de kelder van de bib (markt Deinze). Lessenreeks bestaande uit drie theoretische lessen (zie dinsdag 19 en 26 feb. en 5 maart) en drie excursies (zie 9 en 23 maart en 6 april). Kostprijs voor de volledige lessenreeks: 20 euro (lid Natuurpunt) / 30 euro (niet-lid). Om je in te schrijven, stuur je een mail naar info@deinze*plus*.be, betaling tijdens de eerste les. Steeds meer mensen geraken in de ban van onze vogels. Is het nu door de fluwelen zang van de merel of door het bonte leven op de voederplaats in de wintertuin. Het resultaat blijft hetzelfde: men wil meer weten over die vogels en vooral over hoe je ze kan herkennen. In de eerste les krijgen we een algemene inleiding op vogels: functie van veren, snavelvormen, werking van zintuigen, levenscyclus, biotoopkeuze e.d. Het geheel wordt doorspekt met leuke anekdotes en de fraaie foto's en filmpjes zorgen voor echt kijkplezier. Einde omstreeks 22u30.

Donderdag 21 februari 2013

■ **OUD-WP + IWG: *Coleoptera*, kevers.** Gidsen: Guido Bonami, (Atalanta) tel. 0473/99.19.25. Guido.bonami@telenet.be. Samenkomst om 20u in het Liedtskasteel, Parkstraat 4 te Oudenaarde. Een theoretische avond over de orde van de kevers. We komen ze dikwijls tegen op excursie, maar welke kever is het nu precies? Een loopkever, een kortschildkever of misschien wel een tor? Om dan nog maar niet te spreken van de andere families. Keverspecialist Guido komt ons uitleggen waarop je moet letten. Einde omstreeks 22u30.

Zaterdag 23 februari 2013

■ **KBE: Werkdag in het bos t'Ename.** Begeleiders: Guido Tack, tel. 0474/90.02.30 en Pieter Blondé, 0488/36.22.79. Samenkomst om 9u en 13u30 aan de loods in de Braamburgstraat 43 te Mater. Einde omstreeks 17u. Voor meer info: zie 12 januari.

■ **DE-*plus*: beheerwerken Zeverenbeekvallei.** Info: Rik Desmet, tel 09/386.46.63 of 0497/87.56.14. Opruimen hout knotwilgen. Start om 9.30u en 13u00 aan de spoorwegovergang,Goedstraat Grammene. Einde rond 17u. Wie mee werkt heeft recht op een deel van het hout. Wel zelf voor vervoer zorgen. Meebrengen picknick, werkhandschoenen, laarzen en eventueel bijl en takkenschaar.

Zondag 24 februari 2013

■ **RO: Winterwandeling in Bois Joly: herkennen van bomen in de winter.** Gids: Roland Drieghe tel: 055/21.86.54, e-mail: driegheroland@hotmail.com. Samenkomst om 14u aan de zijkant van het kerkhof in de Hogerluchtstraat te Ronse. Einde voorzien rond 17u. Meebrengen: laarzen, verrekijker.

■ **ZV: Lentemaaltijd.** Info: Jan François, 09/361.03.00. Vanaf 11u30 in de Bevegemse Vijvers, Bevegemse Vijvers 1 te 9620 Zottegem. Een heerlijke maaltijd ten voordele van onze natuurgebieden in Brakel, Zottegem en Zwalm. Kaarten voor volwassenen 14 euro, voor kinderen 9 euro. Te verkrijgen bij bestuursleden of medewerkers of via overschrijving op rekeningnummer BE57 9201 0163 2135 van Natuurpunt Zwalmvallei, p.a. Ommegangstraat te Brakel met vermelding van uw keuze en aantal volw/kind. Keuze uit beenhesp, koude visschotel en veggie-schotel. Einde rond 15u.

Dinsdag 26 februari 2013

■ **DE-*plus* + VWG: cursus 'leren kijken naar vogels': les 2.** Lesgever Koen Leysen. Start om 19u30 in de kelder van de bib Deinze. Einde omstreeks 22u30. Meer info: zie 19/2. In de tweede les gaan we eerst in op hulpmiddelen zoals verrekijkers, boeken, DVD's, websites met foto's, waarnemingen enz… Dan beginnen we met het belangrijkste onderdeel: vogels leren herkennen. We schetsen ditmaal geen portretten van een waslijst aan vogelsoorten, maar kijken samen naar vogels. Aan de hand van foto's en filmpjes leren we samen vogels te herkennen op basis van hun veldkenmerken. Bij soorten die sterk op mekaar lijken leren we waarop we moeten letten. Om deze startcursus niet te zwaar te maken komen geluiden nauwelijks aan bod.

Zaterdag 2 maart 2013

■ **RO: De natuur ontwaakt in de Pyreneeën.** Gids Walter Vandermeulen, tel. 0496/53.00.85, e-mail: waltervdm3401@hotmail.com. Samenkomst om 9u30 aan Hof Ter Guchten, Rotterij 278 te Ronse. Einde voorzien rond 12u. Meebrengen: laarzen, verrekijker.

Dinsdag 5 maart 2013

■ **DE-*plus* + VWG: cursus 'leren kijken naar vogels': les 3.** Lesgever: Koen Leysen. Start om 19u30 in de kelder van de bib Deinze. Meer info: zie 19 feb. In les drie overlopen we de belangrijkste vogelfamilies. Dan komt een doe-moment. De cursisten moeten in kleine groepjes zelf aan de slag om vogels op naam te brengen. Gezien de eerste contacten met vogels vaak in de eigen omgeving gebeuren duiken we ook de tuin in en leren we hoe we vogels het naar hun zin kunnen maken en hoe we ze kunnen helpen rond de deur (nestkastjes, wintervoedering,…). Einde omstreeks 22u30.

Zaterdag 9 maart 2013

■ **DE-*plus* + VWG: cursus 'leren kijken naar vogels': excursie 1 - watervogels in Westerplas.** Gids: André Wandels en Etienne Colpaert. Samenkomst om 9 u aan de parking van de kerk in Petegem (Deinze) aan de rotonde. Zij die willen, kunnen rechtstreeks rijden naar de Westerplas (Albijn van den Abeelelaan in St-Martens-Latem). We starten daar om 9u30. Einde voorzien rond 12u. Bezoek aan de Westerplas met speciale aandacht voor de aanwezige watervogels. Er zijn meerdere telescopen aanwezig zodat we gemakkelijk de watervogels kunnen waarnemen. Meer info: zie 19 feb. Meebrengen: goede wandelschoenen/laarzen, verrekijker, vogelgids.

■ **KBE: Werkdag in het bos t'Ename.** Begeleiders: Guido Tack, tel. 0474/90.02.30 en Pieter Blondé, 0488/36.22.79. Samenkomst om 9u en 13u30 aan de loods in de Braamburgstraat 43 te Mater. Einde omstreeks 17u. Voor meer info: zie 12 januari.

Zondag 10 maart 2013

■ **OUD-WP + VWG: Vroegemorgenzangtocht te Oudenaarde.** Gids: André Wandels, tel. 09/383.66.25. Samenkomst om 6u30 aan de vrije parking aan de vestingen te Oudenaarde (einde van Minderbroederstraat). We luisteren en genieten van de vogelzang van de eerste boodschappers van de lente. In dit deel van de lente zijn lang niet alle soorten vogels terug van het verre zuiden. Ideaal dus voor de beginnende vogelliefhebber om kennis te maken met een paar vogelwijsjes. Einde omstreeks 9u30. Meebrengen: laarzen, verrekijker. Zie ook 22 april en 20 mei

Woensdag 13 maart 213

■ **ZV: cursus 'natuur in je tuin' – Module 3: Oog in oog met wilde bijen.** Lesgever Joeri Cortens., Om 20u in 't Verval, Gentse Steenweg 137, Zottegem (Grotenberge). Meer detail zie 16/01/2012.

Zaterdag 16 maart 2013

■ **VA+SL: Ledenfeest met etentje en natuurquiz.** Dit ledenfeest gaat door in de Polyvalente zaal, Gemeenteschool Maarke, Maarkeweg 61, 9680 Maarkedal. Ingang tegenover hoofdingang kerk Maarke. (Voor GPS: hoek Kokerellestraat – Maarkeweg). Aanvang om 19u met gratis aperitief. Aansluitend een gevarieerde kaas- en wijnavond, koffie en gebak. Daarna belooft het er opnieuw spannend aan toe te gaan tijdens de boeiende en tegelijk leerrijke natuurquiz. Er zijn tal van leuke prijzen voorzien. Tijdens de pauze worden sfeerbeelden getoond van de natuurgebieden in de afdelingen. Inschrijven kan tot 11

maart door storting van 15 euro per persoon (8 euro voor kinderen jonger dan 12 jaar) op rekeningnummer BE70 0015 4831 6525 van Natuurpunt Vlaamse Ardennen, Berkenstraat 15, 9680 Maarkedal met vermelding van 'ledenfeest 2013' en het aantal volwassenen en kinderen. Er is ook een alternatieve vleesschotel te bekomen aan 15 euro per persoon (8 euro voor kinderen jonger dan 12 jaar). Gelieve dit wel te vermelden bij de overschrijving.Info: Johan Cosijn, tel. 055/30.98.10 of johan.cosijn@telenet.be.

Zondag 17 maart 2013

■ **SL+VWG: Vogeltocht voor beginnende vogelkijkers te Zingem.** Gids: Jacques Vanheuverswyn, tel 09/324.09.42. Samenkomst om 8u30 aan de Scheldebrug te Zingem. Einde om 11u30. We tellen Spettekraai, Weiput en Grooten Bulck. Meebrengen: verrekijker, laarzen noodzakelijk, vogelgids.

■ **ZV+PASAR: Wandelen langs trage wegen te Elene en Leeuwergem.** Gids: Karel De Wagter, 0485/99.55.86. Afspraak om 14u aan de kerk te Elene, Baron Ides de la Failleplein te Zottegem (Elene). In samenwerking met Pasar en MOW. Einde omstreeks 17u.

Donderdag 21 maart 2013

■ **OUD-WP + IWG: De wereld van de Zweefvliegen.** Gids: Paul Pals, tel.055/42.56.92. Samenkomst om 20u in het Liedtskasteel, Parkstraat 4 te Oudenaarde. Een boeiende avond over onze mooiste vliegen van de wereld, nl. Zweefvliegen (Syrphidae). Paul kennende belooft het een begeesterende avond te worden. Einde omstreeks 22u30.

Zaterdag 23 maart 2013

■ **DE-*plus* + VWG: cursus 'leren kijken naar vogels': excursie 2 - wandeling in de Vondelmeersen.** Gidsen: Rik Desmet en Koen Bilcke, tel 0473/81.43.58. Start om 9u30u aan kerk van Wontergem. Tijdens de wandeling bezoeken we de meersen via het knuppelpad en bespreken we uitgebreid de aanwezige vogels. Einde voorzien rond 12u. Meer info: zie 19 feb. Meebrengen: goede wandelschoenen, verrekijker, vogelgids.

■ **GZ: Opruimen van zwerfvuil in de Scheldevallei.** Info: André Vandecapelle tel 09/384.29.73 of GSM 0498/45.93.42. Samenkomst om 9u aan de Scheldebrug te Zingem, kant Zingem. Einde omstreeks 12u.

■ **HRZ: Uilen spotten in Ressegem.** Gidsen: Dries Van Nieuwenhuyse en Danny Schockaert. Samenkomst om 20u aan de kerk van Ressegem. Met behulp van het geluid van uilen gaan we pogen om een drietal soorten inheemse uilen tot antwoorden te overtuigen. Naast steenuilen gaan we ook actief op zoek naar locaties waar kerkuilen en bosuilen kunnen voorkomen. Voldoende redenen dus om bij avond de koude te trotseren. We ontleden ook braakballen. Einde om 21u30. Meebrengen: Warme kledij, spitse oren, scherpe ogen en eventueel een verrekijker. www.natuurpunt.be/herzele

Zondag 24 maart 2013

■ **VWG + VA: Op zoek naar spechten en mezen in het Kluisbos.** Gidsen: Norbert Desmet, tel. 0494/65.33.91 en Thijs Lietaer, tel. 0473/58.17.14. Samenkomst om 7u aan de parking van het recreatieoord 'Kluisbos' (zwembad). Voorjaarsgeluiden en territoriumgedrag van boomklevers, mezen (o.a. glanskop) en spechten, mogelijks middelste bonte specht. Einde omstreeks 10u30. Meebrengen: warme kledij, goed schoeisel, verrekijker.

■ **OUD-WP: Wandeling in het Koppenbergbos met aansluitend ledenfeest.** Gids: Ronny Declercq 055/45.63.42. Samenkomst om 9u30 aan Dorpshuis De Linde Berchemweg 250 te Melden. Eetbonnen bestellen bij Alexander Van Braeckel tel. 0473/85.45.62. Reknr voor het bestellen van kaarten is 001-4753111-90. Einde van de wandeling omstreeks 11u45.

Zaterdag 30 maart 2013

■ **KBE: Werkdag in het bos t'Ename.** Begeleiders: Guido Tack, tel. 0474/90.02.30 en Pieter Blondé, 0488/36.22.79. Samenkomst om 9u en 13u30 aan de loods in de Braamburgstraat 43 te Mater. Einde omstreeks 17u. Voor meer info: zie 12 januari.

Donderdag 4 april 2013

■ **OUD-WP + IWG: Relatie paddenstoelen en viezebeestjes.** Gidsen: André Wandels, tel. 09/383.66.25 ritadeclercq@gmail.com en Etienne Colpaert tel 09 386 63 90 etienne.colpaert@telenet.be. Samenkomst om 20u in het Liedtskasteel, Parkstraat 4 te Oudenaarde. Wat hebben paddenstoelen nu in hemelsnaam met viezebeestjes te maken? Kom luisteren naar André en Etienne en je zult versteld staan welke beestjes er allemaal gebruik maken van paddenstoelen! Einde omstreeks 22u30.

Zaterdag 6 april 2013

■ **DE-*plus* + VWG: cursus 'leren kijken naar vogels': excursie 3 - wandeling in Olsene** op zoek naar vogels in meerdere biotopen. Gidsen: Dimitri Van de Populiere en Etienne Colpaert. Start om 9u30 aan parking van het voetbalplein, Grote Steenweg in Olsene (tegenover kasteel). Tijdens de wandeling bezoeken we verschillende biotopen (park, dreef, wijk, open ruimte...) met aandacht voor de aanwezige vogels. Einde voorzien rond 12u. Meer info: zie 19 feb. Meebrengen: goede wandelschoenen, verrekijker, vogelgids.

■ **NWB: Plantenstudiedag van voorjaarsbossen te Opwijk.** Gids: Andre Van den Bergh, tel. 052/35.05.18; GSM 0472/68.83.35. Samenkomst aan het station van Opwijk (Stationsstraat 64) om 9u30. Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in kmhokken D4.42.41 en D4.43.13, met de vroege voorjaarsflora, waarbij ook het gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Meebrengen: laarzen, loep, flora's, lunchpakket met drank. Liefhebbers uit onze regio kunnen kostendelend meerijden (contact nemen met Karel De Waele, 09/386.45.60 of via mail karel.de.waele@skynet.be.

Zondag 7 april 2013

■ **ZV: cursus 'natuur in je tuin' – Module 3: Bijenexcursie en bijenhotelletje bouwen.** Lesgever Joeri Cortens. Om 14u in de Boembekemolen, Boembeke 18 te Brakel (Michelbeke). Meer details zie 16/01/2012.

■ **HRZ: Voorjaarswandeling in het Duivenbos.** Gidsen: Frederik Dierickx en Dirk Noël. Samenkomst om 9u30 aan de Oude Steenbakkerij, Kauwstraat 103, Sint-Lievens-Esse. We hebben vooral aandacht voor de voorjaarsbloeiers, die het in deze periode klaar moeten spelen om al te bloeien voor de bomen en struiken in blad komen. Hoe ze dit doen wordt ons verteld door de gids van dienst. Einde om 12u. Meebrengen: laarzen, verrekijker, vogelgids. Info: www.natuurpunt.be/herzele.

Zaterdag 13 april 2013

■ **KBE: Werkdag in het bos t'Ename.** Begeleiders: Guido Tack, tel. 0474/90.02.30 en Pieter Blondé, 0488/36.22.79. Samenkomst om 9u en 13u30 aan de loods in de Braamburgstraat 43 te Mater. Einde omstreeks 17u. Voor meer info: zie 12 januari.

Zondag 14 april 2013

■ **OUD-WP + VWG: Vroegemorgenzangtocht te Oudenaarde.** Gids: André Wandels, tel. 09/383.66.25. Samenkomst om 6u15 aan de vrije parking aan de vestingen te Oudenaarde (einde van Minderbroederstraat). We luisteren en genieten van de vogelzang van de eerste boodschappers van de lente. In dit deel van de lente zijn al meer soorten vogels terug van het verre zuiden. Ideaal dus voor de beginnende vogelliefhebber om kennis te maken met een paar nieuwe vogelwijsjes. Einde omstreeks 9u. Meebrengen: laarzen, verrekijker. Zie ook 20 mei.

■ **DE-*plus* + VWG: vogelgeluiden voor dummies.**

Gidsen: Koen Bilcke, tel 0473/81.43.58 en Etienne Colpaert i.s.m. Stad Deinze. Samenkomst aan het St-Poppoplein in Deinze om 9u30. Welke vogel zingt nu iedere morgen aan je slaapkamervenster? En hoe klinkt nu de koolmees? Tijdens deze wandeling concentreren we ons op een achttal veel voorkomende vogels en leren we spelenderwijs hun zang kennen. Geschikt voor families en beginners. Meebrengen: goed schoeisel, eventueel vogelgids, verrekijker. Einde rond 11u30.

■ **OUD-WP: Voorjaarswandeling in Bos t' Ename met specifieke aandacht voor voorjaarsflora.** Gids: Sylvie Decoster, tel. 0472/25.43.10. Samenkomst om 14u aan het Provinciaal Archeologisch Museum (PAM), Lijnwaadmarkt 20 te Ename. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: loep, evt. flora

■ **VA+ WMB: Gezinswandeling in de Maarkebeekvallei.** Gids: Johan Cosijn, tel. 055/30.98.10. Samenkomst om 14u aan de kerk van Maarke voor een natuurwandeling in de Maarkebeekvallei met speciale aandacht voor de voorjaarsbloeiers in het Eeckhoutbos en het Longkruidbosje. De Maarkebeekvallei strekt zich uit over de gemeenten Oudenaarde, Maarkedal en Horebeke en is grotendeels gelegen op de noordelijke (steile) flank van de Maarkebeek en doet denken aan de landschappen van Valerius De Saedeleer. Einde om 17u. Meebrengen: stevig schoeisel of laarzen, verrekijker.

Woensdag 17 april 2013

■ **ZV: cursus 'natuur in je tuin' – Module 4: Vogelzang in de tuin.** Lesgever Koen Leysen. Om 20u in 't Verval, Gentse Steenweg 137, Zottegem (Grotenberge). Meer detail zie 16/01/2012.

Zaterdag 20 april 2013

■ **NWB: Plantenstudiedag in het Bois de Bara.** Gids: Luc Allemeersch, tel. 02/361.60.54. Samenkomst aan de kerk van Bois-de-Lessines (Place de Bois-de-Lessines) om 9u30. Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in kmhokken F3.25.14 en 23, met voorjaarsflora in het Bois de Bara, waarbij ook het gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Meebrengen: laarzen, loep, flora's, lunchpakket met drank. Liefhebbers uit onze regio kunnen kostendelend meerijden (contact nemen met Karel De Waele, 09/386.45.60 of via mail karel.de.waele@skynet.be.

■ **GZ: vijfjarig bestaan Afdeling Groot-Zingem.** Natuurpunt Afdeling Groot-Zingem bestaat 5 jaar. Dit vieren we met een tocht op de Schelde met de milieuboot. We vertrekken om 14u in Oudenaarde. Precieze opstapplaats nog te bepalen. Om 17u leggen we aan in Merelbeke. Vervoer terug nog te bepalen. Kostprijs nog te bepalen. Reserveren nog te bepalen.

■ **ZV: cursus 'natuur in je tuin' - Module 4: Herkennen van vogelzang in Bevegem en Domein Breivelde.** Lesgever Koen Leysen. Om 18u aan inkom zwembad, Zwembadstraat 1, Zottegem (Bevegem). Meer detail zie 16/01/2012.

Zondag 21 april 2013

■ **PWG + ZV: Planteninventarisatie in de Steenbergse bossen, Zottegem** (deelgemeente Erwetegem). Gids: Heidi Demolder, tel. 0476/40.34.52. Afspraak om 10u, ter hoogte van de Kapel in De Vlamme, Sint-Goriks-Oudenhove. Einde omstreeks 13u. Meebrengen: laarzen, eventueel loep en flora.

Zaterdag 27 april 2013

■ **KBE: Werkdag in het bos t'Ename.** Begeleiders: Guido Tack, tel. 0474/90.02.30 en Pieter Blondé, 0488/36.22.79. Samenkomst om 9u en 13u30 aan de loods in de Braamburgstraat 43 te Mater. Einde omstreeks 17u. Voor meer info: zie 12 januari.

Zondag 28 april 2013

■ **DE-*plus*: Vroege ochtendwandeling te Grammene.** Gidsen: Koen Bilcke, tel 0473/81.43.58 en Etienne Colpaert. Samenkomst aan de kerk van Grammene om 6u15 Wandeling langs de oude Leiearm en open vlaktes op zoek naar vogelgezang. Meebrengen: goed schoeisel, vogelgids, verrekijker. Einde rond 9u30.

■ **PWG+ VA: Studie van de voorjaarsflora en plantendeterminatie voor beginners in het Bos Ter Rijst.** Gids: Dirk Fiers, tel. 0494/39.52.97. Afspraak om 10u aan de parking Bosgat, Bosgatstraat te Schorisse. Dit bos biedt een ganse waaier van opvallende en interessante voorjaarsflora. Einde omstreeks 13u. Meebrengen: laarzen, eventueel loep en flora.

■ **RO: Voorjaarskruiden in de Pyreneeën met proeverij.** Gids: Philippe Moreaux, tel.0476/49.24.61 e-mail: moreauxphilippe1951@gmail.com. Samenkomst om 14 u aan Hof Ter Guchten, Rotterij 278 te Ronse. Meebrengen: laarzen, verrekijker. Aansluitend op de wandeling rond 17u: proeverij van gerechten met voorjaarskruiden. Deelname in de kosten: 5 euro/persoon. Begeleiding: Jeannine Tassyns tel 0468/10.88.59 e-mail: j.tassyns@telenet.be Einde voorzien rond 18 u.

Biologische groententeelt

Ourobouros.be

Flexibele groentenmanden

De Boembekemolen

Jan François

Ongeveer 12 jaar terug kocht Natuurpunt, toen nog De Wielewaal, de Boembekemolen aan. Wat we zowat per abuis kochten, brengt ons heden tot het mooiste project dat Natuurpunt Zwalmvallei kan voorleggen. De Boembekemolen is een belangrijk deel van het landschap zoals dat eeuwen lang mee door de mens werd gekneed. De molen is daardoor niet weg te denken uit zijn omgeving, het natuurgebied Middenloop Zwalm. Met zijn centrale ligging binnen dat natuurgebied en op amper een steenworp van de kruising van de Zwalm met het Mijnwerkerspad, is het ook de ideale locatie om het natuurgebied te verkennen. Na 12 jaar van voorbereiding startte begin 2013 de restauratie!

foto: Jan François

Het natuurgebied Middenloop Zwalm is potentieel het grootste aaneengesloten natuurgebied in de Vlaamse Ardennen, een gebied van zowat 1000 ha tussen Nederbrakel en Munkzwalm. Daarvan is ongeveer 100 ha in beheer bij Natuurpunt. Met zijn sterk hellende en vaak diep ingesneden oostelijke flank en een zwak hellende westelijke oever kent het natuurgebied een grote diversiteit aan biotopen en hoge natuurwaarden. Met de Zwalm die over een afstand van amper 19 km een verval kent van 60 meter is het gebied bovendien een ideale locatie voor watermolens.

Eind 2000 werden de vorige eigenaars van de Boembekemolen door een hoog oplopende heffing op leegstand en verkrotting gedwongen de molen van de hand te doen. Daar zag Natuurpunt Zwalmvallei zijn kans om met de molen vooral een paar hectaren nat weiland in handen te krijgen. Toen de aankoop van de molen bekend werd binnen de vereniging was het enthousiasme zeer groot. Snel werd duidelijk dat we met de molen iets moesten doen.

Een keuze voor cultuurhistorische elementen

Dit vertaalde zich in de keuze om, tegen meerdere raadgevingen vanuit de overheid in, de watermolen te behouden en om in de buurt van de molen meer aandacht te geven aan de cultuurhistorische elementen. Dit laatste is niet in tegenstelling met meer natuur: vele beheersvormen uit het natuurbeheer zijn namelijk te herleiden tot het historisch grondgebruik. Het is dat eeuwenlang samengaan van natuur met cultuur dat een behoorlijk deel van de planten en dieren levert die we er op heden kennen.

Zo zal er in de buurt van de Boembekemolen meer aandacht zijn voor hagen, knotbomenrijen, hakhoutbeheer,… Het resultaat is dat niet enkel de natuur er wel bij vaart, maar dat ook de historische herkenbaarheid van het gebied wordt vergroot en de samenhang tussen de molensite en zijn omgeving wordt versterkt. Zo werd een oude hoogstamboomgaard niet ver van de molen,

foto: Jan François

deskundig gesnoeid, zijn zieke bomen vervangen, werd de boomgaard omgeven door een meidoornhaag en is de aanpalende kapel gerestaureerd.
Toch zal er naar een evenwicht moeten worden gezocht tussen natuur en cultuur, de draaitijden van de molen en het verzekeren van een vrije vismigratie zoals terecht door internationale afspraken is

opgelegd. Reeds in 1995 werd, als eerste op de Zwalm, een vistrap aangelegd ter hoogte van de Boembekemolen.

Een unieke uitvalsbasis

Centraal gelegen binnen dit natuurgebied vormt de Boembekemolen een unieke uitvalsbasis om het gehele gebied te verkennen. Met het Mijnwerkerspad als fietssnelweg kunnen we vanaf

Mijnwerkerspad foto: Jan François

de Boembekemolen vlot tot het uiterste zuiden en tot een heel eind naar het noorden. Dat allemaal op steeds korte afstand van de Zwalm en dus steeds door de kern van het natuurgebied.
Door zijn ligging en zijn cultuurhistorische waarde is de molen uitermate geschikt om uitgebouwd te worden tot een trefpunt dat zijn lokaal belang overstijgt.

Een rijke geschiedenis

Er bestaan aanwijzingen dat de molen reeds bestond in 1302. De heer van het land Van Zottegem gaf in 1302 een watermolen op de 'Swalm' in leen voor 6 ponden parisis per jaar. Molenaar Matthijs van der Boembeke(n) te 'michelbeke bij sotteghem' wordt vermeld in 1396.
Echt zekerheid is er pas in het jaar 1544 toen de molen, eigendom van graaf Lamoraal van Egmont, voor een termijn van zes jaar werd verpacht aan een zekere Jan vanden Broecke.
De Boembekemolen verloor in 1967 met Leon de Poortere zijn laatste molenaar. De man kwam om bij schermutselingen met de Rijkswacht tijdens een betoging van landbouwers te Oudenaarde. Na 1967 begon de aftakeling van de molen tot begin 2002 een deel van de molen zelfs instortte.

Problemen … en oplossingen

Natuurpunt Zwalmvallei heeft zich sinds 2001 hard ingezet voor het behoud van de watermolen. Dit was echter niet evident: de bouwfysische toestand van het gebouw was door jarenlange verwaarlozing ronduit dramatisch en het gebouw was niet beschermd als monument. Dat laatste ontnam ons de toegang tot overheidssteun en leverde ook een stedenbouwkundig probleem gezien de molen zonevreemd is.

Omdat het beheer van een watermolen heel wat meer vergt dan kennis over natuurbeheer werd de vzw Boembeke opgericht. Daarin werden naast mensen van Natuurpunt Zwalmvallei ook molenaars en historici aangetrokken om het ganse proces van bescherming als monument, instandhouding en restauratie te begeleiden. Het was verder de opdracht van de vzw om de nodige gelden te verzamelen om de restauratie mede te financieren, maar evenzeer nodig als stok achter de deur om de eigen vereniging zover te krijgen het project te ondersteunen. Inderdaad is het ook voor Natuurpunt geen evidentie om dergelijk project te dragen: dit gaat over een bijzonder stevig kostenplaatje. Ook voor Natuurpunt is het, gezien het kostenplaatje, geen evidentie om een dergelijk project te dragen.

Projecten

Intussen werden al meerdere projecten opgezet rond financiering en naambekendheid. Inderdaad, onbekend is onbemind, financiering lukt beter mét naambekendheid. Zo namen we deel aan het cross-mediaal project van de VRT over onroerend erfgoed, 'Monumentenstrijd', kwam er steun van de Nationale Loterij, waren er het Europese Interreg-project 'Ruimte voor molens' en, pas opgestart, het Leader-project 'Vlaanderens Mooiste Landschap door de ogen van de molenaar'.

foto: Roland Devriese

Begin 2012 ging Natuurpunt Zwalmvallei nog een stapje verder met de realisatie van een eigen bier, het Boembeke Luiwerk. Dit is een blond, licht troebel bier van 6,5°, een aanrader voor wie op zoek is naar een vernieuwend kwaliteitsbier. Het bier bevat onder meer appelsap afkomstig van de boomgaard te Boembeke wat de link met het natuurgebied volledig maakt. Doel is dit bier, naast het appelsap, permanent te kunnen aanbieden.

Realisaties

Ook op het terrein werd eerder al één en ander gerealiseerd. Om de molen tegen verder verval te

behoeden werden er in 2007 instandhoudingswerken uitgevoerd. Verder werd de in de molen aanwezige monocilinder-semidieselmotor volledig gerestaureerd. Tijdens de feestelijkheden rond de herinwijding van de kapel te Boembeke in 2009, werd ook de dieselmotor opnieuw opgestart met hulp van de burgemeesters van Brakel en de 2 aanliggende gemeenten Zottegem en Zwalm.

De restauratie is gestart!

Nog voor u deze Meander in de bus krijgt zullen de eigenlijke restauratiewerken aan de Boembekemolen zijn gestart. De restauratie zal in 3 fases verlopen. In de eerste fase, die nog dit jaar zal worden afgerond, zal het molengebouw worden gerestaureerd, zal het 'huisje' aan de straatkant worden vervangen door een bio-ecologisch verantwoord gebouwtje en zal het waterwiel worden geplaatst. Het waterwiel zal worden voorzien van een kleine waterkrachtcentrale die groene stroom zal leveren.
In een volgende fase zal de molen maalvaardig worden gemaakt. De laatste fase voorziet in de oprichting van een bezoekersruimte.

Een financiële krachttoer

Dit alles kost uiteraard handenvol geld. De volledige restauratie zal 750.000 euro kosten waarvan Natuurpunt meer dan 250.000 euro zal moeten betalen. De vzw Boembeke heeft alvast 100.000 euro opzij gezet. De volgende jaren kunnen leden en donateurs meehelpen aan deze restauratie ... misschien ook een stukje met jouw hulp?

Laat de Boembekemolen weer draaien!

Om het hele project te realiseren is Natuurpunt op zoek naar extra financiële middelen. Alle giften zijn welkom op rekeningnummer met IBAN BE56 2930 2120 7588 van Natuurpunt met vermelding 'Project 3671, Boembekemolen'. Vanaf een gift van 40 euro ontvang je een fiscaal attest.

In het spoor van de strooiwagen (2)

Henk Coudenys

De winter van 2011-2012 gaf opnieuw aanleiding tot het massale gebruik van strooizout op onze wegen, met het intussen voorspelbare effect op de zouttolerante plantensoorten: ze fleuren steeds uitbundiger onze wegbermen op. Er komen in een sneltempo standplaatsen bij van hertshoornweegbree, zilte schijnspurrie en stomp kweldergras. De middenberm van de N64 (de 'Kortrijkse Steenweg') tussen Deurle en Sint-Denijs-Westrem vertoont intussen - wat betreft de vegetatie - meer gelijkenissen met een strandvlakte die één of twee maal per jaar door de zee wordt overspoeld dan met een klassieke tussenberm. Uiteraard zien de meeste chauffeurs dit niet. De neonverlichte vitrines bevinden zich immers links en rechts van de weg, niet in het midden.

Deze zomer kon ik mijn lijstje met pekeladventieven met enkele opvallende soorten aanvullen. De eerste heeft de welluidende naam 'platte rus' meegekregen. Het gaat om een grasachtige plant van het geslacht *Juncus*; als het op determineren aankomt een moeilijk geval. Platte rus is bestand tegen een redelijke hoeveelheid zout en komt daardoor tezamen met zijn neefje de zilte rus onder meer voor in oude kreken en kleiputten in de polders. Het brakke water in onze polders bevindt zich van nature te diep in de ondergrond om de plantengroei te beïnvloeden. Feitelijk gaat het om fossiel zeewater dat zich weinig tot niet vermengt met het zoete grondwater dat via de regenval in de bovenste bodemlagen binnendringt. Doordat veel van dat zoete water echter wordt weggepompt om een voor de landbouw gunstig laag grondwaterpeil te creëren, komt het brakke water op laaggelegen plekken in de wortelzone van de planten terecht. Vandaar dat er zouttolerante flora op laaggelegen plekken kan opduiken. De platte rus groeit nu dus ook in grote aantallen langs de

Ledenfeest Schelde-Leie en Vlaamse Ardennen

Kaas- en wijnavond met gratis aperitief in de gemeenteschool van Maarke, Maarkedal. Inschrijven kan tot 10 maart. Alle verdere info in de kalender onder 16 maart

afrit in Oudenaarde van de N60 (de 'Oudenaardse steenweg') naar de Deinzestraat (N459) en als je langs die weg verder gaat in de richting Wortegem-Petegem kom je in Ooike eveneens platte rus tegen. Sommige vegetaties langs die Deinzestraat lijken wel een Asseneedse krekenvegetatie: zilte schijnspurrie, stomp kweldergras en platte rus groeien er tezamen op een smalle strook tussen fietspad en rijweg.

In diezelfde berm groeide ook een eenzaam exemplaar van de veldgerst. Dit grasje vinden we normaal gezien eveneens in de polders, in graslanden op brakke gronden. Nu dus ook in Ooike, deelgemeente van Wortegem-Petegem.

Zilverschoon foto: Gilbert De Ghesquière

Wat me vorig jaar ontgaan was, maar dit jaar des te meer opviel, waren de grote populaties zilverschoon in de pekelzone van onze nationale wegen. Dit plantje voelt zich thuis op allerlei dichtgeslibde bodems, van varkensweiden tot brakke poldervegetaties. Zilverschoon is in zekere mate zouttolerant en heeft dus een concurrentievoordeel ten opzichte van andere plantensoorten in de pekelzone langs onze wegen.

De mooiste vondst tot nu toe is fraai duizendguldenkruid. In de eerder aangehaalde tussenberm van de N64 te Sint-Denijs-Westrem bevinden zich enkele populaties van dit zeldzame en mooie plantje. Het vergt wel enige zelfopoffering om het te gaan bekijken: links en rechts razen de auto's je voorbij, met af en toe een toeterende gek aan het stuur. Fraai duizendguldenkruid vinden we van nature in natte duinpannen langs de kust en in de hoger gelegen gedeeltes van grazige strandvlaktes, een biotoop dat vooral in Nederland voorkomt en dat aan onze kust hoofdzakelijk uitblinkt door afwezigheid.
Benieuwd wat er de komende jaren nog allemaal bijkomt.

Vlaamse Libellenstudiedag 23 februari 2013

De studiedag gaat door in het Natuurpunthuis in de Coxiestraat 11 te 2800 Mechelen. Het onthaal start om 9u30 en de studiedag eindigt omstreeks 16u45. Op het programma staan onder meer verschillende voordrachten, de algemene ledenvergadering en een quiz.

Praktisch:
Inschrijving: De studiedag is gratis. Gelieve wel voor 10 februari in te schrijven bij: geert.deknijf@inbo.be. Gelieve zelf voor je lunch te zorgen. In de onmiddellijke omgeving van het Natuurpunthuis zijn er verschillende broodjeszaken te vinden. Warme dranken en frisdranken worden voorzien. Tijdens de pauzes zal er een beperkte boekenstand aanwezig zijn.

Hoe te bereiken:
Het Natuurpunthuis ligt op een paar honderd meter van het station van Mechelen (Lijn Antwerpen-Brussel). Voor de route met de auto en parkeertips verwijzen we naar de site van Natuurpunt: http://www.natuurpunt.be/nl/Contact_284.aspx.

Gewone oeverlibel foto: Lucien Vanden Daele

'Leren kijken naar Vogels' met Natuurpunt Deinze *plus*

Je leest er alles over in de kalender op datum van 19 februari; raadpleeg in de kalender ook de activiteiten op 19 en 26 februari; 5, 9 en 23 maart en op 6 april.

Paardenbijter, laatbloeier onder de libellen

Lucien Vanden Daele

Een opvallende libel in de nazomer is de paardenbijter, *Aeshna mixta*, in een periode dat de meeste grotere libellen niet meer gezien worden. Vorig jaar zijn de aantallen vrij omvangrijk geweest, bv. in het Paddenbroek en Bos t'Ename.
De herkomst van deze populaties is niet met zekerheid gekend. In het zuiden van Europa vliegt de libel van mei tot december. De noordelijkere exemplaren worden verondersteld voor een belangrijk deel vanuit het zuiden uitgezwermd te zijn, dit zou de piek in de nazomer verklaren. Minstens een gedeelte van het bestand plant zich plaatselijk voort. Paring gebeurt tot laat op het jaar (eigen waarneming op 1.10.2011).

De eitjes worden door het wijfje op plantenresten afgezet en overwinteren. Het larvaal stadium duurt vanaf de overwintering tot de nazomer of tot op het daaropvolgend jaar.

De paardenbijter is een van de kleinere glazenmakers, ongeveer 63 mm lang (kleiner dan de blauwe glazenmaker).

Uitgekleurd mannetje *foto: Lucien Vanden Daele*

Paringswiel *foto: Lucien Vanden Daele*

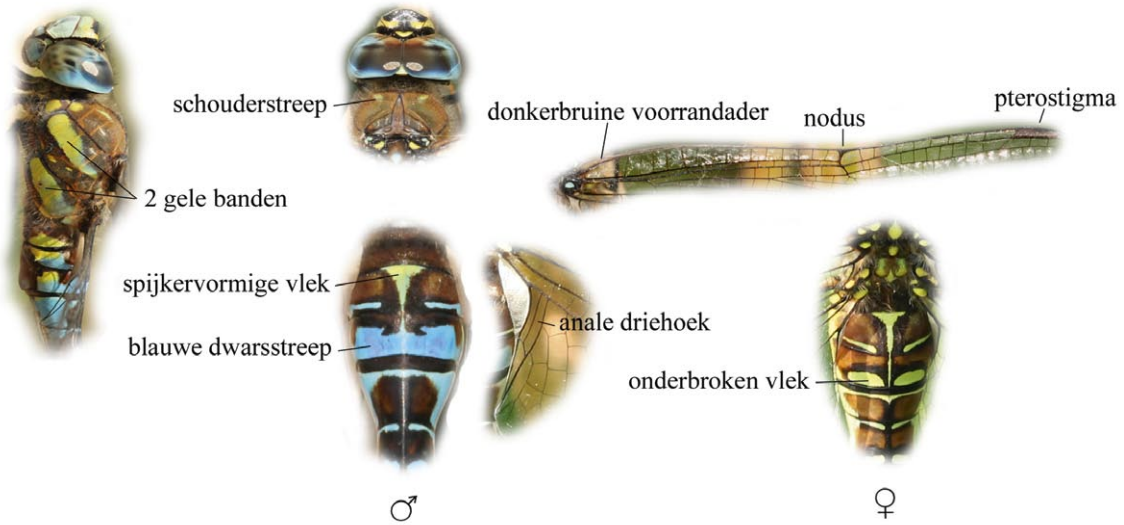

Nog niet uitgekleurd mannetje f: Lucien Vanden Daele

Wijfje foto: Lucien Vanden Daele

De achterlijfaanhangsels geven uitsluitsel over het geslacht van de libel.

De **soort** is herkenbaar aan volgende kenmerken:
- zijkant van borststuk bruin met twee gele, groene tot blauwe banden;
- schouderstreep gelig, klein, soms geheel ontbrekend;
- gele vlek op segment 2 in de vorm van een spijker;
- voorrandader donkerbruin;
- 7-9 dwarsaders tussen nodus (vleugelknoop) en pterostigma.

Mannetje:
- grondkleur achterlijf zwart, aan de basis van segment 2 blauwe dwarsstrepen;
- overige vlekken op segment 2 meestal geel, soms blauw, op de overige segmenten blauw;
- jong mannetje: vlekken op de zijkant van segment 1-3 witachtig;
- 3 cellen in anale driehoek.

Vrouwtje:
- grondkleur van het achterlijf roodbruin met kleine, donker omrande groengele vlekken;
- geen dwarsstreep op segment 2, middenin onderbreking;
- grondkleur van de laatste segmenten zwart;
- zelden met blauwe tekening op het achterlijf.

Jong vrouwtje: violetkleurige vlekken i.p.v. groengele.

Mobiel de natuur in met www.natuurenbos.be

Het Agentschap voor Natuur en Bos heet iedereen van harte welkom op haar vernieuwde website. Op 15 oktober werd de volledige website www.natuurenbos.be overgezet naar responsive webdesign. Responsive webdesign maakt het mogelijk om een website in één enkele versie te optimaliseren voor verschillende schermresoluties. Daardoor kan je www.natuurenbos.be vanaf 15 oktober gebruiksvriendelijk raadplegen op je smartphone.

De webpagina's over de natuurdomeinen van het Agentschap voor Natuur en Bos kregen een grondige facelift. Natuurliefhebbers vinden er nu alle informatie om een dagje uit in de natuur te plannen. Wandeling downloaden, bereikbaarheid, mountainbike- of ruiterpaden, vogelkijkhut of kopje koffie na de wandeling? Je vindt het allemaal op de vernieuwde domeinpagina's op www.natuurenbos.be/domeinen.

Daarbovenop beschikt Natuur en Bos nu ook over een eigen RouteYou website: http://natuurenbos.routeyou.com of mobiel: http://natuurenbos.m.routeyou.com. Daarop vind je de eerste reeks van 21 gedigitaliseerde wandelingen. In één oogopslag zie je afstand, route, hoogteverschillen en interessante bezienswaardigheden. Je kan de routes downloaden naar je GPS, of via pdf-formaat doorsturen naar je smartphone. Alle digitale wandelingen verschijnen op www.natuurenbos.be ook op de natuurdomeinpagina's waartoe ze behoren. De volgende maanden wordt dit aanbod nog verder uitgebreid.

Tot slot is de bezoeker, dankzij een nieuwe crisis communciatiemodule, meteen op de hoogte als er natuurgebieden zijn afgesloten door brand- of stormgevaar of door werken.

Katten helpen muizen inventariseren

Kris Boers / zoogdierenwerkgroep Vlaanderen

Muizen zijn voor heel wat dieren een erg belangrijke voedselbron, denken we maar aan kerkuilen, dagroofvogels, vossen, marterachtigen, … Bovendien kunnen sommige soorten aanzienlijke economische schade veroorzaken. Verder hebben we het vermoeden dat het met sommige soorten echt niet goed gaat, ook met de 'algemene' soorten niet. Toch wordt in Vlaanderen erg weinig onderzoek verricht naar muizen. En daar wil de Zoogdierenwerkgroep verandering in brengen…

De enige gegevens die momenteel beschikbaar zijn, worden verkregen door braakballen van kerkuilen te pluizen en door het levend vangen van muizen met live-traps. Dit levert echter onvoldoende gegevens op om een goed zicht te krijgen op het voorkomen van de verschillende muizensoorten en hun trends. Wel lijkt het er op dat bepaalde soorten, zoals de veldmuis, het heel erg slecht doen. In West-Europa wordt deze veldmuis gezien als dé belangrijkste voedselbron voor de kerkuil. Dus als de veldmuis het slecht doet, staat ook de kerkuil er waarschijnlijk niet goed voor… Maar of de gegevens uit braakballen een realistisch beeld geven, weten we niet zeker. Mogelijk doen de andere soorten het gewoon beter, waardoor de kerkuil minder afhankelijk wordt van veldmuizen.

Om op die vragen een antwoord te kunnen bieden, roept de Zoogdierenwerkgroep van Natuurpunt 2013 uit tot 'Jaar van de Muis', en roepen ze o.a. de hulp in van alle katten en hun eigenaars om een beter zicht te krijgen op het voorkomen van muizen in Vlaanderen. Jaarlijks vallen naar schatting 10 miljoen muizen ten prooi aan de Vlaamse huiskatten. 10 miljoen dieren die ons meer kunnen leren over het voorkomen van de verschillende muizensoorten in Vlaanderen. Bovendien kost het niet veel moeite om ze te zien: uw kat brengt ze met plezier tot bij de achterdeur… Het enige wat u als katteneigenaar moet doen, is een fotootje (of meerdere) nemen van deze slachtoffers (dood of levend) en de waarnemingen ingeven op de website www.waarnemingen.be. Aan de hand van de foto's kunnen experts deze dieren op naam brengen en zo een beter beeld krijgen van de verspreiding van de verschillende muizensoorten in Vlaanderen.

Wie wil, kan natuurlijk zelf ook een poging doen om de verschillende soorten te leren herkennen. Hieronder geven alvast we een overzicht van de soortgroepen. Een volledig overzicht van de soorten staat op de website van de Zoogdierenwerkgroep (www.zoogdierenwerkgroep.be/studie/soorten).

Spitsmuizen

Huisspitsmuis *foto: Hugo Willocx*

Spitsmuizen zijn kleine, muisachtige dieren met een spitse snuit en korte poten. De ogen zijn klein, maar het gehoor en reukvermogen zijn echter goed ontwikkeld. Spitsmuizen hebben korte haartjes, meestal bruinachtig of grijs van kleur. Het grootste deel van de soorten leeft alleen en is zowel 's nachts als overdag actief. De meeste soorten eten hoofdzakelijk insecten. Sommige soorten, zoals de bosspitsmuis, hebben rode tandpunten.

Ware muizen

Huismuis *foto: Hugo Willocx*

De ware muizen zijn de best gekende soorten. De huismuis, die je wel eens in huis kan tegenkomen, maar ook de bruine rat, zijn enkele voorbeelden. Ze hebben grote oren en ogen en een lange staart (ongeveer zo lang als het lichaam zelf). De kleur van de vacht is bruin of grijs, de buik is meestal witachtig.

Rosse woelmuis *foto: Hugo Willocx*

Woelmuizen

Woelmuizen hebben een korte staart en korte poten. De snuit is stomp. De oorschelpen en ogen zijn eerder klein. Alle soorten lijken relatief sterk op mekaar. De rugzijde van de rosse woelmuis (lichaam: 8,5-11 cm, staart 3,5-7 cm) is kastanje- of roodachtig bruin, de flanken zijn grijzig met een rode glans en de buikzijde is geel of gebroken wit. De kop is kort en stomp met zeer duidelijk zichtbare oorschelpen (bij andere soorten minder zichtbaar).

Slaapmuizen

Eikelmuis *foto: Vilda, Rollin Verlinde*

De slaapmuizen zijn een kleine familie knaagdieren met vijf soorten die in Europa leven. De meeste slaapmuizen hebben een pluimachtige staart en lijken daarom een beetje op eekhoorns. Ze zijn echter een stuk kleiner. Ze hebben grote ogen, ronde oorschelpen en korte pootjes. Slaapmuizen leven vooral in bomen en struiken. De dieren voeden zich met knoppen en vruchten (bijvoorbeeld noten). Ze slapen overdag en zijn 's nachts actief. Ze houden een winterslaap in een nest, onder de grond, in holle bomen, in holten of in nestkasten.

Wie nog meer wil doen, kan meehelpen met het pluizen van braakballen (van kerkuilen) of het (levend) vangen van muizen met live-traps. Je kan je hiervoor opgeven via info@zoogdierenwerkgroep.be.

Foto-tips:

- Foto's in zij-aanzicht geven over het algemeen de grootste kans op een juiste determinatie.
- Zorg dat de staart zichtbaar is en de verhouding van de lengte ervan tot die van het lichaam.
- Foto's neem je liever overdag zodat je geen flits hoeft te gebruiken. Zo zijn de kleuren 'echter'.
- Neem bij woelmuizen ook een foto van de onderkant van de achterpoot en een detail van het oor.
- Een scherpe foto is wel erg handig.

Dag van de Natuur in Deinze- plus

foto's: Eddy Vervynck

Natuurpunt Herzele - Blauwdruk 2012 - 2022

Dries Van Nieuwenhuyse, NP Herzele

Na bijna 16 jaar actief te zijn in de gemeente Herzele, mag Natuurpunt Herzele zich permitteren om even weg te dromen. Even weg van de bestaande voorstellen, plannen, regels en dies meer. Gewoon even de druk aflaten, en drijven op de 'groene' wolken, op zoek naar nieuwe horizonten.

Niemand zal ontkennen dat Natuurpunt Herzele als natuurvereniging gewogen heeft op de bescherming en ontwikkeling van het Herzeelse landschap. Dat we ook gewogen hebben op de bewustmaking van de gedachte dat onze Herzeelse achtertuin wel degelijk onze volle aandacht en waardering verdient. Willen we in de komende decade dezelfde weg opgaan en als vereniging, en als gemeente, zorg dragen voor het ons toevertrouwde patrimonium, dan is nieuwe plannen smeden, nieuwe paden bewandelen, de aangewezen strategie.

Daarom heeft Natuurpunt Herzele een blauwdruk 2012 - 2022 opgesteld, een vrije gedachtenloop, geput uit ervaringen en vele tientallen vergaderingen waar ideeën zijn ontwikkeld, waar knelpunten duidelijk werden, waar wensen werden geformuleerd. In deze blauwdruk zal je een plejade aan items vinden die, de een al dringender dan de ander, staan te wachten op realisatie, en dit als het kan, met veel plezier, in samenwerking met het Herzeelse gemeentebestuur.

De kracht van een vereniging als Natuurpunt ligt immers niet alleen in het aankopen en beheren van terreinen, het bestuderen van de flora en de fauna, maar evenzeer moet zij het beleid flankeren en eventueel bijsturen, een hefboom zijn om natuurbeleid daadwerkelijk te concretiseren. Deze blauwdruk wil daar een eerste aanzet toe geven.

Groene Hoofdstructuur van Herzele

Na een bespreking van de Groene Hoofdstructuur van Herzele wordt dieper ingegaan op natuurkerngebieden, natuurverbindingsgebieden en natuurbuffergebieden. De verschillende ideeën worden gepresenteerd volgens de elementen van een stafkaart: vlakken, lijnen en punten. We ronden af met een aantal nieuwe invalshoeken en dito ideeën.

Vlakken

Onze Toekomstvisie op het Natuurkerngebied van het Duivenbos en Open kouterlandschappen wordt besproken.

Lijnen

Deze kerngebieden worden vervolgens met elkaar verbonden via de verkeerswegen en natuurlijke corridors zoals Bomen langs de wegen, specifieke acties rond Holle wegen, gedetailleerde benadering van de verbinding tussen Schelde en Dender langs de Trambaan Gent-Geraardsbergen. Trage wegen en bermen worden bekeken alsook de organisatie van de Big Jump volgende zomer op de Molenbeek die speciaal daarvoor zou opgekuist worden.

Punten

Plannen voor een meer geïntegreerde waterzuivering met kansen voor biodiversiteit worden ontvouwd. Die kunnen bestaan uit een inkadering van installaties door middel van zandmuren voor oeverzwaluwen vergezeld van open water als extra kansen voor de natuur. De initiatieven rond Kleine landschapselementen worden in de verf gezet alsook een specifiek idee om onze (kam)salamanders en hun waterlanders (poelen in het landschap) op te waarderen. De blauwdruk pleit ook voor een gerichte soortenbescherming per deelgemeente met speciale aandacht voor 8 diersoorten.

Visie

De blauwdruk formuleert tevens een aantal realistische standpunten rond ecologisch groenbeheer voor meer biodiversiteit, recreatieve ontsluiting, beschouwingen in verband met 'Steenbakkerij Kauwstraat', samen werken aan meer bos op 'gemene" gronden', hop paardje, hop, speelgroen, handhaving en sensibilisatie en een

paar 'feel good'-initiatieven en kansen.

Het afsluitend hoofdstuk Natuur zonder grenzen kadert al deze initiatieven en ideeën dan nog binnen het ruimer kader van de ganse provincie. Daarmee geeft Natuurpunt Herzele duidelijk aan dat de provinciale, regionale, nationale en zelfs internationale verantwoordelijkheden die we dragen, de moeite waard zijn en dat we er voor zullen blijven gaan in de komende legislatuur.

Persvoorstelling

De blauwdruk is dan ook een fantastisch document van 126 pagina's geworden in kleurendruk dat verkrijgbaar zal zijn in boekvorm tegen de kostprijs van 15 euro. Het boek zal tevens via de website (www.natuurpunt.be/herzele) in pdf formaat aangeboden worden.
Tijdens de nieuwjaarsreceptie op 18 januari 2013 in 't Kelderken, Populierestraat 8, Sint-Lievens-Esse zal de Blauwdruk aan de pers voorgesteld worden. De gemeenteraadsleden en beleidsmedewerkers van Herzele zullen een exemplaar ontvangen. Zo zijn we ervan overtuigd dat de successen van de laatste twee decennia in de volgende legislatuur nog ruimschoots overtroffen zullen worden.

Exsitu

Zopas verscheen nr. 2 van Exsitu, het tijdschrift voor Vlaamse Archeologie. Net zoals het eerste nummer brengt het weer een bonte en interessante mix aan artikels.
Zo lezen we dat ook Ronse ooit indrukwekkende monumenten voor de doden had. Net zoals de piramiden in Egypte waren grafheuvels hier ook bedoeld voor belangrijke mensen. Deze grafheuvels uit de Bronstijd (2100 - 800 v. Chr.) waren lange tijd een baken in het landschap van toen. Sommige zijn nu nog zichtbaar als verhevenheid, andere komen aan het licht tijdens opgravingen zoals op de terreinen van het stadsont wikkelingsproject De Kloef in Ronse.

Een andere bijdrage over twee middeleeuwse houten schepen brengt aan het licht dat het hout afkomstig was van bomen omgehakt in de winter van 1325/1326 in Neder-Saksen, Duitsland. De naden tussen de planken werden dan weer gedicht met mos. Je staat er versteld van hoe een combinatie van verschillende wetenschappen informatie naar boven haalt, wetenschappers moeten niet enkel...geleerd zijn maar moeten ook over een gezonde dosis fantasie beschikken! Alle info op http://exsitu.**be/**

KIES VOOR BIO-GROENTE- EN FRUITPAKKETTEN

- eigen teelt
- akkervers
- seizoensgebonden
- 15 afhaalpunten (depots)

OF BEZOEK ONZE HOEVEWINKEL

- dagelijks verse groenten en fruit
- dagvers biologisch brood en gebak
- biologische zuivelproducten en vleesvervangers
- herboristerij en natuurzuivere verzorgingsproducten

Openingsuren hoevewinkel: ma, di, do, vrij: 10u-13u en 15u30-18u30
woe: 13u30-18u30, zat : 9u-17u

Voor meer info, surf naar:
www.gastvrijeaarde.be
www.blauwkasteel.be

BLAUW KASTEEL SCHELDEWINDERE BIOLOGISCHE GROENTETEELT

Gastvrije Aarde

Office Partners
méér dan complete kantoorinrichting
gratis cataloog
& info folder
professioneel advies op maat
http://www.officepartners.be
e-mail: officepartners@skynet.be
Doornikstraat 8 - 9700 Oudenaarde
Tel: 055/30.41.13 - Fax: 055/30.91.13

Boomkwekerij
DE BOCK LV
Wij zijn specialisten in
Sierheesters, Rozen, Bamboes, Vaste planten, Coniferen, Sierbomen, Haagplanten, Fruitbomen.
Pelikaanstraat 89
9700 Oudenaarde - Nederename
Tel: 055/30.24.80 (bedrijf)
Fax. 055/31.35.83

Vogelwaarnemingen september–november 2012

Dimitri Van de Populiere

De herfst. Die periode van het jaar waar we met z'n allen naar het noorden staren. Wachtend op dat lijntje ganzen, een bel van buizerds of een troep lijsters. Misschien, heel misschien hebben we ook eens geluk en halen we er die spetter uit. Beide telposten in de regio (Huise, Leystraat en Zwalm, Vinkemolen) werden druk bemand. Samen kwamen we aan meer dan 260 trekteluren. Al die ijver leverde ook heel wat op. Spetters werden gezien en jaren oude records sneuvelden. Zeearend, steppekiekendief, duinpiepers, roodkeelpieper, grote pieper en ortolaan passeerden de revue. Bij deze ook een warme oproep: stem op het einde van het jaar mee voor de beste soort van het jaar op onze mailinglist.

Futen tot eenden

Geoorde fuut: 19-10 en 18-11: Nazareth, Callemoeie: 1 ex (KGO, HVO). **Wilde zwaan**: 29-9: Berchem, Akkers: 3 ex over (USA). **Kolgans**: 21-10: Eke, Koemeersen: 14 ex over (GMI); 28-11: Wannegem-Lede: 38 ex over in verschillende groepen (GCO); 28-11 en 29-11: Asper, Dorp: 52 en 55 ex over (JaVH); 29-11: Wannegem-Lede: 30 ex in verschillende groepen over (GCO). **Toendrarietgans**: 29-11: Wannegem-Lede: 3 ex over (GCO). **Grauwe gans**: topdag 29-11: Wannegem-Lede: 1680 ex over (GCO). **Ooievaar**: 18 waarnemingen. **Purperreiger**: 18-11: Nazareth, Callemoeie: 1 ex (HVO). **Kleine zilverreiger**: 8/9-9: Heurne, Dal: 1 ex (DDG, e.a.). **Grote zilverreiger**: 42 waarnemingen.

Smelleken *foto: Bart Heirweg*

Roofvogels

Zeearend: 28-10: Zwalm, Vinkemolen: 1 ex over (LNE, ADV). **Visarend**: 1-9: Huise, Leystraat: 1 ex over (GCO) en Bachte-Maria-Leerne: 1 ex over (JaVH); 13-9: Huise, Leystraat: 1 ex (GCO); 28-9: Bevere, Dorp: 1 ex over (NGE). **Rode wouw**: 24-9: Wannegem-Lede: 1 ex over (GCO); 11-10: Welden: 1 ex over (SFE); 14-10: Zwalm, Vinkemolen: 1 ex (LNE, e.a.); 16-10: Beerlegem: 1 ex over (JaVH); 21-10: Dikkele: 1 ex over (CNU); 27-10: Zwalm, Vinkemolen: 1 ex over (BDE, e.a.). **Bruine kiekendief**: 17 waarnemingen. **Blauwe kiekendief**: 18 waarnemingen. **Grauwe kiekendief**: 21-9: Asper, Dorp: 1 ex over (JaVH). **Steppekiekendief**: 1-10: Zwalm, Vinkemolen: 1 ad man over (LNE). **Havik**: 11 waarnemingen. **Buizerd**: topdag 27-10: Zwalm, Vinkemolen: 79 ex over. **Smelleken**: 15 waarnemingen. **Slechtvalk**: 39 waarnemingen. **Wespendief**: 8 waarnemingen.

Rallen tot sternen

Porseleinhoen: 8-9: Berchem, Paddenbroek: 1 ex (DDE). **Houtsnip**: 11 waarnemingen. **Bokje**: 24-11: Eine, Snippenwei: 2 ex (DDG, ADV). **Goudplevier**:

16 waarnemingen. **Grote mantelmeeuw**: 20-11: Deinze, Noorderwal: 1 ex (NGE); 25-11: Nazareth, Callemoeie: 1 ex (ADV); 28/30-11: Eine, Scheldemeersen: 1 ex (DDG). **Pontische meeuw**: 10-11 tot 20-11: Deinze, Noorderwal: 1 ex (VLO, KVE, NGE). 16-11: Oudenaarde, Schelde: 1 ex (NGE). **Geelpootmeeuw**: 8 waarnemingen. **Zwarte stern**: 4-9: Nazareth, Callemoeie: 1 ex (ADV, JaVH).

Duiven tot lijsters

Pestvogel *foto: Paul Vandenbulcke*

Ransuil: 1-10: Zingem, Dorp: 1 ex (EVDA); 2-10: Kruishoutem: 1 ex (WSI); 10-10: Oudenaarde, Sluis: 1 ex (BHE); 14-10: Dikkelvenne: 1 ex (JVE). **Velduil**: 24-10: Wannegem-Lede: 1 ex (GCO). **Kerkuil**: 11 waarnemingen. **Zwarte specht**: 6-11: Wortegem: 1 ex (NDS). **Middelste bonte specht**: 18 waarnemingen, waaronder tuinwaarnemingen in Dikkelvenne (BDE) en Schorisse (RDC). **Kleine bonte specht**: 16 waarnemingen. **Draaihals**: 1-9: Ronse, Pyreneeën: 1 ex (DVE); 29-9: Mater: 1 ex (USA, MVD). **Veldleeuwerik**: topdag 20-10: Huise, Leystraat: 2927 ex over (GCO, DVDP); **Boomleeuwerik**: 14-10: Zwalm, Vinkemolen: regiorecord 57 ex over (ADV, LNE, e.a.); 6/20-10: Huise, Leystraat: 41 en 48 ex over (GCO, DVDP). Totaal 41 waarnemingen. **Bonte vliegenvanger**: 4-9: Ruien, Kluisbos: 1 ex (NDS). **Graspieper**: 30-9: Huise, Leystraat: regiorecord 1474 ex over (GCO, DVDP). **Duinpieper**: 9-9: Huise, Leystraat en Zwalm, Vinkemolen: 1 ex over (GCO, LNE); 15-9: Zingem: 1 ex over (DVDP). **Grote pieper**: 27-10: Huise, Leystraat: 1 ex over (GCO, DVDP). **Boompieper**: 14 waarnemingen. **Roodkeelpieper**: 6-10: Oudenaarde, Meersbloem: 1 ex over (DDE); 11-10: Wannegem-Lede: 1 ex over (GCO). **Pestvogel**: (begin van een winterinvasie?) 10/11/12-10: Berchem, Weyns: 3-1-2 ex (TLI); 17-11: Oudenaarde, Scheldemeersen: 1 ex over (DDG); 21/24/25-11: Ronse, Pyreneeën: 1-3-3 ex (CDR, DVE, RWE); 26-11: Mullem, Kolpaert: 1 ex over (DVDP); 29-11: Oudenaarde: 2 ex over (NGE). **Gekraagde roodstaart**: 20-9: Berchem, Paddenbroek: 1 vangst (TLI, NDS); 4-10: Ronse: 1 ex (DVE); 26/27-10: Ename, Bos: 1 ex (LME). **Tapuit**: 27 waarnemingen. **Paapje**: 10 waarnemingen; max 20-9: Berchem, akkers: 5 ex (NDS). **Koperwiek**: topdag 27-10: Huise, Leystraat: 1617 ex over (GCO, DVDP). **Beflijster**: 12-10: Ronse, Pyreneeën: 1 ex (DVE); 18/20-10 en 3-11: Wannegem-Lede: 1 ex (GCO).

Zangers tot gorzen

Europese kanarie: 7-10: Huise, Leystraat: 1 ex over (GCO); 24-10: Ronse, Pyreneeën: 1 ex over (DVE). **Barmsijs**: 24 waarnemingen. **Kruisbek**: 10 waarnemingen. **Vink**: 20-10: Huise, Leystraat: regiorecord 4713 ex over (GCO, DVDP). **Goudvink**: 28/30-10: Ronse: 1 ex (DVE); 10/11-11: Meilegem, Kaaihoeve: 1 vr (BDE, e.a.); 11-11: Wortegem: 1 ex (GCO). **Appelvink**: 41 waarnemingen. **Ortolaan**: 15/23-9: Huise, Leystraat: 1 ex over (GCO). **IJsgors**: 30-10: Huise, Leystraat: 1 ex over (GCO); 11-11: Ronse, Pyreneeën: 1 ex over (DVE).
Dank aan alle waarnemers!

Herdenking Marcel Nachtergaele

We hadden beloofd om bij het begin van het nieuwe jaar ook Marcel te herdenken en daar werd aan gewerkt. Omdat het tijdstip en het initiatief wat extra onderhandelingen vraagt, zal het eerder naar het najaar toe zijn dat jullie er meer van horen. De familie is van dichtbij op de hoogte. Wat we zeker niet willen nalaten is te vermelden dat de boekennalatenschap van Marcel ondertussen bijna 500 euro heeft opgebracht, uiteraard erg bedankt aan de familie! Die eerste ronde van de verkoop werd via internet met intekenlijsten georganiseerd en het bedrag werd reeds gestort op het reservatenfonds van Vlaamse Ardennen-plus. Op de ledendag van de afdelingen Vlaamse Ardennen en Schelde-Leie (16 maart) en de Vlaamse Ardennendag (26 mei) worden nog boeken aangeboden.

Die zien ze vliegen!

Luk Neujens

Vlakbij de Vinkemolen in Zwalm en in de buurt van de Leystraat in Wannegem kon je de voorbije maanden regelmatig één of meerdere mensen zien die met de neuzen in de lucht stonden. Je moet, als je dat ziet, de neiging onderdrukken om niet ook naar de hemel te kijken. Stel je voor dat er niks te zien is en dat er plots geroepen wordt: “Verborgen camera! Gefopt!”
Wel, op de genoemde plaatsen moet je daar geen schrik voor hebben. Het mag zelfs al een wonder heten als die hemelstaarders je horen of zien. Ze noemen zichzelf ‘trektellers’ en houden zich bezig met het tellen van zowat alle vogels die zich binnen hoorbereik en blikveld met ‘bekwame spoed’ naar het zuidwesten begeven...

De trek is zo oud als het dierenleven zelf. Dieren begeven zich naar hun voedselgebieden, voortplantingsplaatsen, overwinteringsoorden of slaapplaatsen en leggen daarbij soms duizelingwekkende afstanden af. Eén van de meest tot de verbeelding sprekende voorbeelden daarvan is de Noordse stern, die elk jaar ongeveer 40 000 km aflegt om ‘zijn ei te leggen’ op de meest noordelijke breedtegraden en vervolgens de zomer door te brengen op een steenworp van de Zuidpool.
De meeste vogels zijn omwille van hun ‘vliegvermogen’ uiteraard zeer mobiel en hun trekgedrag is dan ook opvallender en gemakkelijker te observeren dan dat van bijvoorbeeld vissen of kleine zoogdieren. Vandaar wellicht de steeds grotere interesse bij natuurliefhebbers om ergens op een goedgelegen locatie die vogeltrek te gaan bekijken. Maar wat is goedgelegen? Op de keper beschouwd: hoog en met een vrij zicht op het noordoosten. Goed voor wat het najaar betreft: de meeste vogels bij ons vliegen dan naar het zuidwesten en zijn zo al van ver zichtbaar. Tijdens de ‘voorjaarstrek’ geldt dan weer het omgekeerde natuurlijk... En eigenlijk kan je bijna overal een ‘trektelpost’ (TTP) installeren: iemand telt regelmatig boven Brussel en bijna dagelijks zit journalist Jan De Smet de skyline van Brugge af te speuren, op zoek naar vogels. In het werkingsgebied van de Vogelwerkgroep Vlaamse Ardennen *plus* kozen we dit jaar voor de twee bovengenoemde plaatsen.

Op 15 augustus startten de tellers aan de Vinkemolen, de Leystraat werd vier dagen later voor het eerst bemand. Tot twee november werd er aan de Leystraat op 24 dagen geteld, goed voor in totaal 101 uren. TTP Vinkemolen telde op 27 dagen en de uurteller staat voorlopig op 151 ‘en een kletske’. Minimum temperatuur tijdens die tellingen: 0 °C, maximum nét onder 30 °C, om maar te zeggen dat aangepaste kledij van zeer groot belang is op die plaatsen, waar de wind vrij spel heeft.

Aan de Vinkemolen *foto: Paul Vandenbulcke*

Wie echt dol is op cijfers kan na het uitlezen van deze Meander eens gaan piepen op www.trektellen.nl. Onder de kop ‘België’, vind je dan in de lijst onze TTP’en terug en kan je klikken om dag per dag onze resultaten te lezen. Aangezien niet iedereen surflustig is, wil ik hier toch enkele leuke waarnemingen noteren: 1062 aalscholvers op 7/10 (Ley), 1074 grauwe ganzen op 26/10 (Ley), 1 zeearend op 28/10 (Vink), zeker 1, -misschien 2- steppekiekendief op 29/9 en 1/10 (Vink), 79 buizerd op 27/10 (Vink), op beide TTP werd een duinpieper gezien op 9/9, een grote pieper op 27/10 (Ley) en nog op TTP Ley Europese kanarie en appelvink (en nét nu ik dit schrijf krijg ik een sms dat er twee appelvinken gezien werden aan de Kaaihoeve... grappig). Een massa kauwen (1260) vloog over TTP Vink op10/10, en nog grotere massa’s graspieper (1474), koperwiek (1617), spreeuw (3423) en vink (4713 ‘astemblieft’!) passeerden aan de Leystraat...
Het korte lijstje maakt wel één ding duidelijk: trektellen is zelden vervelend! Het kan te koud, te nat of te eenzaam zijn aan zo’n TTP, maar saai is het eigenlijk nooit. En als het toch eens een ‘kalm dagje’ is, heb je tijd genoeg om wat te mijmeren over dit oerfenomeen, wat al lang bestond voor er van enige mensachtige sprake was. En toen die op het toneel verscheen, bleek het ook een ‘trekker’ te zijn: getuige daarvan de vele vliegtuigen die vanop onze stek te zien zijn...

Naar een steenuil-inventarisatiemethode 2.0?

Danny Schockaert en Dries Van Nieuwenhuyse, NP Herzele

Sinds 1988 wordt om de zes jaar de populatie steenuilen gevolgd in de West-Vlaamse gemeente Meulebeke. De resultaten van de laatste inventarisatie (2012) zijn zopas verwerkt. We hebben te maken met een zeer grote toename in vergelijking met 6 jaar geleden.

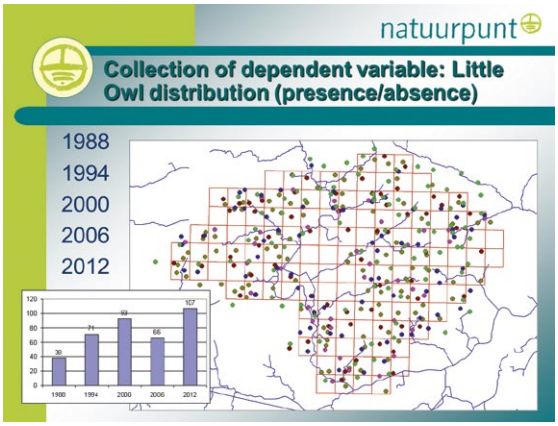

Deze toename kan verschillende redenen hebben:

- Verbetering van het landschap (weinig waarschijnlijk).
- Betere periode van inventarisatie dan vorig jaar.
- Beter weer dan de voorbije periode.
- Een echte toename van de populatie door bijvoorbeeld de opwarming van het klimaat.
- Een toename van de antwoordbereidheid.

Dit jaar waren de weersomstandigheden van de 5 inventarisatie-avonden uitzonderlijk gunstig. De vraag stelt zich dan ook of de resultaten van de zesjaarlijkse inventarisatie niet te veel onderhevig zijn aan deze meteorologische invloeden. Dit brengt ons tot een mogelijk probleem waar we met onze inventarisatiemethode momenteel mee zitten. Kunnen we de invloed van het weer en van het seizoen voldoende inschatten om de resultaten afdoende te interpreteren? Bijkomend hebben we tot nu toe nooit uitspraken gedaan over de geschatte aantallen steenuilen.
Om daar dringend meer inzicht in te krijgen stellen we een onderzoek voor naar de antwoordbereidheid van steenuilen in functie van het seizoen en van het weer.

Daarom zoeken we vrijwilligers die bereid zijn om

Steenuil *foto: Danny Schockaert*

wekelijks twee vierkante kilometer (eentje in een gebied met hoge dichtheid, eentje in een gebied met lage dichtheid) te inventariseren volgens de gebruikelijke methode. Enige verschilpunt is dat we deze keer iedere week met een andere geluidsopname zullen werken. Dit om te vermijden dat de uilen in het testgebied zouden wennen aan de geluidsband en daardoor niet langer (objectief) reageren. De twee vierkante kilometerhokken (8 hokjes van 500 m^2) zullen wekelijks onderzocht worden. Dit komt neer op 2 uur per week van januari tot eind juni en dus slechts 1 avond. Tijdens het broedseizoen zullen de hokken in detail onderzocht worden door het zoeken naar effectieve nestplaatsen. Tegen de tijd dat de uilen met eieren liggen, zullen we wel al weten waar te zoeken. Belangrijk zal zijn om te zien of alle roepende individuen ook daadwerkelijk tot broeden overgaan.

Graag starten we de eerste week van januari 2013 en gaan door tot eind juni. Dit komt neer op 26 avonden inventarisatie. Om dit tot een goed einde te brengen hebben we volgende zaken nodig:

- Inventariseerders of teams van inventariseerders die zich 26 avonden willen vrijmaken - een permanentielijst moet de werklast haalbaar houden.
- Opnames van steenuilengeluiden (liefst 'ghuck'-roep van de mannetjes, anders ook 'miaauw'-roep die zowel mannetjes als vrouwtjes uiten).
- Iemand om de inventariseerders te coördineren, stimuleren en op te volgen.
- Iemand om de opnames te coördineren en verspreiden.
- Iemand die het zoeken naar nesten wil coördineren.
- Mensen die zin hebben om mee de gegevens te

helpen digitaliseren.
- Selectie van de hokken en uitprinten van de kaarten.
- Ingave van de gegevens.
- Statistische verwerking.
- Iemand om het finaal eindrapport te maken.
- (optioneel) Indien mogelijk willen we ook nieuwe geluidsopnames maken ten einde de individuen op die manier te kunnen herkennen – we zoeken dus iemand die gewoon is van opnames te maken en geluiden digitaal te verwerken.

Graag doen we een oproep naar mensen die met steenuilen bezig zijn en die zin hebben om hier aan mee te werken. Wist je trouwens dat binnen het Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen ondertussen een steenuilenwerkgroep actief is? We voorzien een briefing tijdens de kerstperiode om vanaf nieuwjaar aan de slag te gaan.
In Herzele starten we in januari 2013 met een team. Wie wil helpen neemt contact op via www.steenuil.be. Tot binnenkort.

Cursus beginnend imker te Ename

Roger De Vos

De Koninklijke Oudenaardse Bijentelers richten opnieuw een **basiscursus bijenhouden** in. Aanleiding is het belang van het in stand houden van een gezonde bijenstand in Vlaanderen en de noodzaak om daarvoor de basiskennis op een verantwoorde wijze te verspreiden. De cursus:
- leidt geïnteresseerden op tot beginnend imker;
- geeft inzicht in de algemene behandelmethode zodanig dat een bijenvolk zijn jaarlijkse natuurlijke ontwikkeling kan doorlopen;
- laat cursisten in praktijk kennismaken met de bij en het proces van het bijenhouden;
- leert de cursist de verschillende materialen en gereedschappen, gebruik en onderhoud daarvan;
- maakt dat de cursist enthousiast raakt en blijft voor het houden van bijen; en
- leert de cursist een methode die een beginpunt vormt voor het omgaan met bijen. Hem wordt uitzicht geboden op andere werkwijzen en verschillende methoden van bijenhouden.

Jong talent *foto: Roger De Vos*

De cursus start op 2 maart 2013 en eindigt op 1 juni 2013.
De 13 lessen worden steeds op een zaterdagvoormiddag gegeven van 9u30 tot 12u30.
Deze gaan door in het Provinciaal Erfgoedcentrum Ename, Lotharingenstraat 1, Ename-Oudenaarde.
De lessen zijn gratis, voor het cursusmateriaal en een drankje wordt een bijdrage van 30 euro gevraagd.
Als u deze cursus wilt volgen en meer inlichtingen wilt weten dient u zich aan te melden op volgend mailadres: roger.devos3@telenet.be; adres: De Vos Roger, Voorzitter Koninklijke Oudenaardse Bijentelers, Wolvenstraat 9, 9700 Oudenaarde, tel: 055/ 31 60 86.

POLET - VERHAMME - VANPOUCKE
FISCAAL RAADGEVERS
EENMANSZAKEN | VRIJE BEROEPEN | VENNOOTSCHAPPEN
BOEKHOUDING & FISCALITEIT
Pascal Polet 09/242 95 93
Anthony Verhamme 09/242 95 91
Julie Vanpoucke 09/242 95 94
Staatsbaan 71 B
9870 Zulte
F: 09 242 95 99

MEER DAN 100 SOORTEN VOGELS
EN MEER DAN 60 SOORTEN DAGVLINDERS
WAARNEMEN IN 1 WEEK TIJD?
MEER DAN 300 DAGEN ZON PER
JAAR EN EEN ZWEMBAD?

VAKANTIEWONING CASA MATA
SPAANSE PYRENEEËN
ALLE INFO: WWW.CASAMATA.INFO

Weekend Côte d'Opale op 9,10,11 augustus 2013

Bryan Goethals en Gerda Achtergaele

Aandachtspunten: ongewervelden, natuur & landschap van de Côte d'Opale.
Excursieregio: Côte d'Opale (Nord-Pas de Calais)
Dit stukje Noordfranse kust is voor velen van ons de kust van het buitenland dichtbij. Anders dan aan de Belgische kust is dit een landschap zonder hoogbouw en vol contrasten: zandstranden en duinen naast krijtrotsen en keienstranden, pittoreske vissersdorpjes naast Belle Epoque badplaatsen, groene valleien in het achterland en schitterend panorama's.

Audresselle

De excursies werden voorbereid door Bryan Goethals (araneoloog) en Gerda Achtergaele (grafe). Tijdens de excursies worden zij bijgestaan door andere leden van Lampyris gespecialiseerd in verschillende diergroepen (bv. vlinders, kevers, slakken, ….). Naast aandacht voor ongewervelden (met nadruk op de soorten van zee en kust) zal er ook aandacht zijn voor het landschap, zijn ontstaan en ecologie. Volgende excursiegebieden staan zeker op het programma: le Platier d'Oie, Cap Blanc Nez, strand van Audresselles, duinen van Ambleteuse. Je krijgt nog een uitgebreide bundel met gedetailleerd programma vooraf.
De gekozen verblijfsaccomodatie biedt ons ook ruimte voor regenprogramma's en avondactiviteiten (voordracht, determineren, nachtvlinders vangen, …)

- Logement: Château des Tourelles, Le Wast, http://www.hotel-le-wast.com/.

Het hotel waar we verblijven, ligt niet aan de kust, maar in een rustig dorpje op het platteland in het achterland van Boulogne sur Mer. Het is ondergebracht in een kasteeltje uit de 19e eeuw en omringd door een park.
De kamers in het hotel zijn standingvol en comfortabel en voorzien van eigen badkamer, tv en gratis WIFI. Wij hebben 2-persoonskamers aangevraagd, zowel met 2-persoonsbedden als met 2 afzonderlijke bedden. Er is ook een elegant terras en salon met open haard.
Het restaurant serveert een traditionele Franse keuken met veel aandacht voor streekproducten.
Waardering: 8.6 (booking.com) tot 9 (zoover.be).
In de zomer van 2012 bezocht en gekeurd door het befaamde Lampyris-testteam en meer dan goed bevonden.

- Maaltijden: picknick op vrijdag zelf mee te brengen; 3-gangen avondmaal op vrijdag en zaterdag; ontbijt op zaterdag en zondag; lunchpakket op zaterdag en zondag.
- Vervoer: ongeveer 200 km reisweg vanuit Ronse; met privéwagens; mogelijkheid tot kostendelend rijden.
- Kostprijs: de kostprijs voor het gehele weekend (2 overnachtingen, 2 avondmalen, 2 ontbijten, 2 lunchpakketten, bed- & badlinnen en algemene kosten) wordt geraamd op 130 euro.

Persoonlijk verbruik van dranken wordt apart betaald. Er zijn dan ook nog de kosten voor vervoer (kostendelend rijden).

- Inschrijven en betalen: je stuurt een mail met jouw naam en die van eventueel andere personen waarvoor je wenst in te schrijven naar g.achtergaele@telenet.be.

De inschrijvingen worden genoteerd volgens aankomst van je mail.
Wij vragen je bij je inschrijving een voorschot van 50 euro te betalen op rekening BE62 7370 3275 8761 van Lampyris. Dan pas wordt je inschrijving definitief. Het saldo van 80 euro dient in de maand juni 2013 betaald te worden. Afzeggen na betalen van het voorschot kan enkel als er nog mensen op de wachtlijst mee willen of als je een andere vervanger aanbrengt, anders blijft het voorschot verschuldigd.

- Voor alle verdere info kan je ons mailen g.achtergaele@telenet.be of bellen 055/60.35.09 of 0486/21.69.22 (gerda).

Jagers, soms wolven in schapenvacht

Norbert Desmet

De jacht is onmiskenbaar de laatste decennia in positieve zin geëvolueerd, maar overal duikt ze toch nog op, de laatste generatie broodjagers, als wolven in schapenvacht. Wat immers te denken van de talrijke fazanten die ons vorige herfst plots weer voor de voeten liepen. Auto's kennen ze duidelijk niet want ik vond er op twee weken al drie platgereden in deze jachtperiode… Blijkbaar was dit geen alleenstaand feit want uit de krant konden we de inbeslagname vernemen van honderden van die boskippen. Het lijkt wel oude wijn in nieuwe vaten, die onweerstaanbare drang om te paffen op halftamme beesten... Of is het nostalgie naar betere tijden?

We vinden het toch vreemd dat men rond de vos wettelijk een regeling kan doorduwen (door de strot van minister Schauvliege met 'beetje veel' druk van Peeters en de jagerslobby), maar dat anderzijds de wet rond het uitzetten van fazanten duidelijk overal met de voeten getreden wordt. Meer nog, we beschikken indirect over een voorbeeld van een ander oud zeer: het doorzeven door plaatselijke jagers van eksternesten in dit voorjaar, waarbij weer een ransuilennest het slachtoffer werd. Ontoelaatbaar toch in deze tijden en erg bezwarend voor het jagersblazoen!

Een hoofdstuk apart is natuurlijk de vos, die ons inziens in wisselende dichtheid voorkomt. Sommige bossen lijken (al dan niet door jagerstoedoen), vrijwel 'vossenvrij'. Elders zijn er natuurlijk de krantenkoppen met kippen aan de wasdraad, voor de veertiende keer… dat wil wat zeggen, maar vooral over die kippenkweker!

Jagers in het veld *foto: Gilbert De Ghesquière*

Er zijn er blijkbaar altijd overal te veel, zeker als het jachtseizoen begint. En ondanks de vernieuwde en erg versoepelde wetgeving rond het bejagen van de vos, vinden jagers het nog steeds nodig om aan te dringen op uitzonderingen. "Mogen we even uw reservaat bejagen op vos, eventjes na valavond, want vroeger tonen ze zich niet…", dat zijn van die vragen waar je toch misselijk van wordt. Nog erger kan het: op zondag 2 december worden bij ons reservaat Kalkoven de troepen verzameld: de schieters bovenaan, de drijvers onderaan, op een zondagvoormiddag, dus toch wel wat volk op pad! En ja, lukt het nu toch wel juist dat midden tussen de twee groepen zich, eerst onopgemerkt, de conservator bevindt… De leider van de jachtpartij, bovendien samen met 'invité's uit Denderland', schermt met zijn relaties maar heeft natuurlijk geen poot om op te staan. Bovendien was hem nog niet zolang geleden gewezen op het feit dat hij daar niets te zoeken had! Soms is het niet altijd duidelijk wie achter het geweer staat maar deze maal was hij zelfs zo vriendelijk zijn naamkaartje te geven. Kan van pas komen bij het PV natuurlijk. Om maar te zeggen: ze hebben lef, jagen in een van onze reservaten op zondagvoormiddag…

En die schapenvacht, zal je zeggen: een pittig verhaal ter illustratie! Een eigenlijk vrij groen denkende landbouwer sechtgenote confronteert me op straat vrij cassant met de miskramen van haar koeien, schadevergoeding loert daarbij duidelijk om de hoek. Een woordje uitleg is vereist natuurlijk. De koeien grazen dicht bij een van onze reservaten en daardoor worden ze besmet

eurabo natuurlijk!
www.eurabo.be
bio-ecologische bouwmaterialen voor energiezuinige houtbouw
FSC Het keurmerk voor verantwoord bosbeheer
VIBE ★★★
Ronse - Gent | tel + (0)55 23 51 40 | info@eurabo.be

met een bacterie (*neospora*), “duidelijk en zeker” overgebracht door de vos. Voorzichtig insinueren dat ook honden dat dan kunnen overbrengen brengt de discussie al vlug op technisch niveau. Blijkbaar worden de afgeworpen kalveren onderzocht door een veterinaire dienst en die is formeel: *neospora*, door vossen volgens de klaagster. Wie ben ik dan om mijn gelijk te krijgen. Dus gaat men om raad via via en komt bij dierengezondheidszorg Vlaanderen, www.dgz.be en we citeren het volgende verslag:

“Neospora caninum is een eencellige parasiet die eind de jaren ’80 werd ontdekt. Deze parasiet kent verschillende eind- en tussengastheren. Na opname van besmet weefsel (nageboorte, kadaver, rauw vlees) kan de eindgastheer, de hond, zich besmetten. De parasiet ontwikkelt zich hier gedurende een tiental dagen tot zijn volwassen stadium, waarna gedurende drie à vier weken infectieuze oöcysten (besmettelijke eitjes) met de uitwerpselen worden uitgescheiden. Deze oöcysten kunnen door een tussengastheer, bijvoorbeeld het rund, via het voeder of het drinkwater worden opgenomen waardoor besmetting optreedt (horizontale overdracht). ***Vogels en vossen zijn niet besmettelijk.*** *Een besmette koe kan tijdens de dracht ook haar kalf besmetten (verticale overdracht). De verticale overdracht van moeder op kalf is bovendien de belangrijkste besmettingsroute. Tot tachtig procent van de kalveren geboren uit besmette koeien is immers ook besmet. Daarnaast hebben besmette runderen een sterk verhoogde kans op abortus. Soms kan uit een besmet rund een gezond (niet besmet) kalf geboren worden.”*

Naast een mogelijke schadevergoeding werd uiteraard een verdelging van de vossen geëist, en laat nu wel de jagersgroep van ter plaatse heel goede vrienden aan huis zijn op de vermelde boerderij. Zou de cirkel (niet die van de *neospora*) zich niet eerder daar kunnen sluiten, er huizen daar vrijwel zeker opruiende wolven in schapenvacht…

Moord en tweestrijd te Petegem-Leie

Jeroen Bossaer

Op 2 november was ik getuige van een wreed tafereel dat zich afspeelde in mijn tuin. Twee roodborstjes streden om een territorium. Deze diertjes zien er misschien lieftallig uit maar kunnen verrassend agressief uit de hoek komen. Heel wat vogels bakenen graag hun eigen territorium af, en dan vooral in het broedseizoen. Zo’n eigen gebiedje is natuurlijk handig als je jongen hebt die je moet voeden, het aanwezig voedsel is dan enkel voor jezelf, je vrouw en je kroost. Een territorium afbakenen doe je als vogel best door zo luid mogelijk te zingen. Samen met het lokken van een vrouwtje is dit de reden waarom er in de lente zoveel vogelgezang te horen is in de natuur!

Roodborst *foto: Paul Vandenbulcke*

Roodborstjes willen niet enkel in de lente maar ook in de winter hun eigen rijk. In het begin van de herfst zijn bijna al deze vogeltjes in beweging,heel wat van onze zomerse roodborstjes trekken naar het zuiden en er komen er ook veel uit noordelijke/ oostelijke streken bij ons overwinteren. En zij willen natuurlijk ook hun stukje land veroveren. Op dat moment worden de gronden dus herverdeeld.
Als er een indringer in je gebied komt kun je als roodborst best eerst een hoge (rood)borst opzetten. Meestal is dat voldoende om de vijand te verjagen. Maar soms is de tegenstander even dapper en dan komt het tot gevechten. Heel af en toe vallen er doden. De twee roodborstjes uit mijn tuin waren duidelijk allebei even ‘dominant’. Minutenlang achtervolgden ze elkaar en pikten met hun snavel. Ze sloegen met hun vleugeltjes en krabden met hun poten. Ik

volgde het gevecht, de spanning steeg. Vanuit mijn ooghoek zag ik een derde speler opduiken die ook, net als ik (zij het met andere motieven), het gevecht aan het volgen was. Een sperwer! Een sperwer is een prachtige roofvogel, deze was grijs en wit gestreept op de buik (de kenners weten nu dat het een vrouwtje was). Het leuke aan deze vogel is dat hij soms ook in onze tuinen komt jagen. Dit komt omdat hij op vogeltjes aast, die in tuintjes waar wat groen is, nog graag voorkomen. Een torenvalk bv. lust het liefst een veldmuisje en die zitten gewoonlijk in een weide of berm. Om vogels te vangen moet je wel heel snel zijn en soms duiken die sperwers als uit het niets op om een mees of mus uit onze tuintjes te grijpen.

En zo gebeurde het ook die ochtend te Petegem. In een halve seconde had mevrouw één van de amokmakers bij de lurven. De roodborstjes waren te druk bezig met hun gedoe om haar maar te zien aankomen. Zo eindigde de strijd abrupt en definitief. Ik had in elk geval genoten van dit schouwspel, (ondanks het het feit dat een deelnemer om het leven kwam.)

Een snelcursus braakballen pluizen gaat door in de kelder van de bibliotheek op de markt te Deinze op zaterdag 16-02-2013. Afspraak vanaf 16u00, einde 19u30. Alle verdere info vind je in de kalender onder 16 februari.

Bedankt Dirk

Dirk Van Den Berghe, voorzitter en conservator sinds meerdere jaren van Kern Rondom Burreken, heeft sinds oktober de fakkel doorgegeven. De concrete aanleiding voor Dirks ontslag was de beslissing van een grondeigenaar om het beheer van een cruciaal perceel niet langer in handen van Natuurpunt te laten.

De betekenis van Dirk voor het reservaat en de kern Burreken is niet te overschatten. Hij zorgde voor een sterke dynamische ontwikkeling van de kern door steeds nieuwe mensen aan te spreken. Bovendien zette hij regelmatig aan tot reflectie over toekomst en visie.

Dirk zorgde ook voor de strategische keuze om in te zetten op extensieve begrazing, waarmee hij zijn rol als pionier onderschreef.

Een dikke merci Dirk voor de inzet en het werk van de afgelopen jaren.

Vogelweekend: tel mee met Tom Van Dyck

Kop koffie op het aanrecht, alle ogen gericht op de voederplank en het notitieboekje in de aanslag. De winter is weer daar. Tijd om de hongerige tuinvogels te helpen met extra voedsel. Doe mee aan het Grote Vogelweekend van Natuurpunt! Tel **op 2 en 3 februari** met Tom Van Dyck de meesjes, musjes en lijsters in je tuin en geef je resultaten door.

Omcirkel 2 & 3 februari 2013 alvast in je agenda (voor scholen: vrijdag 1 februari) en surf voor meer info naar www.vogelweekend.be (vanaf 20/12/12). Je maakt er kennis met de meest voorkomende tuinvogels inclusief hun gezang. Je ontdekt er ook hoe je hen kan verwennen met een aangepast menu. Neem deel aan de Grote Vogelwedstrijd. Misschien win jij de prijs voor de mooiste voederplank van Vlaanderen!

Limoniet

Na een lange periode van stilte wordt terug gewerkt aan Limoniet, het natuurhistorisch tijdschrift van onze regio. Tijdens deze periode werd ondertussen nagedacht over het concept Limoniet. Waarschijnlijk zullen volgende nummers niet meer worden gedrukt maar enkel nog digitaal worden verspreid. Meer hierover in een volgende Meander. Digitaal of niet, het volgende nummer dat in de loop van februari 2013 zal verschijnen, bevat terug interessante artikels over waarnemingen uit de regio. Dat er voor elk wat wils is bewijzen de diverse thema's die we zullen aansnijden. In een artikel over waterpiepers in onze regio wordt dieper ingegaan op het gedrag van deze vogels op hun slaapplaatsen en de resultaten van het ringonderzoek op deze soort.

Verder wordt een artikel gewijd aan de zoektocht van zomerverblijfplaatsen van vleermuizen in de Vlaamse Ardennen en de zoektocht naar en het habitatgebruik van ingekorven- en bosvleermuis. Heel wat interessants uit entomologische hoek met een verslag van vliegenspecialisten over hun bezoek aan het Kluisbos en de vondst van een nieuwe soort fruitvlieg voor België. Verder korte duidingen bij de vondst van een nieuwe soort mineervlieg voor Vlaanderen in de Steenbergse bossen en de vondst van een populatie van het vliegend hert.

Cursus Natuurgids 2013 in Geraardsbergen

Vind je het leuk om jouw enthousiasme voor de natuur met anderen te delen? Schrijf je dan in voor een cursus natuurgids.
Deze cursus leert de deelnemers de natuur herkennen en begrijpen en deze inzichten doorgeven aan anderen. Bovendien krijgen de deelnemers tijdens een aantal excursies tips om duurzame ontwikkeling in te passen in activiteiten. De cursus wordt georganiseerd in samenwerking met CVN (Centrum voor Natuur- en Milieueducatie) en bestaat uit een 30-tal lessen. Er zijn zowel theoretische lessen als praktijkexcursies. Wie deelneemt en een praktische opdracht volbrengt, kan het attest natuurgids behalen. Na deze cursus heeft men voldoende algemene natuurkennis en vaardigheden om alleen of met een groep de natuur in te trekken.

Wanneer:
De cursus loopt van 17 januari 2013 tot 10 oktober 2013. De lessen gaan tweewekelijks door op donderdag van 9u30 tot 12u30 en van 13u30 tot 16u30.

Prijs:
Het cursusgeld bedraagt € 220. Studenten (-25j) betalen slechts € 180 (met geldige studentenkaart).

Inschrijving:
Inschrijven kan elektronisch via de website www.c-v-n.be. Nadat je je hebt ingeschreven, krijg je een e-mail met het rekeningnummer, cursusbedrag en OGM-nummer (de referentie). Pas nadat je betaling is uitgevoerd, is je inschrijving definitief en krijg je een mail met een persoonlijke link naar het handboek. Je kan het handboek ook op papier aankopen (€ 18).

Een ecologisch poesje

Jacques Dejans

Benamingen van nieuwe musea worden tegenwoordig met zo weinig mogelijk letters gevormd, zoals het M, het MAS, het MOU... 'Mou' klinkt echter precies zoals het geluid dat ons poesje om de haverklap miauwt. 'Mou' zou wellicht als afgezaagd reklamespotje voor het **M**useum in het stadhuis van **OU**denaarde kunnen dienen!

Ons 'driekleurig belgiekske' belandde toevallig bij ons, nadat het als bij mirakel aan de dood was ontsnapt, omdat het de warmte onder de motorkap van een auto als schuilplaats had uitgekozen. Gelukkig kon het vuile, besmeurde, miauwende beestje net op tijd bevrijd worden. De naam van het poesje werd -enigszins voor de hand liggend- 'Capot'!

Het nam uiteraard enkele weken in beslag alvorens ons Capootje klaar was met het reinigen van zijn besmeurde vacht. Wekenlang duurde de schoonmaak en bleef Capootje vol overgave haar pels likken. Het resultaat mag er zijn: ze 'blinkt' weer als voorheen!
Jammer dat de 'slimme' *Homo sapiens* niet vermag wat ons Capootje presteert, namelijk: zich wassen zonder zeep noch water! Dit zou alleszins een enorme verbetering voor het milieu betekenen…!

We delen in de rouw van

- De familie van kunstschilder Raoul De Keyser, geboren in 1930, weduwnaar van Mevrouw Dina Baudoncq en vader van Jan, Piet en Luc.
- De familie van de heer André Tack, weduwnaar van mevrouw Mariette Ronsse en vader van Guido, geboren te Ename op 25 april 1928 en overleden in het AZ Oudenaarde op 22 december 2012.

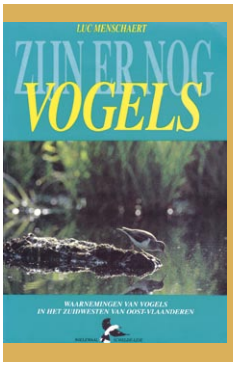

Er zijn nog enkele exemplaren te koop van het standaardwerk voor onze regio 'Zijn er nog vogels' van Luc Menschaert. Het boek kost 20 euro en is af te halen en te betalen bij Arsène Benoot, Gampelaeredreef, 67, te 9800 Deinze; tel: 09/386.38.95. Arsène verkoopt ook nestkasten en voedertafels

Zaterdag 2 februari om 20u in de kelder van de bibliotheek te Deinze (markt)

Een relaas van drie reizen door Australië met Karel en Alma De Waele

Het zal velen wel bekend zijn dat Karel en Alma een zoon hebben in Australië, die ze ondertussen al drie keer bezocht hebben. Samen met hun schoondochter en twee kleinkinderen hebben ze bij die drie gelegenheden een (klein) stukje van Australië bezocht. Alle reizen begonnen in Perth aan de westkust. De eerste liep langs de weinig toeristische zuidkust en naar het centrum van de 'outback', naar 'the place to be', nl. Ayers Rock (of Uluru zoals de aboriginals die plek noemen). Een avontuurlijke reis door immense onbewoonde gebieden. De tweede reis verliep voornamelijk langs de westkust en de aanpalende woestijngebieden tot Broome (noordelijker was onmogelijk wegens de overstroomde wegen). Beide eerste reizen gebeurden met de tweedehands-4x4 van zoon Bert en kende nu en dan een 'spannend' verloop met de nodige pannes. De derde en voorlopig laatste reis ging na een paar verkenningen van natuurgebieden in de buurt van Perth met het vliegtuig naar het verre eiland Tasmanië dat grotendeels uit beschermd natuurgebied bestaat. Hier toerden ze rond met een betrouwbaardere huurwagen.
Karel en Alma brengen ons een relaas van deze drie avontuurlijke reizen met beelden van adembenemende landschappen uiteraard doorspekt met planten en hier en daar een vogel of een leguaan of een kangoeroe en af en toe een scheutje cultuur.
Een aanrader voor wie eens wil kennis maken met het andere Australië, ver weg van koraalriffen met hordes toeristen.

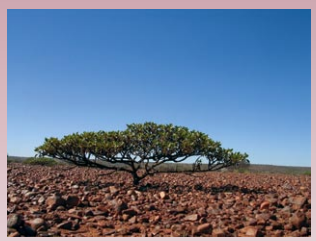

1-2013

11de jaargang nr. 1 januari-februari-maart 2013
afgiftekantoor Gent X - erkenning P203773

België-Belgique
PB
GENT X
3/0450

Meander

driemaandelijks tijdschrift van vzw Natuurpunt Vlaamse Ardennen *plus*
v.u. A. Benoot - Y. Moerman Gampelaeredreef 67 9800 Deinze tel. 09/386.38.95

Lentemaaltijd 2013 van Natuurpunt Zwalmvallei

Op zondag 24 februari 2013 gaat de jaarlijkse lentemaaltijd door van Natuurpunt Zwalmvallei. Hiermee financiert de afdeling haar werking en doet aankopen voor het beheer van haar natuurgebieden.

Wij serveren:

Een Natuurpuntig aperitief;
Warme beenhesp met krokante groenten en gratin dauphinois
of een gevarieerde koude visschotel
of een vegetarische specialiteit van het huis;
Een heerlijk dessertbuffet!

De Lentemaaltijd gaat door in feestzaal 'De Bevegemse Vijvers', Bevegemse Vijvers 1 te Zottegem van 11u30 tot 15u..
Alle verdere info vindt u in de kalender onder 24 februari